Jäätmeseaduse muutmise seaduse
seletuskirja juurde
Lisa 3

Märkustega arvestamise tabel jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu juurde

Esitaja	Ettepanek/arvamus	Kliimaministeeriumi arvamus ja uued sõnastused
Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus MTÜ	Sortimisuuringu tasu puudutav regulatsioon vajab täpsustamist Eelnõust ja selle seletuskirjast nähtuvalt soovitakse kehtestada riikliku jäätmete sortimise uuringu regulatsiooni, mis oleks kohaldatav mistahes probleemtoodetele, mille tootjatele on kehtestatud sortimisuuringu rahastamise kohustus. See eesmärk on iseenesest mõistlik, ent eelnõus sisalduv lahendus ei ole kõigis aspektides õnnestunud. Esiteks võib sortimisuuringu rahastamise kohustus erinevate probleemtoodete osas olla erineva sisuga. Sealjuures võib osade probleemtoodete sortimisuuringu rahastamise kohustus olla kehtestatud otsekohalduva EL määrusega, mille suhtes JäätS mistahes erisuste kehtestamine ei ole lubatud. Nii on määruse 2023/1542 artikliga 56(4)(b) ja artikliga 69(5) kehtestatud patareide ja akude tootjate kohustus kanda kogutud segaolmejäätmete koostise uuringu korraldamise kulud, mis on seotud selles jäätmevoos kantavate patareide ja akude jäätmete ning kergtranspordivahendite akude	**Osaliselt arvestatud.** Eelnõu ja seletuskirja on täpsustatud. Paragrahvi 59³ lõiget 1 on täpsustatud, sätestades, et sortimisuuringu kulude katmises osaleb probleemtoote tootja või tootjate ühendus, kellel on asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist tulenev sortimisuuringu rahastamise kohustus. Seega kohaldatakse §-s 59³ sätestatud tasu arvutamise ja tasumise regulatsiooni üksnes nende probleemtoodete tootjate või tootjate ühenduste suhtes, kellel selline rahastamiskohustus asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatava õigusnormi alusel on. Paragrahvi 59³ lõiget 1 on täiendatud, sätestades, et probleemtoote tootja või tootjate ühendus kannab üksnes selle osa sortimisuuringu kuludest, mis on seotud asjaomase probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega segaolmejäätmetes. Sellega on täpsustatud tootja või tootjate ühenduse kanda jäävate kulude ulatust. Asjaolu, et eri probleemtoodete puhul võib sortimisuuringu rahastamise kohustus tuleneda erinevatest õigusaktidest, ei takista §-s 59³ sätestatud ühtse tasu arvutamise ja

	jäätmete osakaalu kindlakstegemisega. On ebaselge, kuidas mõjutab seda kohustust eelnõuga kavandatav JäätS § 59^3 lg 1. Teiseks on tootjate rahastamiskohustusele kavandatavas JäätS § 59^3 lõigetes 2 ja 3 viidatud viisil, mis jätab mulje, nagu neist tulenekski kõigi probleemtoodete tootjate või tootjate ühenduste rahastamiskohustus. Samuti jätab see avatuks võimaluse, et isegi kui rahastamiskohustus ei tulene antud sätetest, siis tuleneb see näiteks üldisest tootjavastutuse põhimõttest vastava probleemtoote osas. Seletuskirjast nähtuvalt ei ole see regulatsiooni mõtteks, ent sellise järelduse välistamiseks võiks lõike 2 sõnastust täpsustada. Kolmandaks on JäätS § 59^3 lõikes 3 sisalduv hinnavalem puudulik. See võib toimida juhul, kui uuringut teostatakse vaid ühe probleemtoote liigi osas, ent mitte juhul, kui see hõlmab samaaegselt mitmeid probleemtooteid või ka mitmeid muid jäätmeid. Sellisel juhul puudub valemist see, kuidas uuringu kogumaksumuselt jõutakse asjaomase probleemtoote tootjate vastutusel oleva summani. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku JäätS § 59^3 lõigete 1-3 sõnastamiseks järgmiselt: (1) Sortimisuuringu kulud kaetakse riigieelarvest või muudest vahenditest, sealhulgas seaduses sätestatud	tasumise korra kohaldamist. Regulatsioon hõlmab üksnes neid probleemtoote tootjaid või tootjate ühendusi, kellel on asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist tulenev kohustus katta sellise sortimisuuringu kulusid, millega tehakse kindlaks asjaomase probleemtoote jäätmete osakaal segaolmejäätmetes, ning üksnes selle osakaalu kindlaksmääramisega seotud kulude ulatuses. Seetõttu ei ole tasu arvutamise seisukohalt määrav, kas rahastamiskohustus tuleneb vahetult kohaldatavast Euroopa Liidu määrusest või riigisisesest õigusnormist. Paragrahvis 59^3 sätestatud kord lähtub mõlemal juhul samast põhimõttest: asjaomase probleemtoote tootjate või tootjate ühenduste vahel jaotatakse üksnes selle probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega seotud uuringukulud. Paragrahvi 59^3 lõiget 3 on täpsustatud selliselt, et see kohaldub lõikes 2 nimetatud probleemtoote tootja või tootjate ühenduse makstava sortimisuuringu tasu arvutamisele. Paragrahvi 59^3 lõikes 3 sätestatud hinnavalemit on täpsustatud. Valemis tähistab K asjaomase probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega seotud sortimisuuringu kogumaksumust, mitte kogu riikliku sortimisuuringu maksumust. Kui sortimisuuring hõlmab mitut probleemtoodet või muid jäätmeliike, piiritletakse seega asjaomase probleemtoote tootjate või tootjate ühenduste kanda jääv kulu juba K kaudu. See kulu jaotatakse tasu maksjate vahel proportsionaalselt nende turuosaga, mida väljendab valemis T ja ΣT suhe. Ettepanekut lisada valemisse AP-tegurit ei arvestata. Pakutud AP eesmärk on eristada kogu sortimisuuringu maksumusest asjaomase

	ulatuses probleemtoote tootja või tootjate ühenduse poolt, kellel on sortimisuuringu rahastamise kohustus. (2) Probleemtoote tootjal või tootjate ühendusel on sortimisuuringu rahastamise kohustus seaduses sõnaselgelt sätestatud juhul. (3) Rahastamise kohustust omava probleemtoote tootja või tootjate ühenduse makstava sortimisuuringu tasu suuruse arvutatab Keskkonnaagentuur järgmise hinnavalemi järgi: $S = K \times AP \times (T / \Sigma T)$, kus S – sortimisuuringu maksumus ühe probleemtoote tootja kohta eurodes; K – sortimisuuringu kogumaksumus eurodes; AP – asjaomase probleemtoote tootjate vastutusel olev protsent sortimisuuringu kogumaksumusest; T – tootja poolt vastaval perioodil turule lastud vastava probleemtoote kogus tonnides; ΣT – kõigi sortimisuuringu kulude katmises osalevate tootjate samal perioodil turule lastud sama probleemtoote kogus kokku tonnides. Selgituseks märgime, et sõna «seadus» on lõigetes 1 ja 2 kasutatud selle laias tähenduses, s.t. kõiki kehtivaid õigustloovaid akte hõlmavana, ning lõikes 3 mainitud «protsenti» väljendatakse viisil 80% = 0,8. Hinnavalem mõistagi ei saa vastata küsimusele, milline on AP väärtus, sest see sõltub mitmetest asjaoludest, muuhulgas sellest, millise vastutuse näeb asjaomaste	probleemtoote tootjate kanda jääv osa. Eelnõus saavutatakse sama eesmärk K määratluse kaudu, mistõttu täiendava AP-teguri lisamine valemisse ei ole vajalik.

	probleemtoodete osas ette seadus, milliseid jäätmeid sortimisuuring puudutab ja mis on sortimisuuringu eesmärk. Näiteks on võimalik, et ühe ja sama olmejäätmeid puudutava sortimisuuringuga tuvastatakse mitme erineva probleemtoote olmejäätmetes sisaldumise määr, ent lisaks mõõdetakse veel mingisuguseid olmejäätmete parameetreid. Sellisel juhul saab asjaomase probleemtoote tootjate vastutusel olla maksimaalselt vaid see osa uuringu kogukulust, mis on seotud asjaomaste probleemtoodete väljasortimise ja hindamisega.	
	Sortimisuuringu tasu määramise ja tasumise tähtajad tuleks sätestada kalendripäevades Kavandatava JäätS § 594 järgi on nii tasu määramise kui selle tasumise tähtajad sätestatud tööpäevades. See on sedavõrd pikkade, 60-tööpäevaste perioodide puhul selgelt ebamõistlik, halduskoormust suurendav, vaidlusi tekitav ning asjaomaste haldusaktide adressaatide õiguste realiseerimist takistav. Tööpäeva arvutamine on tülikas, tekitab tarbetut lisakoormust ning võimaldab vigu. Kui eelnõu autorid leiavad, et just 60 tööpäeva on õige pikkus, siis võiks sama eesmärgi palju selgemal viisil saavutada kalendripäevades tähtajaga, millesse keskmiselt mahub ca 60 tööpäeva. Ilma riigipühadeta saab 60 tööpäeva keskmiselt täis 84 kalendripäevaga, riigipühade puhul võib selleks kuluda mõni päev enam.	**Mittearvestatud.** Tööpäevades arvestatud tähtaeg tagab piisava aja nii Keskkonnaagentuuril haldusakti koostamiseks ja teatavaks tegemiseks kui ka tootjal või tootjate ühendusel tasu suuruse ja arvutuskäigu kontrollimiseks, makse planeerimiseks ning kohustuse täitmiseks. Kalendripäevadele üleminek lühendaks tegelikku tähtaega ligikaudu kolme kuni nelja nädala võrra. Seetõttu on põhjendatud säilitada 60 tööpäeva pikkune tähtaeg.

	PROTO põhimääruse § 7 p 28 peaks kohalduma üksnes tekstiili- ja jalatsitoodetele Kavandatava PROTO põhimääruse § 7 p-ga 28 soovitakse tootjale sätestada kohustus esitada registrile andmeid korduskasutuskõlbulikuks hinnatud probleemtoodete massi, eraldi eksporditud koguse kohta. Sellise üldise kohustuse kehtestamine eeldab, et kõigi probleemtoodete tootjate suhtes on kehtestatud kohustus teha kindlaks korduskasutuseks kõlblike probleemtoodete mass. Sellist kohustust aga kehtivas õiguses pole ning seda ei kavandata ka kõnealuse eelnõuga. Tegelikult kavandatakse kõnealuse eelnõuga sellise kohustuse kehtestamist vaid tekstiili- ja jalatsitoodete osas. Seega tuleks ka kavandatava PROTO põhimääruse § 7 p 28 sõnastust täpsustada selliselt, et see kohalduks vaid tekstiili-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjatele.	**Mittearvestatud.** Esitatud märkus puudutab rakendusakti kavandit, mis ei ole käesoleva kooskõlastamise/arvamuse avaldamise esemeks. Käesolevas kooskõlastamisringis on kooskõlastamisel seaduse eelnõu. Rakendusaktide eelnõud esitatakse eraldi kooskõlastamiseks 2027. aasta alguses.
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda	Toidujäätmete tekke vähendamise eesmärk Eelnõuga lisatakse jäätmeseadusesse § 22^7, millega võetakse üle Euroopa Liidu jäätmedirektiivis sätestatud riiklikud toidujäätmete vähendamise eesmärgid. Nende kohaselt tuleb 2030. aastaks vähendada toidujäätmete teket toidutööstustes 10%. Juhime tähelepanu asjaolule, et EPKK esitas põhjendatud argumendid VV seisukohtade kujundamisel läbirääkimisteks jäätmedirektiivi üle (Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja seisukoht jäätmedirektiivi muudatusettepaneku kohta, 27.09.2023	**Osaliselt arvestatud.** **S**eletuskiri täiendatud.

	nr 1-3/112), milles märkis juba siis, et toidujäätmete vähendamise 10% sihtmäära kehtestamine toidutööstustele, on liialt optimistlik. Toona tõime välja, et enne sihttasemete kehtestamist tuleb hinnata, kui suur osa toidutööstuses tekkivatest toidujäätmetest on tegelikult välditavad ja kui suur osa moodustub tootmisprotsessist paratamatult tekkivatest kõrvalsaadustest või vältimatutest tootmisjääkidest. Ka käesoleva eelnõu seletuskiri ei sisalda analüüsi, mis võimaldaks hinnata seatud eesmärgi realistlikkust. Toidujäätmete vähendamise eesmärkide seadmisel tuleb senisest selgemalt eristada välditavad toidujäätmed vältimatutest tootmisjääkidest ja kõrvalsaadustest, mida ei ole võimalik ega otstarbekas inimtoiduks kasutada ning mis on seetõttu mõttekam suunata loomasöödaks, biogaasi tootmiseks või väärindada muul viisil. Ilma sellise eristuseta ei ole võimalik objektiivselt hinnata, kas seatud sihttase on ettevõtjatele saavutatav. Lisaks märgime, et kuigi vähendamise eesmärk on seatud riigile, tuleb sihtmäära saavutamiseks vajalikud tegevused ellu viia ettevõtjatel. Eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, milliste meetmetega kavatseb riik ettevõtjaid eesmärgi saavutamisel toetada või milline on riigi roll seatud sihttasemete saavutamisel. Seepärast tuleb EPKK hinnangul täiendada eelnõu seletuskirja analüüsiga välditavate ja vältimatute toidujäätmete osakaalu kohta ning hinnata uuesti seatud sihttaseme realistlikkust ja siduda selle saavutamine riiklike toetusmeetmetega.	

	Uued kohustused suurendavad ettevõtjate halduskoormust § 22[7] kohaselt lisanduvad suurematele toidutööstusettevõtetele kohustused pidada arvestust toidujäätmete ja annetatud toidu üle, koostada toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava ning teha koostööd toidu ümberjaotamise organisatsioonidega. EPKK juhib tähelepanu, et biojäätmed ei ole automaatselt toidujäätmed, tehnoloogiline kadu ei ole tingimata toidujääde ja kõik toidutööstuse jäätmed ei ole inimtoiduks sobivad. Toidu tootmise käigus tekib palju vahe- ja kõrvalsaadusi, mille liigitamine on keeruline isegi vastava valdkonna eksperdile. Seetõttu ei ole ettevõtjatel võimalik ilma ühtse metoodikata üheselt määratleda, millised tootmisprotsessis tekkivad materjalid tuleb lugeda toidujäätmeteks ning millised kõrvalsaadusteks või vältimatuteks tootmisjääkideks. EPKK hinnangul tuleb enne nõuete rakendamist selgelt määratleda, millise metoodika alusel hakatakse ettevõtete panust hindama, millise detailsusega tuleb andmeid koguda ja esitada ning kuidas hinnatakse tegevuskavade täitmist ja millistel juhtudel loetakse nõuded täidetuks. Vastasel juhul suureneb ettevõtjate halduskoormus ilma, et see aitaks sisuliselt kaasa toidujäätmete vähenemisele. Seetõttu teeb EPKK ettepaneku, et enne arvestuse pidamise kohustuse jõustumist tuleb töötada välja ühtne metoodika toidujäätmete määratlemiseks, mõõtmiseks ja	**Arvestatud.** Seletuskiri täiendatud. Juhendmaterjalid on oluline osa seadusemuudatuste rakendamisest ning toidujäätmete üle arvestuse pidamise kohta on võimalik juhendmaterjalid koostada.

	aruandluseks ning täpsustada tegevuskava koostamise ja hindamise põhimõtted.	
	Puudub riiklik toetusmeetmete pakett Seletuskirjas märgitakse, et ettevõtted peavad arvestama toidujäätmete vähendamisega oma investeerimisotsustes. Samas puudub analüüs selle kohta, milliseid investeeringuid eesmärkide saavutamine tegelikult eeldab ning kuidas riik plaanib ettevõtteid nende tegemisel toetada. EPKK hinnangul ei ole võimalik üksnes arvestuse pidamise ja tegevuskavade koostamise kohustusega saavutada seatud toidujäätmete vähendamise eesmärke. Kui riik soovib saavutada 10% vähendamise eesmärgi, peab sellega kaasnema ettevõtjatele suunatud toetusmeetmete pakett, mis hõlmab muu hulgas investeeringutoetusi uute tehnoloogiate ja seadmete kasutuselevõtuks, toetusi kõrvalsaaduste väärindamise ja ümbertöötlemisvõimekuse arendamiseks, teadus- ja arendustegevuse ning tootearenduse toetamist ning pilootprojektide ja tööstussümbioosi lahenduste arendamist. Lisaks võivad vajalikuks osutuda investeeringud toodete sorteerimise, pakendamise ja annetamise korraldamisse. Paljudel juhtudel ei ole tootmises tekkivate kõrvalsaaduste või tootmispraagi ümbertöötlemine võimalik olemasolevates tootmisüksustes, kuna sellega kaasnevad täiendavad toiduohutuse riskid ning vajadus eraldiseisvate tootmislahenduste järele.	**Mittearvestatud.** Eelnõu eesmärk on luua raamistik toidujäätmete tekke vähendamiseks. Toidujäätmete vähendamine ei sõltu üksnes uutest investeeringutest, vaid ka ettevõttesisestest juhtimisotsustest, tootmise ja varude paremast planeerimisest ning muudest organisatsioonilistest meetmetest. Ei saa nõustuda väitega, et ettevõtjatele suunatud toetusmeetmed hetkel puuduvad. Ettevõtjatele on juba praegu kättesaadavad erinevad riiklikud ja Euroopa Liidu rahastatavad meetmed, sealhulgas ringmajanduse, innovatsiooni, teadus- ja arendustegevuse ning investeeringute toetuseks. Samuti on Euroopa Komisjon avanud täiendava toetusvooru toidujäätmete vältimise projektide toetamiseks. Vajalikud meetmed sõltuvad ettevõtja tegevusalast, suurusest ja olemasolevatest protsessidest. Eelnõu eesmärk ei ole eeldada kõigilt ettevõtjatelt ulatuslikke uusi investeeringuid, vaid toetada toidujäätmete vähendamise süsteemset ja andmepõhist juhtimist.

	Samuti ei käsitleta üldse näiteks uute toodete arendamist kõrvalsaadustest; ümbertöötlemisvõimekuse loomist; uute töötlemisliinide rajamist; säilivusaja pikendamise tehnoloogiaid; külmutamis- või kuivatamislahendusi ega digilahendusi prognoosimise parandamiseks. EPKK rõhutab tungivalt, et riikliku toidujäätmete vähendamise eesmärgiga peab kaasnema ettevõtjatele suunatud toetusmeetmete pakett, mis hõlmab investeeringutoetusi uute tehnoloogiate kasutuselevõtuks, kõrvalsaaduste väärindamiseks, tootearenduseks, teadus- ja arenduskoostööks ning ringmajanduslahenduste arendamiseks.	
	Toidu annetamine ja inimtarbimiseks ümberjaotamine § 22[8] kohustab suuremaid toidukäitlejaid tegema koostööettepaneku vähemalt ühele toidu ümberjaotamise organisatsioonile. EPKK hinnangul keskendub säte üksnes inimtarbimiseks sobiva toidu annetamisele ega käsitle tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamist uute toidutoodete valmistamiseks. Just kõrvalsaaduste kõrgema lisandväärtusega väärindamine võiks anda suurima panuse toidujäätmete vähendamisse ja ringmajanduse edendamisse, mille puhul saame tuua Eesti kontekstis ka positiivseid näiteid. Nii on piimatööstuse kunagine kõrvalsaadus vadak tänaseks kujunenud väärtuslikuks ekspordiartikliks. Samuti on ajalooliselt kasutatud pagaritööstuse realiseerimata leiba	**Mittearvestatud.** Tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine uuteks toodeteks on oluline lahendus vähendamaks jäätmeteket ja loomaks suuremat lisandväärtust. Sellised tegevused on kooskõlas jäätmehierarhiaga ja ka toidujäätmete vähendamise hierarhiaga. Eelnõukohase JäätS § 22[8] eesmärk on aga erinev. Kõnealuse sättega võetakse üle jäätmete raamdirektiivist tulenev nõue soodustada tarbimiseks kõlbliku realiseerimata toidu annetamist ja muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamist. Toidu annetamise koostöölepingu ettepaneku tegemise kohustus on suunatud inimtarbimiseks sobiva toidu päästmisele olukordades, kus see võiks muidu muutuda jäätmeteks.Kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine uuteks toidutoodeteks, tootearendus ning muud ringmajanduse lahendused on olemuselt teistsugused tegevused ning neid ei saa käsitada toidu annetamise või ümberjaotamisena kõnealuse sätte tähenduses. Seetõttu ei ole põhjendatud laiendada toidu

	leivakalja tootmiseks ning juustutootmise jääke sulatatud juustu valmistamisel. Tänapäeva toidutööstust iseloomustab lai ja mitmekesine toodete sortiment. Ühesuguse koostise ja kvaliteediga tootmisjääke tekib väikestes kogustes, mistõttu nende väärindamine eeldab sageli eraldiseisvat tootmisettevõtet või spetsialiseerunud väärindajat. Selliste ringmajanduslahenduste arendamine nõuab märkimisväärseid investeeringuid, teadus- ja arendustegevust ning koostööd erinevate ettevõtjate vahel. Eelnõu ei käsitle seejuures olulisi küsimusi - kes investeerib kõrvalsaaduste väärindamise võimekusse, kes kannab tootearenduse ja turule toomise riski, kuidas tagatakse toiduohutus ega milliste meetmetega toetab riik selliste lahenduste loomist. EPKK juhtis nendele probleemidele tähelepanu juba oma 2023. aasta seisukohas jäätmedirektiivi kohta, kuid kahjuks peame tõdema, et kolm aastat hiljem, on need küsimused endiselt lahendamata. Seepärast teeb EPKK ettepaneku laiendada § 22[8] tähenduses kasutatavat "toidu ümberjaotamise organisatsiooni" mõistet või täiendada regulatsiooni selliselt, et see hõlmaks lisaks toidu annetamisele ka ettevõtjaid ja organisatsioone, kelle tegevuseks on tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine uuteks toidutoodeteks. Selline lähenemine toetaks oluliselt enam ringmajanduse eesmärke, looks kõrgemat lisandväärtust ning aitaks vähendada	ümberjaotamise organisatsiooni mõistet sellistele ettevõtjatele. Toidujäätmete hierarhias on kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine toidujäätmete tekke vältimise eesmärgil eelistatum kui toiduannetamine ja muul viisil ümberjaotamine. Toidu annetamise koostöölepingu ettepaneku kohustus ei vähenda ega välista jäätmehierarhias kõrgemal tasemel paiknevate meetmete olulisust, sealhulgas kõrvalsaaduste väärindamist muudeks toidutoodeteks ja innovatsioonil põhinevaid lahendusi. Need tegevused jäävad jätkuvalt oluliseks toidujäätmete tekke vältimisel.

	toidujäätmeid innovatsiooni ja tootearenduse kaudu, mitte üksnes annetamise teel.	
	Vastutus Eelnõuga täiendatakse jäätmeseaduse § 120 selliselt, et karistatavaks muutub ka toidujäätmete tekke vältimise nõuete rikkumine. Selle eest võib füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 200 trahviühikut (kuni 1600 eurot) ning juriidilist isikut rahatrahviga kuni 100 000 eurot. Samas ei ole eelnõus piisavalt selgelt määratletud, millal loetakse ettevõte nimetatud kohustust rikkunuks. Ebaselgeks jääb, kas rikkumiseks piisab tegevuskava puudumisest, hinnatakse selle tegelikku rakendamist või ettevõtte saavutatud tulemust. Samuti puudub kirjeldus järelevalve metoodika kohta. Arvestades, et sama rikkumise eest võib juriidilisele isikule määrata kuni 100 000 euro suuruse rahatrahvi, peab rikkumise koosseis olema selgelt ja üheselt määratletud. Praegusel kujul jätab regulatsioon ulatusliku tõlgendamisruumi ning võib kaasa tuua erineva halduspraktika sarnastes olukordades, mis ei ole kooskõlas õigusselguse ja õiguskindluse põhimõtetega. EPKK teeb ettepaneku, et enne karistusnormide jõustumist tuleb täpsustada, millised konkreetsed tegevused või tegevusetus kujutavad endast § 120 rikkumist, kuidas hinnatakse tegevuskava täitmist, millise metoodika alusel viiakse läbi järelevalvet ning millised rikkumised on formaalsed ning millised sisulised.	Selgitame: Eelnõuga ei looda uut väärteokoosseisu toidujäätmete tekke vältimise nõuete rikkumise eest. Juba kehtiva jäätmeseaduse § 120 kohaselt on jäätmete tekke vältimise nõuete rikkumine karistatav samade karistusmäärade alusel. Muudatusega täpsustatakse üksnes, et see hõlmab sõnaselgelt ka toidujäätmete tekke vältimise nõudeid. Toidujäätmete tekke vältimine ja vähendamine ei ole uus kohustus vaid see on sätestatud juba kehtivas jäätmeseaduses (vt kehtiv JäätS § 21 lg 2 p 6 ning kehtiv § 120). Eelnõuga tunnistatakse JäätS § 21 lõike 2 punkt 6 kehtetuks ning toidujäätmete tekke vältimise nõuded sätestatakse edaspidi §-des 22^7 ja 22^8. Järelevalve keskendub eelkõige seaduses sätestatud konkreetsete kohustuste täitmise kontrollimisele, sh arvestuse pidamisele, andmete säilitamisele, tegevuskava olemasolule ja muude seadusest tulenevate kohustuste täitmisele. Eelnõuga ei kehtestata kohustust saavutada konkreetset tulemust üksiku ettevõtja tasandil. Samuti tuleb arvestada, et väärteovastutus eeldab rikkumise tuvastamist vastavalt väärteomenetluse üldpõhimõtetele ning järelevalveasutus hindab iga juhtumi asjaolusid eraldi. Vastutussätte eesmärk ei ole ettevõtjate sanktsioneerimine, vaid seadusest tulenevate kohustuste täitmise tagamine. Praktikas on peamine eesmärk toetada ettevõtjate teadlikkust ja nõuete täitmist ning kasutada sunnivahendeid üksnes juhul, kui selleks on alus.

	Kokkuvõtlikult saame märkida, et EPKK toetab toidujäätmete vähendamise eesmärki ning peab oluliseks ressursside tõhusamat kasutamist kogu toidutarneahelas. Samas leiame, et eelnõus seatud eesmärgid peavad põhinema realistlikul hinnangul välditavate toidujäätmete mahule, tuginema ühtsele metoodikale ning olema toetatud ettevõtjatele suunatud investeerimis- ja arendusmeetmetega. Ilma selliste meetmeteta suureneb eelkõige ettevõtjate halduskoormus, kuid seatud eesmärkide saavutamine jääb küsitavaks.	
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda II kooskõlastusringi arvamus	**1. Toidujäätmete vähendamise eesmärgi saavutamine vajab toetusmeetmeid** Augustis saadetud kirjas märkisime, et riikliku toidujäätmete vähendamise eesmärgiga peab kaasnema ettevõtjatele suunatud toetusmeetmete pakett, mis hõlmab investeeringutoetusi uute tehnoloogiate kasutuselevõtuks, kõrvalsaaduste väärindamiseks, tootearenduseks, teadus- ja arenduskoostööks ning ringmajanduslahenduste arendamiseks. Oma vastuses märkisite, et ettevõtjatele on juba olemas erinevaid investeeringu- ja innovatsioonitoetusi, kuid ei selgitanud, millised neist on suunatud just jäätmeseadusega seatud toidujäätmete vähendamise eesmärgi saavutamisele. Toidujäätmete vähendamine eeldab paljudel juhtudel investeeringuid tootmisprotsesside arendamisse, tootearendusse, kõrvalsaaduste väärindamisse ning uute tehnoloogiate kasutuselevõttu. EPKK hinnangul ei ole üldised ettevõtlus- või innovatsioonimeetmed	**Osaliselt arvestatud.** Seletuskirja täiendatud. Nõustume, et riiklike toidujäätmete vähendamise sihtarvude saavutamine eeldab lisaks eelnõus sätestatud kohustustele ka toetavaid meetmeid, sealhulgas innovatsiooni, tehnoloogiliste lahenduste ja ettevõtjate koostöö soodustamist ning rahastamisvõimaluste kasutamist. Siiski ei ole vajalik eelnõus luua eraldi õiguslikku alust toetusmeetmete rakendamiseks, kuna selliseid meetmeid saab kavandada ja rakendada nii riiklike kui Euroopa Liidu rahastamisvahendite kaudu. Täiendavate toetusmeetmete vajadust ja sobivaid lahendusi käsitletakse muu hulgas toidujäätmete tekke vältimise kava uuendamisel.

	samastatavad sihipäraste meetmetega, mille eesmärk on toetada jäätmeseadusest tulenevate eesmärkide saavutamist. Seepärast *näeme vajadust lisada eelnõusse õiguslik alus, mis võimaldab tulevikus pakkuda ettevõtjatele tuge investeeringuteks ning täiendada seletuskirja ülevaatega olemasolevatest või kavandatavatest toetusmeetmetest, mis aitavad ettevõtjatel toidujäätmete vähendamise eesmärke saavutada*.	
	2. Toidu ümberjaotamise kõrval tuleb soodustada ja tunnustada ka kõrvalsaaduste väärindamist EPKK tegi eelnõu esimeses tagasisides ettepaneku laiendada § 22^8 tähenduses kasutatavat "toidu ümberjaotamise organisatsiooni" mõistet või täiendada regulatsiooni selliselt, et see hõlmaks lisaks toidu annetamisele ka ettevõtjaid ja organisatsioone, kelle tegevuseks on tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine uuteks toidutoodeteks. EPKK mõistab, et mõiste „toidu ümberjaotamise organisatsioon“ tuleneb Euroopa Liidu jäätmete raamdirektiivist. Samas ei käsitlenud teie vastus EPKK ettepaneku tegelikku eesmärki. Toidujäätmete vähendamise seisukohalt on oluline toetada mitte üksnes inimtarbimiseks sobiva toidu annetamist, vaid ka tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide kõrgema lisandväärtusega väärindamist. Ministeerium on ise nimetanud ühe võimaliku toidujäätmete vähendamise meetmena tööstussümbioosi, mille sisuks on erinevate ettevõtjate vaheline koostöö kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide uueks ressursiks	**Mittearvestatud.** Asjaolu, et eelnõukohases JäätS §-s 22^8 nähakse eraldi ette meede toidu annetamise ja ümberjaotamise edendamiseks, ei vähenda kõrvalsaaduste väärindamise ega muude toidujäätmete tekke vältimise meetmete olulisust. Eelnõuga ei piirata ettevõtjate võimalust rakendada selliseid lahendusi ning § 22^7 kohaselt on toidujäätmete tekke vältimise meetmete valikul võimalik lähtuda ettevõtja tegevuse eripärast. Ettevõtjatele ei kirjutata ette konkreetset vähendamise viisi, vaid sobivad tegevused saab valida oma tegevuse ja kogutud andmete põhjal. Nõustume, et tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide kõrgema lisandväärtusega väärindamine on oluline ringmajanduse ja ressursitõhususe meede ning võib aidata vältida jäätmeteket ja luua ettevõtjatele täiendavat majanduslikku väärtust. Eelnõukohase JäätS § 22^8 reguleerimisese on siiski kitsam, selle eesmärk on soodustada tarbimiseks kõlbliku realiseerimata toidu annetamist ja muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamist ning sel eesmärgil koostöö tegemist toidu ümberjaotamise organisatsioonidega.

	muutmisel. Praktikas väljendub tööstussümbioos uute toodete, tehnoloogiate ja ärimudelite väljatöötamises ettevõtetes või teadus- ja arenduskeskustes, kus tootmisjäägid väärindatakse uueks tooraineks või uueks toidutooteks. Ettevõtja seisukohast on oluline, et toidujäätmete vähendamise meetmed oleksid lisaks keskkonnahoiule ka majanduslikult motiveerivad. Kuigi toidu annetamine on ühiskondlikult väärtuslik tegevus, ei võimalda see enamasti katta ettevõtjal tekkivaid kulusid. Kõrvalsaaduste väärindamine ja uute toodete arendamine võib seevastu luua ettevõtjale täiendavat majanduslikku väärtust või vähemalt vähendada tootmisjääkidega seotud kulusid. Seetõttu aitab just tööstussümbioos siduda ringmajanduse eesmärgid ettevõtluse konkurentsivõime ja innovatsiooniga ning loob ettevõtjatele reaalse motivatsiooni investeerida toidujäätmete vähendamisse. Seepärast esitame uuesti ettepaneku täiendada jäätmeseaduse § 22^8, et lisaks toidu annetamisele käsitletaks toidujäätmete tekke vältimise meetmena ka tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide kõrgema lisandväärtusega väärindamist. Selleks tuleks *laiendada § 22^8 tähenduses kasutatavat „toidu ümberjaotamise organisatsiooni“ mõistet või täiendada regulatsiooni selliselt, et see hõlmaks lisaks toidu annetamisele ka ettevõtjaid ja organisatsioone, kelle tegevuseks on tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine uuteks toidutoodeteks*.	Toidu annetamine ja ümberjaotamine ning kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine on erineva sisuga tegevused ning viimast ei ole põhjendatud hõlmata „toidu ümberjaotamise organisatsiooni“ mõistega. Toidu ümberjaotamise organisatsiooni ülesanne eelnõu tähenduses on koguda, vastu võtta või vahendada tarbimiseks kõlblikku annetatud toitu selle inimesteni jõudmiseks. Kõrvalsaaduste või tootmisjääkide kasutamine uue toote või tooraine valmistamiseks on seevastu eraldiseisev ressursitõhususe ja ringmajanduse lahendus. Kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamist saab edendada eraldiseisvate lahendustega, ilma et selleks oleks vaja laiendada toidu ümberjaotamise organisatsiooni mõistet.
	3. Vajalik on suurem õigusselgus järelevalve teostamisel	**Osaliselt arvestatud.** Seletuskirja täiendatud.

	30. septembril toimunud Kliimaministeeriumi toidujäätmete seminaril anti ettevõtjatele mitmeid olulisi selgitusi. Ministeerium kinnitas muu hulgas, et ettevõtted ei pea: vähendama oma ettevõtte toidujäätmeid tingimata 10%; esitama riigile iga-aastast toidujäätmete aruannet; avalikustama toidujäätmete koguseid ega annetatud toidu osakaalu; looma eraldi infosüsteemi; koostama tegevuskava tingimata eraldiseisva dokumendina; sõlmima koostöölepingut juhul, kui sisulise ettepaneku tulemusel kokkulepet ei saavutata ega annetama toitu, mis selleks ei sobi. Samas jääb suurematele ettevõtjatele kohustus pidada arvestust toidujäätmete üle ning teha andmed vajadusel järelevalveasutusele kättesaadavaks. Kuivõrd eelnõu näeb ette toidujäätmete tekke vältimise nõuete rikkumise eest kuni 100 000 euro suurust trahvimäära, peab olema üheselt selge, milliseid andmeid järelevalve käigus kontrollitakse, millise detailsusega neid koguda tuleb ning milliste kriteeriumide alusel hinnatakse nõuete täitmist. EPKK juhtis oma augusti kirjas tähelepanu vajadusele täpsustada enne karistusnormide jõustumist, millised konkreetsed tegevused või tegevusetus kujutavad endast § 120 rikkumist, kuidas hinnatakse tegevuskava täitmist, millise metoodika alusel viiakse läbi järelevalvet ning millised rikkumised on formaalsed ning millised sisulised. Kliimaministeeriumi selgitas vastuses, et väärteovastutuse eesmärk ei ole ettevõtjate sanktsioneerimine ning järelevalve keskendub seadusest tulenevate konkreetsete kohustuste täitmise	Järelevalve esemeks on eelnõus sätestatud konkreetsete kohustuste täitmine. Arvestuse pidamisel kontrollitakse eelkõige, kas ettevõtja peab arvestust toidujäätmete tekke ja annetatud toidu koguste üle ning kas arvestuse aluseks olevad andmed ja kasutatud meetod võimaldavad koguste kujunemist kontrollida. Arvestuse pidamise viisi võib ettevõtja valida ise, arvestades oma tegevuse eripära, ning kasutada võib nii otsest mõõtmist kui ka põhjendatud hinnangut. Põhjendatud hinnang võib põhineda näiteks dokumenteeritud lähteandmetel ja mõõtmiste alusel tuletatud koefitsientidel. Seega ei ole eesmärk kehtestada kõigile ettevõtjatele ühesugust arvestuse detailsust või meetodit. Tegevuskava puhul peab ettevõtja hindama oma tegevuses sobivaid toidujäätmete tekke vältimise võimalusi, kavandama nende rakendamiseks tegevused ning tegevuskava perioodiliselt üle vaatama. Järelevalve ei tähenda ettevõtja valitud meetmete otstarbekuse või majandusliku põhjendatuse ümberhindamist ega konkreetse jäätmete vähendamise tulemuse nõudmist. Järelevalves saab kontrollida seaduses sätestatud tegevuskavaga seotud kohustuste täitmist ja nende täitmist tõendavaid andmeid. Järelevalveasutus võib nõuda kohustuste täitmise kontrollimiseks asjakohaseid olemasolevaid andmeid ja dokumente. Eelnõus sätestatud rahatrahvi ülemmäär ei tähenda, et kohustuse rikkumisel kohaldatakse automaatselt selles suuruses rahatrahvi. Väärteovastutuse kohaldamine eeldab kohustuse rikkumise tuvastamist ning karistuse määramisel lähtutakse rikkumise asjaoludest ja väärteomenetluse üldistest põhimõtetest.

	kontrollimisele. Samas ei vasta see EPKK poolt tõstatatud küsimusele, milliste põhimõtete ja metoodika alusel hinnatakse ettevõtja kohustuste täitmist. Näiteks ei ole jätkuvalt selge: • millise detailsusega tuleb pidada arvestust; • milliste kriteeriumide alusel hinnatakse tegevuskava piisavust; • kas hinnatakse üksnes tegevuskava olemasolu või ka selle rakendamist; • milliseid andmeid võib järelevalveasutus ettevõtjalt nõuda. EPKK hinnangul peavad need *põhimõtted olema ettevõtjatele teada enne kohustuste jõustumist ning kajastuma juhendmaterjalis või muus avalikult kättesaadavas dokumendis. See aitab tagada õigusselguse, ühtse järelevalvepraktika ning vähendab nii ettevõtjate kui ka järelevalveasutuste halduskoormust*. Mida suurem on võimalik sanktsioon, seda suurem peab olema ka õigusselgus ettevõtja jaoks. Ettevõtjal peab olema võimalik ette näha, milline käitumine võib kaasa tuua kuni 100 000 euro suuruse rahatrahvi ning milliste kriteeriumide alusel tema tegevust hinnatakse.	
	4. Toidujäätmete vähendamine eeldab kogu toidutarneahela süsteemsete kitsaskohtade lahendamist Nii EPKK toidutööstuse grupis toimunud arutelult kui 30. septembri Kliimaministeeriumi toidujäätmete seminarilt jäi kõlama, et toidujäätmete vähendamise eesmärgi saavutamine ei sõltu üksnes toidutööstuste tegevusest.	Nõustume, et toidujäätmete tekke vähendamise eesmärke ei ole võimalik saavutada üksnes jäätmealase regulatsiooni muutmisega. Esitatud ettepanekutega arvestatakse eelseisvates tegevustes, mis toimuvad lisaks jäätmeseaduse muudatustele. Näiteks on mitmed ettepanekud võimalik võtta arvesse toidujäätmete tekke vältimise kava uuendamisel 2027. aastal.

	Märkimisväärne osa toidukadudest on seotud kogu tarneahela toimimise ning sõltub teistest õigus- ja tururegulatsioonidest. **4.1 Toidualase teabe nõuded võivad takistada kõrvalsaaduste väärindamist** Toidutööstuses võib tootmisprotsessis tekkida väikestes kogustes erinevaid realiseerimata või nõuetele vastavaid, kuid müügiks sobimatuid tooteid, millest oleks võimalik valmistada uus toidutoode. Kehtivad toidualase teabe ja märgistamise nõuded võivad selliste innovaatiliste lahenduste rakendamist oluliselt piirata, kuna pakendatud toidu puhul tuleb tagada täpne toidualane teave ja toitainete sisaldus. Praktikas on selliste toodete realiseerimine sageli võimalik üksnes lahtiselt müües või annetamise kaudu. *EPKK hinnangul tuleks koostöös Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga hinnata, kas toidujäätmete vähendamise eesmärkide saavutamiseks oleks võimalik luua paindlikum regulatsioon või juhendmaterjal selliste innovaatiliste toodete turule toomiseks, ilma et see kahjustaks tarbijakaitset või toiduohutust.* **4.2 Jaekaubanduse tarnepraktikad võivad suurendada toidukadusid** Seminaril toodi välja, et jaekaubandus kehtestab sageli tarnitavale kaubale nõude, kui pikk peab olema toote	

	järelejäänud säilimisaeg. Praktikas tähendab see, et nõuetele vastav toit saadetakse tootjale tagasi ka juhul, kui tootel on veel märkimisväärne osa säilimisajast alles. Kaubanduslikud tingimused võivad suurendada toidukadude teket kogu tarneahelas ning vähendada võimalusi suunata tooted õigeaegselt soodushinnaga müüki või annetamisele. Sellisel juhul tekivad toidukaod mitte toidu kvaliteedi või ohutuse tõttu, vaid üksnes tarneahelas kokkulepitud kaubanduslike tingimuste tõttu. *EPKK teeb ettepaneku hinnata, milline on jaekaubanduse tarnepraktikate mõju toidujäätmete tekkele ning kas neid oleks võimalik vähendada vabatahtlike kokkulepete või regulatiivse sekkumise kaudu.* **4.3 Kaubandusstandardid ja kvaliteedinõuded** Seminaril juhtis Eesti Toidupanga esindaja tähelepanu ka sellele, et puu- ja köögiviljade puhul võib jaekaubandus kehtestaga kvaliteedinõuetes sisalduvad välimusnõuded põhjustada olukordi, kus toiduks sobiv toodang ei jõua tarbijani. Vestluses liikmetega sai EPKK kinnitust, et ka Eestis sellist praktikat esineb. Näiteks on EPKK liikmed toonud välja juhtumeid, kus ühe jaeketi kehtestatud kvaliteedninõude tõttu suunatakse väikeste iluvigadega kartulid loomasöödaks, kuigi need sobiksid täielikult inimtoiduks.	

	EPKK hinnangul tuleb analüüsida, milline osa toidukadudest on seotud kvaliteedinõuete ja kaubandusstandarditega ning vajadusel töötada välja põhimõtted, mis piiravad selliste nõuete kehtestamist, kui need põhjustavad põhjendamatult toidukadusid. **Kokkuvõtlikult** saame öelda, et meie meelest ei ole toidujäätmete teke üksnes tootmisprotsessi tulemus, vaid kujuneb kogu tarneahela otsuste koosmõjul. Seetõttu tuleb lisaks tootjatele hinnata ka teiste tarneahela osapoolte ning kehtiva regulatsiooni mõju toidujäätmete tekkele. EPKK hinnangul ei ole võimalik saavutada jäätmeseaduses seatud eesmärke üksnes jäätmealase regulatsiooni muutmisega. Vajalik on valdkondadeülene koostöö Kliimaministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ning toidutarneahela osapoolte vahel, et kõrvaldada toidujäätmete teket soodustavad süsteemsed takistused.	
Eesti Tööandjate Keskliit	Tekstiiltoodete kogumisvõrgustiku nõuded peavad olema proportsionaalsed Rakendusakti kavandi § 3 lõike 4 kohaselt peab tootja rajama kasutatud ja jäätmeks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumispunkti igasse Eesti jäätmejaama. Samal ajal näeb seaduseelnõu ette, et kogumisvõrgustiku kujundamisel tuleb arvestada elanike arvu ja asustustihedust. Ka seletuskirja kohaselt	**Mittearvestatud.** Esitatud märkus puudutab rakendusakti kavandit, mis ei ole käesoleva kooskõlastamise/arvamuse avaldamise esemeks. Käesolevas kooskõlastamisringis on kooskõlastamisel seaduse eelnõu. Rakendusaktide eelnõud esitatakse eraldi kooskõlastamiseks 2027. aasta alguses.

	tuleb lähtuda muu hulgas eeldatavast jäätmevoost, kogumispunktide piisavusest ja nende kättesaadavusest. Iga jäätmejaama hõlmav absoluutne nõue ei pruugi olla kõigis piirkondades vajalik ega kulutõhus ning võib põhjustada tootjatele ebaproportsionaalse püsikulu sõltumata konkreetse punkti kasutusest või kogutavast jäätmekogusest. Teeme ettepaneku sõnastada nõue selliselt, et tootjate ühendus peab tagama üleriigilise, piisava ja kasutajale kättesaadava kogumisvõrgustiku, mille punktide arv ja paiknemine määratakse elanike arvu, asustustiheduse, vahemaade, eeldatava jäätmevoo ning olemasoleva taristu põhjal. Kogumispunkti rajamine igasse jäätmejaama ei peaks olema eesmärk omaette, kui samaväärne teenuse kättesaadavus on võimalik tagada tõhusamal viisil.	

	Tootja mõiste kohaldamine vajab praktilisi juhiseid Jäätmeseaduse § 23 kavandatav lõige 11^5 määratleb tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootja laialt, hõlmates muu hulgas valmistajaid, oma kaubamärgi all müüjaid, importijaid ja piiriüleseid müüjaid. Ettevõtjatele ei ole siiski piisavalt selge, kuidas kohustused kohalduvad juhul, kui eelnõu kohaldamisalasse kuuluvad tooted moodustavad üksnes väikese osa ettevõtte sortimendist või kui kaupu ostetakse erinevate tarneahelate kaudu. Palume koostada enne kohustuste rakendumist ametlikud juhised koos näidetega, mis käsitlevad vähemalt: segasortimendiga jaemüüjat; oma kaubamärgi all turustatavat toodet; importi teisest liikmesriigist ja kolmandast riigist; Eesti tarnijalt ostetud toodet; kontsernisiseseid tarneid; e-kaubandust ja sidevahendi abil sõlmitavaid lepinguid; kasutatud ja korduskasutuseks ettevalmistatud tooteid. Juhendis tuleb selgelt kinnitada, et ettevõtja tootjavastutuse kohustused tekivad üksnes nende toodete ja koguste suhtes, mille puhul ta vastab seaduses sätestatud tootja tunnustele.	**Mittearvestatud.** Eelnõuga kavandatava § 23 lõike 1^{15} kohaselt on sätestatud, millistel juhtudel käsitatakse isikut tekstiiltoodete, tekstiiliga seotud toodete või jalatsite tootjana. Tootja termin hõlmab seejuures erinevaid turule laskmise viise ning tootjavastutuse kohustus tekib üksnes nende toodete ja koguste suhtes, mille puhul isik vastab seaduses sätestatud tootja tunnustele. Seaduses sätestatud tootja termin kohaldub sõltumata sellest, kui suur osa ettevõtja sortimendist moodustavad asjaomased tooted või millise tarneahela kaudu need tooted ettevõtjale jõuavad. Seetõttu ei ole eelnõu rakendamiseks vajalik koostada eraldi ametlikku juhendit, milles korratakse seaduses sätestatud tootja tunnuseid erinevate näidete kaudu. Vajaduse korral on võimalik seaduse rakendamisel anda ettevõtjatele täiendavaid selgitusi ja praktilisi näiteid, kuid see ei eelda eraldi juhendi koostamist.
	Käibepõhiste trahvide alus vajab täpsustamist	**Osaliselt arvestatud.** Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.

	Eelnõu §-des 124^7 ja 124^8 nähakse juriidilise isiku suhtes ette rahatrahv kuni kuus protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest käibest. Sellise suure ülemmääraga sanktsiooni puhul peab seadusest üheselt selguma, kas käibe all mõeldakse rikkumise toime pannud juriidilise isiku või kogu kontserni käivet ning millistel erandlikel asjaoludel võib kontserni käive olla asjakohane. Kontserni ülemaailmse käibe automaatne arvestamine ei ole põhjendatud, kui rikkumise on toime pannud üks konkreetne äriühing ning teised kontserni ettevõtted ei ole rikkumisega seotud. Teeme ettepaneku sätestada, et trahvi ülemmäära arvutamisel lähtutakse üldjuhul rikkumise toime pannud juriidilise isiku käibest. Samuti palume seaduses või seletuskirjas esitada selged sanktsiooni määramise kriteeriumid, sealhulgas rikkumise raskus ja kestus, tahtlus või hooletus, rikkumisest saadud majanduslik kasu, varasemad rikkumised, ettevõtja koostöö ning rikkumise kõrvaldamiseks rakendatud meetmed. Trahv peab igal üksikjuhul olema tõhus ja hoiatav, kuid samal ajal rikkumisega proportsionaalne.	
	„Maha kantud toidu“ mõiste tuleb seaduses määratleda Jäätmeseaduse § 22^7 lõike 6 kohaselt peavad suuremad jaemüügi- ja toidutööstusettevõtted avaldama annetatud toidu koguse osakaalu maha kantud toidu massist.	**Arvestatud.** Eelnõu ja seletuskiri muudetud.

	Eelnõus ei ole aga määratletud, mida käsitatakse maha kantud toiduna. Ebaselge on eelkõige see, kas maha kantud toidu hulka tuleb arvestada: tootmisprotsessis tekkivad vältimatud ja mittesöödavad jäägid, näiteks koored, kondid ja puhastusjäägid; tooraine või materjal, mida ei ole olnud võimalik inimtoiduks kasutada ega annetada; kõrvalsaadused; kvaliteedi- ja laboriproovid; tootmisvead ning tehnoloogilised jäägid; loomasöödaks või muul viisil väärindamiseks suunatud materjal. Kui nimetajasse arvestatakse ka materjal, mida ei ole oma olemuse tõttu võimalik annetada, ei kajasta avaldatav suhtarv ettevõtte tegelikku annetamise tulemuslikkust ning ettevõtete näitajad ei ole omavahel võrreldavad. Teeme ettepaneku määratleda maha kantud toit kui inimtoiduks turule viimiseks või kasutamiseks mõeldud toit, mis on ettevõtte arvestuses müügist või kasutusest kõrvaldatud. Näitaja arvutamisel tuleb välja jätta mittesöödavad osad, vältimatud töötlemisjäägid, kõrvalsaadused ja muu materjal, mida ei olnud võimalik inimtoiduks annetada. Lisaks palume kehtestada enne aruandluskohustuse rakendumist ühtne mõõtmis- ja arvestusmetoodika, mis eristab toidujäätmeid,	

	toidukadu, maha kantud toitu, annetatud toitu, tootmisjääke ja kõrvalsaadusi.	
	Uute kohustustega kaasnev haldus- ja kulukoormus vajab põhjalikumat hindamist Eelnõuga lisandub ettevõtjatele mitmeid uusi arvestus-, aruandlus-, avalikustamis-, korraldus- ja kulukohustusi. Kuigi seletuskirjas on viidatud halduskoormuse suurenemisele, ei ole meie hinnangul piisavalt hinnatud uute nõuete koosmõju ega nende rakendamisega kaasnevat tegelikku aja-, tööjõu-, investeeringu- ja kulukoormust erineva suuruse ning tegevusprofiiliga ettevõtjatele. Palume mõjuanalüüsi täiendada ning hinnata terviklikult: milline täiendav bürokraatia ja halduskoormus ettevõtjatele kaasneb; milliseid uusi tööprotsesse, infosüsteeme, andmekogumist ja aruandlust nõuete täitmine eeldab; millised on ettevõtjate otsesed ja kaudsed rakenduskulud; kas kohustused on proportsionaalsed ettevõtte suuruse, tegevusmahu ja tegeliku keskkonnamõjuga; milline on muudatuste mõju toodete ja teenuste hinnale ning ettevõtete konkurentsivõimele. Samuti palume hinnata, milliste meetmetega on võimalik vältida dubleerivat aruandlust, kasutada juba	**Mittearvestatud.** Seletuskiri sisaldab mõjude kvantitatiivseks hindamiseks olemasolevat teavet ulatuses, mis on käesoleval hetkel võimalik. Mõjude kirjeldamisel on tuginetud Euroopa Komisjoni mõjuhinnangule ning seal esitatud andmetele tekstiiltoodete tootjavastutuse süsteemi rakendamise kulude, tulude ja majanduslike mõjude kohta. Täiendava kvantitatiivse mõjuanalüüsi koostamine Eesti ettevõtjate, sektorite ja ettevõtte suurusklasside lõikes ei ole käesoleval ajal võimalik, kuna tootjavastutuse süsteemi rakendamise seisukohalt olulised lähteandmed puuduvad. Eestis ei ole veel loodud tekstiiltoodete tootjate ühendust ega kujunenud välja süsteemi tegelikke kulusid, kogumismahte, logistikakorraldust, kogumisvõrgustikku, sortimisvõimekust ega tasumudelit. Samuti ei ole võimalik usaldusväärselt prognoosida, millises ulatuses kanduvad tootjatele tekkivad kulud edasi toodete lõpphinda, kuna see sõltub ettevõtjate ärimudelitest, hinnakujundusest ja konkurentsiolukorrast. Seletuskirjas on siiski välja toodud Euroopa Komisjoni mõjuhinnangus esitatud kvantitatiivsed hinnangud, sealhulgas tootjavastutuse süsteemist tulenevad keskmised kulud toodetele ning hinnangulised majanduslikud ja keskkonnaalased mõjud. Tekstiiltoodete tootjavastutuse süsteemi kehtestamine tuleneb jäätmete raamdirektiivist (EL) 2025/1892 ning liikmesriikidel lasub kohustus tagada süsteemi rakendamine direktiivis sätestatud tähtajaks. Seletuskiri sisaldab ülevaadet tootjate ühenduse loomise, kogumissüsteemi väljaarendamise, logistika, käitlusvõimekuse,

	olemasolevaid andmeid ning vähendada ettevõtjatele tekkivat halduskoormust.	järelevalve ning muude rakendamisega seotud tegevuste kohta. Nimetatud tegevused kujutavad endast sisuliselt rakenduskava kirjeldust ulatuses, mis on eelnõu koostamise ajal võimalik. Tootjavastutuse süsteemi täpsem korraldus, sealhulgas kogumisvõrgustiku ülesehitus, teenusepakkujate kaasamine ning turu kohanemine, kujuneb välja tootjate ühenduse tegevuse käigus pärast regulatsiooni jõustumist. Ühtlasi tuleb arvestada, et tootjavastutuse süsteemi eesmärk ongi luua vajalikud majanduslikud stiimulid kogumis-, sortimis- ja ringlussevõtutaristu arendamiseks. Taristu ja turuvõimekuse areng on tootjavastutuse süsteemi rakendamise tulemus, mitte selle eeltingimus. Toidujäätmetega seotud kohustuste osas on mõjuanalüüsi täiendatud lisaselgitustega ettevõtjatele kaasneva halduskoormuse, rakenduskulude ning kohustuste proportsionaalsuse kohta. Mitmed eelnõus ette nähtud tegevused, näiteks toidujäätmete üle arvestuse pidamine ja toidu annetamine, toimuvad suuremates ettevõtetes juba täna. Samas ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata kõigi ettevõtjate individuaalseid rakenduskulusid ega võimalikku mõju toodete ja teenuste hinnale, kuna need sõltuvad ettevõtja suurusest, tegevusalast, olemasolevatest protsessidest ja valitud lahendustest. Eelnõu koostamisel on arvestatud halduskoormuse vähendamise põhimõttega. Kohustused rakenduvad üksnes suurematele ettevõtjatele, tegevuskava võib olla osa olemasolevast juhtimisdokumendist ning andmete kogumisel on eesmärk vältida dubleerivat aruandlust ja kasutada võimalikult suures ulatuses juba olemasolevaid andmeid. Arvestuse pidamise metoodika saab ettevõtja valida ise, andmeid aruandluse raames esitama ei pea.

	Sortimisuuringute rahastamine peab olema läbipaistev ja kontrollitav Eelnõu kohaselt võivad probleemtoodete tootjad ja tootjate ühendused olla kohustatud rahastama sortimisuuringuid ning tasu jagatakse turule lastud toodete koguse järgi. Palume täpsustada, et tootjate kanda võib panna üksnes asjaomase probleemtoote kohta tehtava uuringu põhjendatud ja otseselt seostatava kulu. Enne uuringu tellimist või tasu määramist peavad ettevõtjatele olema teada uuringu eesmärk, ulatus, metoodika, eelarve ja kulude jaotamise põhimõtted.	**Mittearvestatud.** Eelnõus on kommentaaris nimetatud põhimõtted juba sätestatud. § 59^2 sätestab sortimisuuringu eesmärgi, ulatuse ja metoodilised põhimõtted ning § 59^3 lõige 3 piirab tootja tasu asjaomase probleemtoote sortimisuuringu kogumaksumusega ja sätestab selle tootjate vahel jaotamise põhimõtte. Samuti on seletuskirjas põhjalikult selgitatud uuringu kogumaksumuse ja asjaomase probleemtoote uuringukulu kujunemist. Samuti on seletuskirjas põhjalikult selgitatud uuringu kogumaksumuse ja asjaomase probleemtoote uuringukulu kujunemist, sealhulgas toodud välja varasemate aastate sortimisuuringu kogumaksumus ning sellest asjaomase probleemtoote ehk jäätmefraktsiooni uuringule langev eeldatav maksumus. § 59^4 lõike 1 kohaselt tehakse tootjale teatavaks ka tasu arvutamise alused ja arvutuskäik. Seetõttu ei pea vajalikuks kavandatud regulatsiooni selles osas täiendada. Uuringu lõplik maksumus kujuneb riigihanke tulemusena ning seda ei ole võimalik enne uuringu tellimist lõplikult kindlaks määrata.
	Tuleb tagada võrdsed konkurentsitingimused piiriüleses e-kaubanduses Toetame digiplatvormidele ja ekspediitorteenuse osutajatele pandavaid kohustusi, kuna ilma nende tegeliku jõustamiseta võivad Eesti ettevõtjad kanda tootjavastutuse süsteemi kulusid, samal ajal kui kolmandatest riikidest otse tarbijatele müüvad ettevõtjad kohustustest kõrvale jäävad. Palume seletuskirjas täpsemalt kirjeldada: kuidas kontrollitakse väljaspool Eestit asuvate tootjate registreerimist ja kohustuste täitmist;	**Mittearvestatud.** Tootjavastutuse nõuete täitmise üle järelevalve tegemine ei ole Keskkonnaameti jaoks uus ülesanne. Keskkonnaamet on tootjavastutuse nõuete täitmist kontrollinud alates 2004. aastast, mil tootjavastutuse põhimõtted Eestis kehtestati. Aja jooksul on tootjavastutuse kohaldamisalasse lisandunud uusi tootegruppe ning koos sellega on Keskkonnaametil kujunenud välja järelevalve korraldamise ja riskipõhiste kontrollide läbiviimise praktika. Tekstiiltoodete tootjavastutuse rakendamisel kasutatakse olemasolevaid järelevalve põhimõtteid ja väljakujunenud töökorraldust. Seega ei ole tegemist Keskkonnaameti jaoks põhimõtteliselt uue järelevalveülesandega, vaid olemasoleva tootjavastutuse järelevalvesüsteemi laiendamisega uuele

	kuidas toimub koostöö digiplatvormide, tolli ja järelevalveasutuste vahel; millised on meetmed juhul, kui välismaine tootja jätab tasud maksmata; kuidas välditakse kulude kandumist nõudeid täitvatele Eesti ettevõtjatele. Tootjavastutuse süsteem saab olla toimiv üksnes juhul, kui selle rahastamisse panustavad kõik Eesti turule kaupu laskvad ettevõtjad sõltumata nende asukohast ja müügikanalist.	tootegrupile. Kontrollide kavandamisel ja läbiviimisel lähtutakse ka edaspidi riskipõhisest lähenemisest, mille puhul võetakse arvesse muu hulgas ettevõtja tegevust, turule lastavate toodete iseloomu ning varasemat nõuete täitmist. Väljaspool Eestit asuvate tootjate puhul rakendatakse samasuguseid tootjavastutuse põhimõtteid nagu teistele Eesti turule kaupu laskevatele ettevõtjatele. Tootjavastutuse kohustuste täitmise kontrollimisel saab Keskkonnaamet kasutada oma seniseid järelevalvemehhanisme ning teha vajaduse korral koostööd teiste asjaomaste asutuste ja turuosalistega. Digiplatvormi nõuete täitmise üle teeb järelevalvet Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet infoühiskonna teenuse seaduses sätestatud korras. Digiplatvormide ja muude vahendajate kaasamine tootjavastutuse süsteemi aitab omakorda vähendada olukordi, kus Eesti turule kaupu laskev välisriigi ettevõtja jääb tootjavastutuse kohustuste täitmisest kõrvale. Kui tootja ei täida talle kehtivaid tootjavastutuse kohustusi, on võimalik rakendada õigusaktides sätestatud järelevalve- ja sunnimehhanisme. Järelevalve eesmärk on tagada, et tootjavastutuse süsteemi panustaksid võrdselt kõik selle kohustuse alla kuuluvad ettevõtjad ning nõuete täitmine ei jääks üksnes Eesti ettevõtjate kanda. Seetõttu ei ole tekstiiltoodete lisandumisel tootjavastutuse süsteemi vaja luua Keskkonnaametile eraldiseisvat uut järelevalvesüsteemi. Olemasolevaid riskipõhise järelevalve põhimõtteid ja kontrollipraktikaid hakatakse kohaldama ka tekstiiltoodete suhtes.
	Juhendid ja tehnilised lahendused tuleb avaldada aegsasti	Ettepanekuga arvestatakse võimalikult suures ulatuses.

	Ettevõtjate ettevalmistamiseks tuleb kõik aruandlusvormid, mõõtmismetoodikad, registrilahendused ja rakendusjuhendid koostada koostöös mõjutatud sektoritega ning avaldada vähemalt 12 kuud enne vastava kohustuse rakendumist. Ettevõtjale ei tohiks kaasneda vastutust olukorras, kus riiklikud juhised, andmeväljad või tehnilised lahendused ei ole õigeaegselt kättesaadavad või nende tõlgendus muutub pärast kohustuse jõustumist.	
	Turba- ja põllumajandustootmises kasutatavate kattekilede käitlus vajab eraldi lahendust Juhime täiendavalt oma liikmete tähelepanu turbatootmises aunade katmiseks kasutatavate kilede käitlusprobleemile. Tegemist on funktsioonilt põllumajanduses kasutatava silokilega sarnase materjaliga, kuid praktikas puudub turbatolmuga määrdunud kilele toimiv ja majanduslikult mõistlik kogumis- ning käitluslahendus. Ettevõtjal on kohustus jäätmed üle anda, kuid jäätmekäitlejad ei ole sageli valmis neid vastu võtma. Palume ministeeriumil eraldi analüüsida, kas turba- ja põllumajandustootmises kasutatavad kattekiled peaksid olema lisatud probleemtoodete registrisse kuuluvate toodete nimekirja. Regulatsioon peab vältima olukorda, kus ettevõtjale pannakse jäätmete üleandmise kohustus,	**Mittearvestatud.** Ettepanek ei ole seotud käesoleva eelnõu reguleerimisesemega. Turba- ja põllumajandustootmises kasutatavate kattekilede jäätmekäitluse korraldus ning nende toodete võimalik hõlmamine laiendatud tootjavastutusega on eraldiseisev küsimus, mida käesoleva eelnõu raames ei käsitleta. Eelnõu eesmärk on võtta üle jäätmete raamdirektiivi muudatused, mis käsitlevad toidujäätmeid ning tekstiiltoodete laiendatud tootjavastutust. Eelnõuga ei muudeta probleemtoodete hulka muude tooterühmade osas.

	kuid turul puudub tegelik võimalus seda mõistlikel tingimustel täita. Kokkuvõttes toetame eelnõu eesmärke, kuid peame vajalikuks täiendada eelnõu ja selle rakendusakte nii, et ettevõtjatele seatavad kohustused oleksid selged, kulud prognoositavad ning nõuded proportsionaalsed ettevõtte suuruse, turule lastud toodete koguse ja tegeliku keskkonnamõjuga.	
AS Ragn-Sells	Sortimisuuringuga seotud kohustused ja kulude hüvitamine Eelnõu kohaselt on kohalik omavalitsus, jäätmevedaja ja jäätmekäitleja kohustatud tagama sortimisuuringu tegemiseks juurdepääsu jäätmevoogudele, edastama nõutud teabe ning võimaldama proovivõttu (§ 592 lg 7). Samas ei reguleeri eelnõu uuringus osalemisega kaasnevate lisakulude hüvitamist. Praktikas võivad tekkida kulud seoses koormate eraldamise, täiendava tööjõu kaasamise, platsipinna kasutamise, tööseisakute, erakorraliste kaalumiste ning täiendavate andmete väljavõtete koostamisega. Eelnõu ei tohiks panna avalikes huvides läbiviidava uuringu kulusid osaliselt jäätmevedajate või jäätmekäitlejate kanda. Palume täiendada § 592 lõikes 7 sätestatud sortimisuuringu regulatsiooni selliselt, et jäätmevedajale ja jäätmekäitlejale uuringu läbiviimise võimaldamisega kaasnevad põhjendatud ja tõendatud lisakulud hüvitatakse uuringu tellija või korraldaja poolt.	**Mittearvestatud.** Paragrahvi 59² lõikes 7 sätestatakse kohaliku omavalitsuse üksuse, jäätmevedaja ja jäätmekäitleja kohustus tagada sortimisuuringu tegemiseks juurdepääs jäätmevoogudele, edastada vajalikku teavet ning võimaldada proovivõttu. Tegemist on seadusest tuleneva kaasaaitamiskohustusega, mis on vajalik riikliku sortimisuuringu läbiviimiseks. Seadusest tuleneva kaasaaitamiskohustuse täitmisega ei kaasne iseenesest õigust nõuda selle täitmisega seotud kulude hüvitamist. Kui seadusandja näeb avalik-õigusliku kohustuse täitmisega seoses ette õiguse kulude hüvitamisele, tuleb selline õigus ning hüvitatavate kulude ulatus seaduses eraldi sätestada. Eelnõus ei ole põhjendatud sellise hüvitamisõiguse kehtestamine. Paragrahvi 59² lõikes 7 sätestatud kohustus on piiritletud sortimisuuringu läbiviimiseks vajaliku juurdepääsu tagamise, teabe edastamise ja proovivõtu võimaldamisega. Säte ei pane jäätmevedajale ega jäätmekäitlejale kohustust osutada uuringu korraldajale täiendavaid tasulisi teenuseid ega kanna neile üle sortimisuuringu korraldamise kohustust. Seetõttu ei ole põhjendatud siduda § 59² lõikes 7 sätestatud

		kaasaaitamiskohustusega üldist õigust nõuda uuringu korraldajalt selle täitmisega seotud kulude hüvitamist.
	Tekstiilijäätmete ja korduskasutusse suunatava tekstiili selge eristamine. Eelnõu § 26 lg-d 1–1¹ eristavad kasutatud tekstiili, jäätmeks muutunud tekstiili ja korduskasutuskõlblikuks hinnatud tekstiili, kuid praktikast ei nähtu, kuidas lõppkasutaja peab kogumiskohas aru saama, millisesse voogu ta eseme üle annab. Õigusselguse huvides peaks olema üheselt arusaadav, kas kogumisel käsitatakse üle antavat eset jäätmena või korduskasutuseks mõeldud esemena. Palume vaadata eelnõu üle, et selgelt oleks tagatud, et tekstiili kogumispunktid ja kogumismahutid oleksid üheselt eristatavad vastavalt sellele, kas tegemist on: tekstiilijäätmete kogumispunktiga või korduskasutuseks sobivate tekstiilitoodete kogumispunktiga.	**Mittearvestatud.** Eelnõus on juba selgelt eristatud kasutatud tekstiil, jäätmeks muutunud tekstiil ja korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil. Eelnõu kohaselt käsitatakse liigiti kogutud kasutatud ja jäätmeks muutunud tekstiiltooteid kogumisel jäätmetena, välja arvatud juhul, kui lõppkasutaja annab toote otse üle ning korduskasutusettevõtja või sotsiaalmajanduse üksus hindab selle kogumispunktis otseselt ja asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks. Seega on eelnõus sätestatud selge põhimõte, millal kogutud tekstiiltoode käsitatakse jäätmetena ja millal mitte. Kogumispunktide ja kogumismahutite tähistus ning nende praktiline korraldus on eelkõige jäätmekäitluse korraldamise küsimus. Lõppkasutajalt ei eeldata, et ta peab kogumisel eristama, kas üleantav ese on õiguslikult käsitatav jäätme või tootena. Lõppkasutaja jaoks on oluline, et kogumissüsteem annaks selged juhised, millised tekstiiltooted kogumispunkti või -mahutisse üle anda. See, kas üleantav ese on juriidiliselt jäätmeteks muutunud või korduskasutuseks mõeldud toode, selgub vastavalt eelnõus sätestatud tingimustele kogumise ja korduskasutuskõlblikkuse hindamise käigus.

	„Korduskasutusettevõtja“ mõiste täpsustamine § 26 lg 1 kasutab mõistet „korduskasutusettevõtja“, kuid eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, millistele tingimustele selline ettevõtja peab vastama, kuidas ta erineb jäätmekäitlejast või sotsiaalmajanduse üksusest ning millised õigused ja kohustused talle kohalduvad. Kuna nimetatud isikul on õigus teha otsus, millest sõltub eseme käsitlemine jäätmena või mittejäätmena, peab tema õiguslik staatus olema üheselt selge. Palume lisada eelnõusse mõiste „korduskasutusettevõtja“ definitsioon.	**Mittearvestatud.** Jäätmete raamdirektiiv ei käsitle „korduskasutusettevõtjat“ eraldi õigusliku staatusena, mille saamiseks peab ettevõtja vastama kindlaksmääratud tunnustele. Artikli 22d lõikes 3 peetakse silmas korduskasutamisega tegelevaid ettevõtjaid, kes võtavad kogumispunktis kasutatud tooteid lõppkasutajatelt otse vastu ja hindavad nende korduskasutuskõlblikkust. Seda käsitlust toetab ka Euroopa Komisjoni selgitus, mille kohaselt on artikli 22d lõikes 3 sätestatud erandi eesmärk muu hulgas arvestada nende sotsiaalmajanduse üksuste ja korduskasutusettevõtjate tegevuspraktikaga, kes võtavad kasutatud tekstiiltooteid vastu oma tegevuskohas. Erandi eesmärk on võimaldada selliselt otse üle antud ning otseselt ja asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks hinnatud toodete korduskasutusse suunamist ilma, et neid käsitataks üksnes kogumise tõttu jäätmetena ja sellest tekiks näiteks vajadus jäätmekäitlusloa järele. Ehk see ei ole juhuslikult valitud ettevõtjate ring, vaid mõeldud konkreetse korduskasutuse tegevusmudeli jaoks. Jäätmete raamdirektiivi põhjenduspunkti 48 kohaselt ei jäeta kasutatud toote korduskasutuskõlblikkuse hindamist lõppkasutaja otsustada, vaid lõpliku hinnangu annab kogumispunktis kasutatud tooteid vastu võttev isik, kellele on nõuetekohase hindamise tagamiseks antud koolitus või suunised. Seega ei loo jäätmete raamdirektiiv „korduskasutusettevõtjast“ uut ettevõtjate liiki, vaid reguleerib korduskasutamisega tegeleva ettevõtja tegevust kogumispunktis ning eelkõige nõudeid seal tehtavale

		korduskasutuskõlblikkuse hindamisele. Eelnõus on neid hindamise nõudeid täpsustatud. Korduskasutusettevõtja ja jäätmekäitleja ei ole seejuures kaks teineteist välistavat ettevõtjate liiki. Ettevõtjale kohalduvad nõuded sõltuvad tema tegelikust tegevusest ja sellest, kas ese on jääde. Kui ettevõtja tegeleb jäätmete käitlemise, sealhulgas korduskasutuseks ettevalmistamisega, kohalduvad talle jäätmekäitluse nõuded. Sama ettevõtja võib seega tegeleda nii korduskasutuse kui ka jäätmekäitlusega. Eraldi definitsioon õigusselgust ei suurendaks. Kui määratleda korduskasutusettevõtja ettevõtjana, kes tegeleb korduskasutusega, kordaks definitsioon sisuliselt juba määratletud korduskasutuse terminit. Kui aga lisada definitsiooni täiendavaid tunnuseid, kehtestataks korduskasutusettevõtjale nõuded, mida jäätmete raamdirektiiv ette ei näe.
	„Asjatundliku hindamise“ ja pädeva isiku nõuete täpsustamine Näeme vajadust, et § 26 lg 1^{11} vajab üle vaatamist ja täpsustamist, sest hetkel jääb ebaselgeks: millist koolitust loetakse asjakohaseks hindamiskoolituseks, kes võib sellist koolitust läbi viia, kuidas tõendatakse pädeva isiku kvalifikatsiooni, kas jäätmekäitlusettevõtjal on õigus kasutada enda töötajaid korduskasutuskõlblikkuse hindamiseks. Jäätmekäitlusettevõte (või teised ettevõtted, kes koguvad tekstiilijäätmed kokku ja ei ole pädevad tegema hindamist) ei saa jäätmeid sotsiaalmajandusüksusele	**Mittearvestatud.** Jäätmete raamdirektiiv ei näe ette, et korduskasutuskõlblikkuse hindaja peab omama kindlat kutsekvalifikatsiooni või läbima kindla koolitusprogrammi. Jäätmete raamdirektiivi põhjenduspunkt 48 ütleb sisuliselt, miks asjatundlikku hindamist üldse vaja on: lõppkasutaja ise ei pruugi osata eristada korduskasutatavat ja ringlussevõetavat eset. Seetõttu peab lõpliku hinnangu korduskasutuskõlblikkusele andma kogumispunktis toodet vastu võttev isik, kellel on selleks teadmised ja ettevalmistus. Eesmärk ei ole luua eraldi kutset või sertifitseeritud hindajate süsteemi, vaid tagada, et kogumispunktis ei otsustaks

	viia, sest sellisel juhul on tegemist juba jäätmetega. Praegune sõnastus jätab olulised rakendusküsimused lahtiseks. Kuna pädeva isiku hinnangust sõltub eseme käsitlemine jäätmena või mittejäätmena, peavad pädevusnõuded olema objektiivselt kontrollitavad ja üheselt rakendatavad. Tekstiilijäätmete konteinerisse paigutatud tekstiilesemed omandavad jäätmestaatuse. Nende hilisem korduskasutusse suunamine eeldab dokumenteeritud sorteerimis- ja kontrolliprotsessi ning toimub jäätmekäitluse osana. Tekstiilijäätmete konteinerisse pandud tekstiilitoodete korduskasutusse suunamine on sarnane jäätme lakkamise (End of Waste) põhimõttega, mistõttu on vajalik eelnõusse lisada täpsustav regulatsioon tekstiilijäätme lakkamise protsessi, sellele kehtestatavate nõuete ning dokumenteerimise kohta.	toote korduskasutuskõlblikkuse üle ilma vajalike teadmiste ja ettevalmistuseta isik. Jäätmete raamdirektiivi artikli 22d lõikes 3 sätestatud erandit kohaldatakse korduskasutusettevõtja või sotsiaalmajanduse üksuse poolt kogumispunktis vastu võetud toodetele. Seejuures on määrav ettevõtja tegelik tegevus. Asjaolu, et ettevõtja tegeleb ka jäätmekäitlusega, ei välista, et ta tegutseb samal ajal korduskasutusettevõtjana. Kui jäätmekäitlusettevõtja võtab kogumispunktis lõppkasutajatelt otse vastu kasutatud tooteid nende korduskasutusse suunamiseks, võib ta selles osas tegutseda korduskasutusettevõtjana ning hindamise võib teha tema töötaja, kes vastab eelnõus hindajale sätestatud nõuetele. Euroopa Komisjoni selgituse kohaselt ei tähenda nõue, et toode tuleb kogumispunktis vahetult asjatundlikult hinnata, tingimata seda, et hindamine peab toimuma kohe toote üleandmise hetkel. Tingimus võib olla täidetud ka siis, kui lõppkasutajalt otse vastu võetud tooted jäävad kogumispunkti kuni nende asjatundliku hindamiseni. Hindamine peab siiski toimuma mõistliku aja jooksul ning viisil, mis väldib hindamata tekstiiltoodete kuhjumist. Kui toode hinnatakse korduskasutuseks sobimatuks, käsitatakse seda jäätmena ning sellele kohalduvad jäätmekäitluse nõuded. Märkuses kirjeldatud tekstiilijäätmete konteinerisse kogumise puhul on olukord teine. Artikli 22d lõike 2 üldreegli kohaselt käsitatakse liigiti kogutud kasutatud tekstiiltoodete kogumisel jäätmetena. Artikli 22d lõikes 3 sätestatud erand saab kohalduda üksnes juhul, kui lõppkasutaja annab tooted otse üle korduskasutusettevõtjale või sotsiaalmajanduse üksusele ning

		nende korduskasutuskõlblikkust hinnatakse kogumispunktis asjatundlikult. Komisjoni selgituse kohaselt tähendab otsene üleandmine muu hulgas seda, et enne asjatundlikku hindamist ei anta tooteid üle ega veeta teisele ettevõtjale või teise tegevuskohta. Seega ei saa juba jäätmetena kogutud tekstiiltooteid hilisema sortimise käigus käsitada artikli 22d lõikes 3 sätestatud erandi alusel tagasiulatuvalt tootena, mis ei olnud kogumisel jääde. Jäätmena kogutud tekstiiltoote sortimine ja korduskasutuseks ettevalmistamine toimub jäätmekäitluse raames ning selle võimalik jäätmestaatuse lakkamine toimub jäätmestaatuse lakkamise regulatsiooni kohaselt. Seetõttu ei ole artikli 22d lõikes 3 sätestatud erandi rakendamiseks põhjendatud kehtestada eelnõus eraldi tekstiilijäätmete jäätmestaatuse lakkamise menetlust.
	Sotsiaalmajanduse üksuste ja tootjavastutuse süsteemi vaheline kulude kandmise mehhanism Kuigi § 25^3 lg 1 p 4 kohaselt peab tootja kandma ka nende jäätmete käitlemise kulud, mis tekivad sotsiaalmajanduse üksuse tegevuse tulemusena, ei nähtu eelnõust, millise praktilise korralduse kaudu toimub selliste jäätmete üleandmine, vedu ja käitlemise rahastamine. Selguse puudumine võib põhjustada vaidlusi süsteemis osalejate vahel ja välistatud ei ole pettused. Palume selgitada § 25^3 lg 1 p 4 ja § 25^6 lg 2 rakendamist olukorras, kus sotsiaalmajanduse üksus jätab endale korduskasutuskõlblikud esemed, kuid ülejäänud materjal muutub jäätmeks. Eelnõu ja seletuskirja lugedes võib välja lugeda, et sotsiaalmajanduse üksused, mis on osa tootja loodud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete liigiti	§ 25^3 lg 1 p 4 ja § 25^6 lg 2 rakendamisel lepitakse sotsiaalmajandusüksuse ning tootjate ühenduse vahelised praktilised korraldused kokku lepinguga. Lepingus määratakse muu hulgas kindlaks kogutud toodete ja jäätmete üleandmise, veo ning käitlemise korraldus ja sellega seotud kulude kandmine. Seega olukorras, kus sotsiaalmajandusüksus, kes on tootjate ühendusega vastavas lepingulises suhtes, jätab endale korduskasutuskõlblikud esemed ning tema tegevuse tulemusena tekib ülejäänud materjalist jäätmeid, saab jäätmete üleandmise ja edasise käitlemise korralduse kokku leppida lepingus. Tootjavastutuse süsteemi kaudu kaetakse selliste jäätmete käitlemise kulud vastavalt tootjavastutuse süsteemis kokkulepitud tingimustele. Oluline on, et sotsiaalmajandusüksusele ei jääks tootjavastutuse süsteemi kuuluva tegevuse käigus tekkinud jäätmete käitlemise

	kogumissüsteemist, ei ole kohustatud andma kogutud kasutatud ja jäätmeiks muutunud tooteid tootjate ühendusele üle. Kes ikkagi maksab selliste jäätmete käitlemise, mis sotsiaalmajandusüksustel hakkab üle jääma.	kulu üksnes seetõttu, et korduskasutuseks sobivad esemed eraldatakse enne jäätmete tekkimist. Praktiline lahendus – sealhulgas jäätmete kogumine sotsiaalmajandusüksuse juurest, vedu ja üleandmine tootjavastutuse süsteemi lepingupartnerile – lepitakse poolte vahel lepinguga kokku.
	Kogumisvõrgustiku osaliste loakohustuste täpsustamine Kogumisvõrgustikus võivad osaleda jäätmekäitlejad, sotsiaalmajanduse üksused, jaemüüjad, ametiasutused ja muud isikud. Eelnõust ei nähtu, kas neile kohalduvad samad või erinevad keskkonnaalased nõuded. Õigusselguse ja võrdse kohtlemise tagamiseks on vajalik täpsustada, millal käsitatakse tegevust jäätmekäitlusena ning millised loa- või registreerimiskohustused sellega kaasnevad. Palume täiendada eelnõu ja anda selgitused, millistel juhtudel vajavad § 25^5 lg-s 4 nimetatud kogumisvõrgustiku osalised keskkonnakaitseluba, jäätmekäitleja registreeringut või muud tegevusõigust.	**Mittearvestatud.** Keskkonnakaitseloa või registreeringu olemasolu nõue tuleneb jäätmeseaduse vastavatest sätetest.
	Tundliku teabe kaitse Kuigi eelnõu kohaselt tuleb avalikustamisel kaitsta äri- ja tööstussaladust (§ 25^4 lg-d 8 ja 9), jääb ebaselgeks, kas avalikustamisele kuuluvad üksnes valikukriteeriumid ja menetluse üldpõhimõtted või ka detailsemad andmed teenuste ülesehituse, hinnastamise või käideldavate mahtude kohta.	Valikumenetluse korraldamisel jäätmekäitleja valimiseks tuleb avalikustada menetluse ja teenuse kohta oluline info, et kõik huvitatud ettevõtted saaksid aru, millistele tingimustele nad peavad vastama ja kuidas pakkumusi hinnatakse. Avalikustada tuleb näiteks teenuse sisu, käideldavate jäätmete liigid ja mahud, teenuse osutamise piirkond, jäätmekäitlejale esitatavad nõuded, pakkumuse esitamise tähtaeg ning hindamiskriteeriumid. Samal ajal tuleb kaitsta ettevõtjate äri- ja tööstussaladust. Avalikustada ei tohi näiteks ettevõtte täpseid hinnakalkulatsioone, omahinda,

		konfidentsiaalseid tehnilisi lahendusi või muud äriliselt tundlikku teavet.
Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon	Toidujäätmete vähendamine ja toidu annetamine Direktiivi kohaselt võtavad liikmesriigid asjakohased meetmed, et vältida toidujäätmete teket kogu toidutarneahelas, esmatootmisel, töötlemisel ja valmistamisel ning toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, samuti restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes. Eelnõus sisuliselt toidujäätmete vältimist üldse ei puudutata. On ainult üks säte järgmises sõnastuses: „Iga tegevuse juures tuleb rakendada sobivaid toidujäätmete tekke vältimise ning toidu annetamise ja muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamise meetmeid, et vältida ja vähendada toidujäätmete teket kogu toidutarneahelas toidu esmatootmisest lõpptarbimiseni.“ Direktiivis nähakse ette, et liikmesriikides soodustatakse toidu annetamist ja toidu muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamist, tagades selle eelistamise, et toit jääb inimeste toiduks, mitte et see kasutatakse söödaks või töödeldakse toiduks mittekasutatavateks toodeteks. Soodustamise asemel sätestatakse eelnõus hoopis kohustus pidada arvestust annetatud toidu üle ja säilitada vastavaid andmeid seaduses ettenähtud aja jooksul ning avaldada neid ettevõtja veebilehel. Samuti tuleb direktiivi kohaselt toetada koolitusi ja oskuste arendamist ning hõlbustada juurdepääsu rahastamisvõimalustele, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning sotsiaalmajanduse üksuste jaoks. Eelnõus aga ei ole sätestatud volitust vastavate	**Osaliselt arvestatud.** Eelnõukohane JäätS § 22^7 on üles ehitatud toidujäätmete tekke vältimise loogikale, mitte annetamisele. Lisaks üldkohustusele nähakse ette toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamise kohustus, toidujäätmete tekke ja toidu annetamise üle arvestuse pidamine, annetamise koostöölepingu ettepanekute tegemine ning riikliku toidujäätmete tekke vältimise eriprogrammi (ehk toidujäätmete tekke vältimise kava) täiendamine. Nende meetmete eesmärk on toetada EL eesmärkide saavutamist kogu toidutarneahelas. Direktiivist tulenevaid koolituste, oskuste arendamise, innovatsiooni ja rahastamisvõimaluste soodustamise meetmeid jms käsitletakse toidujäätmete tekke vältimise kavas ning neid ei ole vajalik reguleerida eelnõuga ettevõtjatele suunatud kohustustena. Arvestuse pidamise kohustust on eelnõus täpsustatud. Arvestuse eesmärk on anda ettevõtjale ülevaade tema tegevuses tekkivatest toidujäätmetest ja annetatud toidu kogustest ning luua alus sobivate vähendamismeetmete kavandamiseks. Kui toidukäitleja tegeleb toidu käitlemisega erinevates tegevuskohtades, on asjakohane neis kõigis toidujäätmete tekke üle arvestust pidada. Vastasel juhul ei saa toidukäitleja ülevaadet, millised on võimalused vähendada toidujäätmete teket ja ressursse tõhusamalt kasutada. Kui arvestust peetakse eri tegevuskohtades, siis saabki ettevõtja andmed oma tegevuses tervikuna tekkivatest toidujäätmetest.

	meetmete väljatöötamiseks. Eelnõu järgi on toidukäitleja kohustatud pidama tegevuskoha põhjal arvestust kalendriaasta jooksul oma tegevuses tekkinud toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis, kui näiteks tegemist on jaemüügiga tegeleva ettevõttega, kelle põhitegevusala on toidukaupade jaemüük ning kellel on vähemalt üks füüsiline toidukauplus müügipinnaga vähemalt 400 m2 . Kui ettevõtja teised toidukauplused on väiksema müügipinnaga, siis miks ta peab nende kohta eraldi arvetust pidama. Sarnane küsimus tekib, kui tegemist on toitlustusettevõttega, kelle põhitegevusala on restoranitegevus või toitlustamine ning eelmise kalendriaasta käive ületas 2 miljonit eurot, siis miks ta peab arvestust pidama iga tegevuskoha kohta eraldi. Miks ei piisa arvestusest ettevõtja kogu vastava tegevuse kohta tervikuna? Direktiivis on sätestatud, et liikmesriigid võtavad pärast toidupankade ja muude toidu ümberjaotamise organisatsioonidega konsulteerimist, asjakohasel juhul olemasoleva riikliku toidu annetamise süsteemi alusel meetmeid tagamaks, et ettevõtjad, kellel on liikmesriikide hinnangul oluline roll toidujäätmete tekke vältimisel ja toidujäätmete tekkimisel, teevad toidupankadele ja teistele toidu ümberjaotamise organisatsioonidele annetamislepingute ettepanekuid, et hõlbustada inimtarbimiseks ohutu müümata toidu annetamist, ettevõtjatele mõistlike kuludega. Ei oska hinnata, kas Eesti toidu annetamise süsteem vastab direktiivis nimetatud riiklikule süsteemile, aga eelnõu seletuskirjast ei nähtu, et oleks	Eelnõu ettevalmistamisel on toimunud kohtumised ja arutelud Toidupanga ning teiste asjaomaste osapooltega ning nende sisendit on eelnõu ettevalmistamisel arvestatud. Toidu ümberjaotamise organisatsiooni mõiste osas ei ole eesmärk võimaldada annetamise kohustuse täitmist mis tahes äriühingu kaudu. Eelnõus on sätestatud, et tegemist on üksusega, kes tegutseb annetatud toidu kogumise, vastuvõtmise või vahendamise eesmärgil mittetulunduslikult. Kui näiteks ettevõte müüb annetustena saadud toitu edasi, ei ole tegemist enam ümberjaotamise, vaid müügiga. Sotsiaalmajanduse üksuse mõiste tuleneb jäätmete raamdirektiivist, seletuskiri on täiendatud.

	konsulteeritud toidupankade või muude toidu ümberjaotamise organisatsioonidega enne, kui seadusega kohustatakse ettevõtjaid nendega koostöölepingute sõlmimiseks läbirääkimisi alustama. Eelnõu sõnastust silmas pidades on võimalik toitu annetada või teha koostöölepingu sõlmimise ettepanek ka kasumit teenivale või taotlevale äriühingule, kelle üheks tegevuseks on koguda, võtta vastu või vahendada tarbimiseks kõlblikku annetatud toitu mittetulunduslikul eesmärgil. Kas selline tegevus on kooskõlas direktiivi ja seaduse mõttega? Samuti on eelnõus ebakvaliteetselt defineeritud sotsiaalmajanduse üksuse mõiste. Eelnõu kohaselt on see eraõiguslik üksus, mis pakub kaupu või osutab teenuseid ja tegutseb kooskõlas eelnõus nimetatud põhimõtetega. Kui see ei pea olema isik, siis see võib näiteks olla kas ettevõte või seltsing ja sellisel juhul tekib küsimus, et kas selle üksuse tegevuse eest vastutav isik või isikud on kohustatud järgima eelnõus nimetatud põhimõtteid.	
	Tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele laiendatud tootjavastutus Tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele laiendatud tootjavastutuse rakendamine on ettevõtlusvabaduse ja omandipõhiõiguse seisukohast problemaatiline. Kui regulatsiooni eesmärgiks on vastavate jäätmete vähendamine tekstiilisektoris, siis laiendatud tootjavastutus ja ringmajanduse põhimõtete rakendamine ei ole tõhusad meetmed, mille abil seatud eesmärki saavutada. Ned meetmed peaksid tagama, et kogutud tekstiilmaterjalid suunatakse tegelikku	**Mittearvestatud.** Laiendatud tootjavastutuse süsteemi rakendamise kohustus tekstiiltoodetele tuleneb Euroopa Liidu õigusest ning liikmesriigil puudub võimalus jätta nimetatud kohustus riigisiseselt rakendamata. Eelnõuga võetakse üle jäätmete raamdirektiivist tulenevad nõuded ning eelnõu ei loo selles osas ettevõtjatele jäätmete raamdirektiivis ettenähtust täiendavaid kohustusi.

	korduskasutusse, korduskasutuseks ettevalmistamisse või ringlussevõttu ning välistatakse nende ladestamine prügilatesse või suunamine põletusse. On üldteada, et Eestis, samuti Euroopa Liidus laiemalt puuduvad tehnoloogiad, mille abil erinevaid tekstiilmaterjale tööstuslikus mastaabis ümber töödelda. Seega on nii eelnõus kui ka direktiivis sätestatud regulatsioon ettevõtjaid ülemääraselt koormav ja nende põhiõigusi ebaproportsionaalselt riivav nii Eesti kui ka EL tasemel. Vaja on kasutada vähemalt sama tõhusaid alternatiivseid meetmeid, mis koormaks ettevõtjaid vähem ega tooks kaasa ühiskonnas ebavajalikku jäätmete sorteerimist, kogumist ja transporti. Nii laiendatud tootjavastutuse süsteemi kui ka tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kui probleemtoodete tootjate ühenduse loomise asemel tuleb seada otsesema mõjuga ja reaalselt toimivad meetmed, mis tegelikult vähendaks turule lastud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete jäätmete teket.	
Uuskasutuskeskus, Humana, Sõbralt Sõbrale	**Korduskasutuseks kogumise kulude hüvitamine vajab selget mehhanismi (§ 25[3])** Eelnõus on positiivne, et tootjate kulukohustuse alla on arvatud kasutatud toodete kogumine korduskasutamiseks, nende transportimine, sortimine, korduskasutamiseks ettevalmistamine ning sotsiaalmajanduse üksuste või teiste kogumissüsteemi osaliste tegevuse tulemusena tekkinud jäätmete kogumine, transportimine ja töötlemine. Samas ei ole piisavalt selge, kuidas sotsiaalmajanduse üksustele ja korduskasutusorganisatsioonidele nende	1. Tootjate ühendus peab kandma § 25[3] lg 1 nimetatud kulud. Hüvitamise praktiline korraldus, sealhulgas kulude arvestus ja tasumine, lahendatakse tootjate ühenduse ja vastava teenuse osutaja vahelises lepingus. Kuluhüvitis peab olema läbipaistev, põhjendatud ja kulutõhus. Seejuures ei ole põhjendatud riigi sekkumine ega detailne reguleerimine kahe juriidilise isiku vaheliste lepinguliste suhete korraldamisse. Pooltel peab olema võimalik kokku leppida kulude arvestuse, hüvitamise ja tasumise tingimustes vastavalt oma vajadustele ja kokkuleppele. Riigi roll piirdub

	ülesannete täitmisega seotud kulud praktikas hüvitatakse. Leiame, et üksnes põhimõte, mille kohaselt kulud määratakse kindlaks läbipaistval viisil asjaomaste osalejate vahel, ei ole piisav. Kui kuluhüvitise mehhanism jääb ainult tootjavastutusorganisatsiooni ja korduskasutusorganisatsiooni lepinguliseks kokkuleppeks, võib tekkida olukord, kus tootjavastutusorganisatsioon tõlgendab hüvitatavaid kulusid kitsalt ning hüvitab ainult jäägi äraveo või konteineri tühjenduse, kuid mitte korduskasutusorganisatsiooni tegelikku tööd. Korduskasutuseks kogumisega seotud kulud ei piirdu jäägi äraveoga. Need hõlmavad muu hulgas annetuste vastuvõttu, esmast hindamist, sorteerimist, kvaliteedikontrolli, korduskasutuseks ettevalmistamist, puhastamist, parandamist, hoiustamist, andmekogumist, aruandlust, kommunikatsiooni ning korduskasutuseks mittesobiva jääkvoo eraldamist ja käitlusesse suunamist. Ilma täpsema regulatsioonita ei ole tagatud seaduse tegelik rakendumine. **Palume täpsustada:** 1. Millise konkreetse mehhanismi kaudu hüvitab tootjavastutusorganisatsioon sotsiaalmajanduse üksustele ja korduskasutusorganisatsioonidele korduskasutuseks kogumise ja sellega seotud tegevuste kulud? 2. Kas hüvitatavate kulude liigid ja kulude arvestamise metoodika sätestatakse	siinkohal üldiste nõuete ja põhimõtete kehtestamisega, mitte aga pooltevahelise lepingu sisu üksikasjaliku reguleerimisega. 2. Vt eelmine vastus. 3. Hüvitatavad on § 25^3 lg 1 nimetatud tegevused ulatuses, milles need on vajalikud tootjavastutuse kohustuse täitmiseks. Need lepitakse kokku omavahelises lepingus. 4. Seaduses seda ei sätestata. Need lepitakse kokku omavahelises lepingus. 5. Olukordade vältimiseks, kus korduskasutusorganisatsioonide koguste kasutamise ja sellega seotud kulude hüvitamise osas tekib vaidlus, tuleks tootjavastutuse täitmisega seotud tingimused lepingus selgelt kokku leppida. Lepingus peaks olema üheselt sätestatud, milliseid korduskasutusorganisatsioonide koguseid võib tootjavastutuse täitmisel arvestada ning millise tasu või kuluhüvitise eest neid koguseid kasutatakse. Kui kokkulepitud koguste eest ettenähtud kulusid ei hüvitata, võib tegemist olla lepingu rikkumisega. Seejuures tuleb arvestada § 25^3 lg 2 põhimõttega, mille kohaselt ei tohi tootjalt teenuse osutamise eest küsida suuremat tasu kui teenuse tegelik ja kulutõhus osutamine maksab. Kui korduskasutusorganisatsioon teenib oma tegevuse käigus müügitulu, ei muuda see tulu tootja tuluks ega anna tootjale õigust seda endale saada. § 25^3 lg 2 alusel tuleb arvesse võtta üksnes seda tulu, mis on seotud konkreetse teenuse osutamisega ja mille arvestamine vähendab selle teenuse tegelikku kulu.

	õigusaktis või rakendusaktis, mitte ainult tootjavastutusorganisatsiooni ja korduskasutusorganisatsiooni omavahelises lepingus? 3. Kas hüvitatavate kulude hulka kuuluvad lisaks jäägi äraveole ja käitlusele ka vastuvõtt, hindamine, sorteerimine, kvaliteedikontroll, korduskasutuseks ettevalmistamine, puhastus, parandus, hoiustamine, andmekogumine, aruandlus ja teavitustegevus? 4. Kas sotsiaalmajanduse üksuste kogumisvõrgustiku kaudu kogutud kaubale nähakse ette kulude hüvitamise määr, standardkulu või muu ühtne arvestusmudel? 5. Kuidas välditakse olukorda, kus tootjavastutusorganisatsioon saab korduskasutusorganisatsioonide kogutud kilogrammid ja tonnid oma arvestusse, kuid ei hüvita nende kogumise, hindamise ja sorteerimise tegelikke kulusid? Lõige 2 sätestab kulude katmise kohta kulutõhususe ja proportsionaalsuse põhimõtte, mille kohaselt ei tohi tootjatelt nõutavad kulud ületada taset, mis on vajalik lõikes 1 nimetatud teenuste tõhusaks osutamiseks. Mida tähendab see tänases seisus korduskasutusorganisatsioonidele, kes tegutsevad juba kulutõhusalt? Kas seda, et neid justnimelt tulebki toetada või pigem seda, et neid pole vajalik toetada?	Seega tuleb eristada ühelt poolt tootjavastutuse täitmiseks osutatava teenuse kulusid ja tulusid ning teiselt poolt korduskasutusorganisatsiooni enda majandustegevusest saadavat tulu. Viimast on organisatsioonil õigus kasutada oma põhikirjaliste eesmärkide, sealhulgas sotsiaalsete ja keskkonnaalaste eesmärkide täitmiseks. Ainuüksi § 25^3 lg 2 alusel ei teki ühel ettevõttel õigust teise ettevõtte tulule ega kasumile.

	Sotsiaalmajanduse üksuste osalemine kogumisvõrgustikus vajab täpsustamist (§ 10^6, § 25^6 lg 4–5, § 25^6 lg 1–2) Eelnõus on positiivne, et sotsiaalmajanduse üksustel on lubatud pidada ja käigus hoida oma tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete liigiti kogumise punkte ning et neid koheldakse kogumispunktide asukohas võrdselt või eelistatult. Samuti on oluline, et sotsiaalmajanduse üksused, kes on osa tootja või tootjate ühenduse kogumisvõrgustikust, ei pea kogutud kasutatud ja jäätmeks muutunud tekstiiltooteid tootjate ühendusele üle andma. Samas jääb ebaselgeks, millistel tingimustel loetakse sotsiaalmajanduse üksus kogumisvõrgustiku osaks ning mida tähendab praktikas võrdne või eelistatud kohtlemine. Palume täpsustada: 6. Millistel tingimustel loetakse sotsiaalmajanduse üksus tootjavastutusorganisatsiooni kogumisvõrgustiku osaks? 7. Kas sotsiaalmajanduse üksuste olemasolevad kogumispunktid loetakse automaatselt kogumisvõrgustiku osaks või on selleks vajalik eraldi leping tootjavastutusorganisatsiooniga? 8. Kas tootjavastutusorganisatsioon võib keelduda sotsiaalmajanduse üksuse olemasolevate kogumispunktide arvestamisest kogumisvõrgustiku osana?	6. Sotsiaalmajanduse üksus on kogumisvõrgustiku osa siis, kui ta osaleb tootja ühenduse kogumisvõrgustikus kokkulepitud tingimustel ehk nende vahel on sõlmitud leping. Sotsiaalmajanduse üksuse staatus üksi ei muuda kõiki tema kogumispunkte tootjate ühenduse kogumisvõrgustiku osaks. 7. Vt eelmine vastus. 8. Ei, vt 25^5 lg 5. 9. Võrdne või eelistatud kohtlemine kogumispunktide asukoha määramisel tähendab, et sotsiaalmajanduse üksusi ei tohi kogumispunktide asukohtade kavandamisel ja kasutusse andmisel põhjendamatult ebasoodsamasse olukorda seada ning nende kogumispunktidega tuleb kogumisvõrgu kujundamisel arvestada. Eelistatud kohtlemine võib seisneda sotsiaalmajanduse üksuste kogumispunktide eelistamises sobivate asukohtade valikul, eelkõige juhul, kui see aitab suurendada korduskasutuseks sobivate tekstiiltoodete kogumist. 10. Põhimõte võib olla asjakohane erinevates kogumiskohtades. Võrdne või eelistatud kohtlemine tähendab, et sotsiaalmajanduse üksusi ei tohi selliste kogumispunktide asukohtade valikul põhjendamatult halvemasse olukorda seada ning vajaduse korral tuleb neile anda eelis sobivate asukohtade kasutamisel. 11. Süsteemi kuuluval sotsiaalmajanduse üksusel ei ole eelnõu kohaselt kohustust kogu kogutud materjali tootjavastutusorganisatsioonile üle anda. Kulude hüvitamist ei peaks automaatselt siduma kogu kogutud voo üleandmisega.

	9. Mida tähendab praktikas sotsiaalmajanduse üksuste "võrdne või eelistatud kohtlemine" kogumispunktide asukohtades? 10. Kas see puudutab avalikku ruumi, kohalike omavalitsuste jäätmejaamu, ringlusruume, kaubanduskeskusi, kogumiskappe, kogumismaju ja muid kogumiskohti? 11. Kas tootjavastutusorganisatsioon võib seada kulude hüvitamise tingimuseks, et sotsiaalmajanduse üksus annab kogutud tekstiili või osa sellest tootjavastutusorganisatsioonile üle?	
	Korduskasutuseks kogutud tekstiili jäätmestaatuse küsimus (§ 25^6 lg 15) Eelnõu järgi käsitatakse liigiti kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid kogumisel jäätmetena, välja arvatud juhul, kui lõppkasutajad annavad need otse üle ning korduskasutusettevõtja või sotsiaalmajanduse üksus on need kogumispunktis otseselt asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks hinnanud. See säte vajab praktilise rakendamise vaates põhjalikku täpsustamist. Kui korduskasutuseks mõeldud konteinerisse, kogumiskappi või kogumismajja toodud ese muutub kogumisel automaatselt jäätmeks, muudab see korduskasutuseks eraldikogumise sisuliselt väga keeruliseks või kohati võimatuks. Sellisel juhul võib tekkida olukord, kus korduskasutuseks mõeldud konteinerisse võib hakata jõudma ka tekstiilijäätmeid	12. Kui ese pannakse avalikku või muusse sellisesse kogumiskonteinerisse, -kappi või -majja ning lõppkasutaja ja vastuvõtva üksuse vahel ei toimu vahetut üleandmist koos võimalusega eset kogumise hetkel asjatundlikult hinnata, rakendub § 26 lõike 1^8 üldreegel: liigiti kogutud kasutatud tekstiiltoode käsitatakse kogumisel jäätmena. Avalikku konteinerisse või muusse sarnasesse kogumiskohta paigutamist ei käsitata otsese üleandmisena, kui toodet ei ole võimalik üleandmise hetkel või vahetult kogumispunktis professionaalselt hinnata. Seega ei piisa üksnes sellest, et konteiner on märgistatud „korduskasutuseks" või seda haldab sotsiaalmajanduse üksus. Määravaks on see, kas toimub jäätmete raamdirektiivi artikli 22d lõike 3 tähenduses otsene üleandmine ning otsene ja asjatundlik hindamine. 13. Olemasolevat süsteemi saab jätkata eelkõige juhul, kui kogumiskonteiner, -kapp või -maja korraldatakse selliselt, et see

	ning konteineri tühjendaja peab omama jäätmeluba või tegutsema jäätmekäitlejana. See võib lõhkuda aastatega üles ehitatud korduskasutuseks kogumise süsteemi ning muuta olemasolevate korduskasutuskonteinerite, kogumiskappide ja kogumismajade kasutamise õiguslikult ja praktiliselt ebakindlaks. Leiame, et korduskasutuseks kogumise säilitamiseks tuleb leida lahendus, mille kohaselt sotsiaalmajanduse üksuste poolt korduskasutuse eesmärgil paigaldatud ja vastavalt tähistatud kogumiskonteineritesse, kogumiskappidesse või kogumismajadesse toodud esemed ei muutu automaatselt tekstiilijäätmeks. Lisaks pöörame eraldi tähelepanu ka kasutaja poolsele kavatsusele ja motiivile kogumiskonteineritesse annetamisele. Korduskasutuskonteinerisse annetamisel soovib loovutaja pikendada esemete kasutusiga, mitte vabaneda neist jäätmetena. Seetõttu ei tohiks kogumisviis dikteerida esemete staatust. Tekitades ühtlasi loovutajas segadust ja vastuolu, miks tema korduskasutuseks annetatud ese juriidiliselt jäätmeks muutub. Seetõttu pole mõistlik suunata tänaseid korduskasutusorganisatsioone, kes konteineritega koguvad, jäätmeluba taotlema. Kui seadus peaks tulevikus kõiki annetuskonteinerisse pandud esemeid automaatselt jäätmetena käsitlema, halvendab see olulist osa kogu korduskasutussüsteemist. Palume täpsustada: 12. Kas korduskasutuseks mõeldud sotsiaalmajanduse üksuse	vastab otsese üleandmise ning otsese ja asjatundliku hindamise tingimustele. 14. Märgistus üksi ei määra eseme õiguslikku staatust. Erand põhineb otsesel üleandmisel ning otsesel ja asjatundlikul hindamisel. Seetõttu oleks „korduskasutuseks mõeldud konteineri“ põhine erand laiem kui praegu põhjendustes kirjeldatud jäätmete raamdirektiivi artikli 22d lõike 3 erand. 15. Tekstiilikonteinerisse või muusse sarnasesse kogumiskohta panemist ei saa käsitada otsese üleandmisena, kui lõppkasutajal puudub vahetu kontakt vastuvõtva üksuse või operaatoriga ning puudub võimalus toodete üleandmise hetkel või vahetult kogumispunktis neid otse ja asjatundlikult kontrollida ning hinnata. Tegemist ei ole otsese üleandmisega olukorras, kus tooted paigutatakse avalikku konteinerisse või muusse sarnasesse kogumiskohta ning nende sobivust korduskasutuseks ei ole võimalik üleandmise käigus otseselt ja asjatundlikult hinnata. Sellisel juhul tuleb tooteid käsitada jäätmetena. 16. Avalikku konteinerisse või muusse sarnasesse kogumiskohta paigutamist ei käsitata otsese üleandmisena, kui toodet ei ole võimalik üleandmise hetkel või vahetult kogumispunktis asjatundlikult hinnata. 17. Kui lõppkasutaja annab eseme otse üle korduskasutusettevõtjale või sotsiaalmajanduse üksusele ning toodet vastu võttev isik hindab selle otseselt ja asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks, ei käsitata toodet kogumisel jäätmena. Samas ei piisa pelgalt sellest, et hindaja on töötaja või vabatahtlik. Tal peavad olema vajalikud teadmised ja oskused. 18. Vedajal peab olema jäätmete vedamiseks jäätmekäitleja registreering.

	kogumiskonteinerisse, kogumiskappi või kogumismajja pandud ese muutub eelnõu järgi automaatselt jäätmeks? 13. Kui jah, siis kuidas on võimalik jätkata korduskasutuseks eraldi kogumist olemasolevate konteinerite, kappide ja kogumismajade kaudu? 14. Kas ministeerium on valmis sätestama sotsiaalmajanduse üksustele erandi, mille kohaselt korduskasutuseks mõeldud ja vastavalt tähistatud kogumiskonteineritesse toodud esemed ei muutu automaatselt tekstiilijäätmeks? 15. Kas piisavaks võiks lugeda seda, kui sotsiaalmajanduse üksus või tema volitatud tühjendaja teeb konteineri tühjendamisel esmase eelhindamise, et eristada ilmselgelt korduskasutuseks sobimatud jäätmed korduskasutusse suunatavast voost? 16. Kas asjatundlik hindamine võib toimuda hiljem sotsiaalmajanduse üksuse sortimiskeskuses või kaupluses, ilma et kogu kogutud voog muutuks vahepeal jäätmeks? 17. Kas ringluspoes või korduskasutuspoes kohapeal vastu võetud kasutatud ese muutub jäätmeks või mitte, kui töötaja või vabatahtlik hindab selle korduskasutuseks sobivaks? 18. Kas korduskasutuseks kogumise konteinerite tühjendamiseks peab tühjendajal olema	19. Kui tegemist on korduskasutuseks kogutavate toodetega, mida § 26 lõike 1^8 alusel ei käsitata jäätmetena, ei kuulu nende kogumine jäätmerežiimi ning üksnes kogutava koguse tõttu ei teki registreeringu või keskkonnakaitseloa kohustust. Avalik tekstiilijäätmete kogumiskonteiner ise ei vaja eraldi registreeringut ega luba. 20. Eelnõu eesmärk ei ole korduskasutuseks kogumist piirata, vaid tagada, et korduskasutuseks suunatavad tooted eristatakse jäätmetest objektiivse ja asjatundliku hindamise alusel. See on vajalik ka jäätmete raamdirektiivi 2025/1892 eesmärkide saavutamiseks – eelkõige selleks, et vältida olukorda, kus jäätmeid käsitatakse toodetena ja saadetakse kolmandatesse riikidesse korduskasutuseks sobivate toodetena. Jäätmete raamdirektiiv näeb seetõttu ette, et liigiti kogutud tekstiiltooteid käsitatakse üldjuhul kogumisel jäätmetena, kuni need on nõuetekohaselt sorteeritud ja korduskasutuskõlblikuks hinnatud. Samas näeb jäätmete raamdirektiiv ette selge erandi: kui lõppkasutaja annab toote otse üle korduskasutusettevõtjale või sotsiaalmajanduse üksusele ning toode hinnatakse otseselt ja asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks, ei käsitata seda kogumisel jäätmetena. Eesmärk on seega ühildada korduskasutuse soodustamine ja jäätmete nõuetekohane käitlemine, mitte muuta korduskasutuseks kogumist ebamõistlikult koormavaks.

	jäätmeluba, kui konteinerisse pandud esemed loetakse kogumisel jäätmeks? 19. Kui kogumiskohas kogutakse üle 5 tonni aastas, kas sotsiaalmajanduse üksus peab taotlema keskkonnaluba või jäätmeluba ka korduskasutuseks mõeldud kogumisel? 20. Kuidas välditakse olukorda, kus korduskasutuseks kogumine muutub jäätmelubade ja jäätmerežiimi tõttu praktikas teostamatuks?	
	Korduskasutuseks sobiva tekstiili ja tekstiilijäätmete kooskogumine ei ole mõistlik (§ 25^5 lg 7) Oleme varem korduvalt rõhutanud ja peame oluliseks uuesti välja tuua, et kogumise efektiivsemaks muutmise nimel ei ole korduskasutuseks sobiva kauba ja tekstiilijäätmete kooskogumine mõistlik. Tekstiil on tundlik materjal. Märg, määrdunud või katkine tekstiil võib rikkuda ka muidu kasutuskõlbliku kauba. Kui kvaliteetne korduskasutuskõlblik ese pannakse samasse voogu tekstiilijäätmega, liigub see jäätmehierarhias kohe allapoole ning korduskasutusse suunamise võimalus väheneb. Palume täpsustada: 21. Kas korduskasutuseks sobiva tekstiili ja tekstiilijäätmete kooskogumine on eelnõu järgi lubatav? 22. Kes hindab, millal kooskogumine ei kahjusta korduskasutust? 23. Milliste kriteeriumide alusel hinnatakse kooskogumise mõju korduskasutusse	§ 25^5 lg 7 nimetatud "muu tekstiiltoodete" all on mõeldud neid tekstiiltooteid, millele tootjavastutus ei kehti, ehk mis ei ole nimetatud jäätmete raamdirektiivi IVc lisas. 21. Jah. 22. Korduskasutatava tekstiili ja tekstiilijäätmete kooskogumise kahjulikkust ei ole eelnõu kohaselt vajalik eraldi hinnata. 23. Vt vastus nr 22. 24. Korduskasutuseks sobivat tekstiili on mõistlik koguda eraldi väljaspool jäätmerežiimi, et vältida selle muutumist jäätmeteks ning võimaldada tekstiiltooteid võimalikult kiiresti korduskasutusse suunata. 25. Tootjate ühenduse poolt läbiviidava teavituskampaania sisu loob tootjate ühendus. 26. Tootjavastutuse süsteemis liigiti kogutud tekstiilijäätmed tuleb jäätmekäitleja poolt sorteerida. Korduskasutuseks ettevalmistamiseks sobiv materjal valmistatakse ette – puhastatakse, vajadusel parandatakse ja korrastatakse – ning suunatakse korduskasutusse. Ülejäänud tekstiiltooted suunatakse võimalusel ringlussevõttu või muusse käitlusse.

	suunatava materjali kvaliteedile ja kogusele? 24. Kas korduskasutuseks sobiva tekstiili puhul on eraldi kogumine vaikimisi eelistatud lahendus 25. Kas tootjavastutusorganisatsiooni teavituskampaaniates ja kogumissüsteemis peab olema selgelt eristatud: kasutuskõlblik ese korduskasutusse, kasutuskõlbmatu tekstiil tekstiilijäätmete kogumisse? 26. Kuidas toimub TVO poolt jäätmetena kogutud tekstiilide sorteerimine ja sealt korduskasutuskõlbuliku välja sellekteerimine ning korduskasutuseks ettevalmistamine?	
	Tootjavastutusorganisatsioon ei tohi olemasolevaid korduskasutuskonteinereid üle võtta ega ümber suunata (§ 25^5 lg 1–5, § § 25^6 lg 1–2) Olemasolevad korduskasutuskonteinerid, kogumiskapid, kogumismajad ja korduskasutus- organisatsioonide vastuvõtupunktid on loodud korduskasutuse eesmärgil. Neid ei tohiks käsitada automaatselt tekstiilijäätmete kogumistaristuna. Näeme riskina, et tootjavastutusorganisatsioon võib hakata olemasolevaid kogumiskonteinereid käsitlema oma kogumisvõrgustiku osana ning kasutada neid tekstiilijäätmete kogumiseks. Selline lähenemine muudaks senise annetamise ja korduskasutuseks kogumise loogikat ning kahjustaks olemasolevaid korduskasutuskanaleid. Palume täpsustada:	26. Sotsiaalmajanduse üksus on kogumisvõrgustiku osa siis, kui ta osaleb tootja ühenduse kogumisvõrgustikus kokkulepitud tingimustel ehk nende vahel on sõlmitud leping. Sotsiaalmajanduse üksuse staatus üksi ei muuda kõiki tema kogumispunkte tootjate ühenduse kogumisvõrgustiku osaks. 27. Jah. 28. Ei. 29. Tootjate ühenduse kogumisvõrk ei tohiks olemasolevaid korduskasutuskanaleid välja tõrjuda, vaid peab nendega arvestama ja neid toetama. Praktikas tähendab see eelkõige olemasolevate sotsiaalmajanduse üksuste kogumispunktide säilitamist ning nende kaasamist tootjate ühenduse kogumisvõrku.

	26. Kuidas tagatakse, et tootjavastutusorganisatsioon ei käsitle olemasolevaid sotsiaalmajanduse üksuste kogumiskonteinereid ja kogumiskappe automaatselt tekstiilijäätmete kogumistaristuna? 27. Kas olemasolevate korduskasutuskonteinerite kasutamine tootjavastutusorganisatsiooni kogumisvõrgustiku osana eeldab sotsiaalmajanduse üksuse nõusolekut ja eraldi kokkulepet? 28. Kas tootjavastutusorganisatsioon võib kasutada sotsiaalmajanduse üksuste kogumiskonteinerite asukohti oma kogumisvõrgustiku katvuse tõendamiseks ilma sotsiaalmajanduse üksusega lepingut sõlmimata ja kulusid hüvitamata? 29. Kuidas välditakse seda, et tootjavastutusorganisatsiooni kogumisvõrgustik kannibaliseerib olemasolevaid korduskasutuse kanaleid?	
	Tootjavastutusorganisatsioonil ega tootjatel ei tohi olla õigust korduskasutusorganisatsioonide tuludele (§ § 25^4 lg 5 p 2, § § 25^6 lg 2) Korduskasutusorganisatsioonide müügitulu on nende sotsiaalse, heategevusliku ja keskkonnaalase missiooni rahastusallikas. See tulu võimaldab katta tegevuskulusid, luua töö- ja praktikavõimalusi, toetada	30. Vt vastus nr 5. 31. Vt vastus nr 5. 32. Jah. 33. § 25^4 lg 5 p 2 sätestab millistele tingimustele peavad tootjate ühenduse rahalised tasud vastama, mida tootjad tasuvad. Põhimõte on see, et kui tootjate ühendus saab mingist tegevusest kasu, siis seda võetakse arvesse tootjale teenustasu arvutamisel.

	abivajajaid, kaasata vabatahtlikke ning hoida toimimas korduskasutuse taristut. Seetõttu vajab eelnõu rakendamisel selget kinnitust, et tootjavastutusorganisatsioonil ega tootjatel ei ole õigust sotsiaalmajanduse üksuste ja korduskasutusorganisatsioonide müügitulule. Samuti ei tohiks tootjavastutusorganisatsioon vähendada korduskasutusorganisatsioonile makstavat kuluhüvitist üksnes põhjusel, et organisatsioon saab osa kogutud kaubast korduskasutusse müüa. Palume täpsustada: 30. Kas ministeerium kinnitab, et tootjavastutusorganisatsioonil ega tootjatel ei ole õigust saada osa sotsiaalmajanduse üksuste ja korduskasutusorganisatsioonide müügitulust? 31. Kas tootjavastutusorganisatsioon võib vähendada sotsiaalmajanduse üksuse kuluhüvitist põhjusel, et sotsiaalmajanduse üksus teenib esemete müügist tulu? 32. Kas korduskasutusorganisatsioonide kogutud, sorteeritud, müüdud või annetatud kilogramme võib tootjavastutusorganisatsioon oma sihtarvude täitmisel arvesse võtta ainult juhul, kui tootjavastutusorganisatsioon hüvitab selleks tehtud põhjendatud kulud? 33. Kuidas tagatakse, et korduskasutusorganisatsioonide müügitulu jääb nende sotsiaalse ja keskkonnaalase eesmärgi täitmiseks?	

	Kohalike omavalitsuste roll ja hanketingimused vajavad ühtset tõlgendust (Eelnõu punkt 18, 20 ja § 25^5 lg 4–5) Kui seadus ja rakendusaktid jätavad mitmed põhiküsimused mitmeti tõlgendavateks, võivad need hakata praktikas paika saama kohalike omavalitsuste hangete, koostöölepingute või jäätmejaamade tingimuste kaudu. See võib viia olukorrani, kus eri omavalitsustes kujuneb välja erinev praktika ning korduskasutusorganisatsioonid peavad iga omavalitsusega eraldi läbi rääkima jäätmestaatuse, kogumispunktide, kulude ja andmete üle. Palume täpsustada: 34. Kas ministeerium töötab välja kohalikele omavalitsustele juhise, kuidas tekstiili tootjavastutuse rakendamisel eristada korduskasutuseks kogumist ja tekstiilijäätmete kogumist? 35. Kas kohalike omavalitsuste hanke- ja koostöölepingute jaoks luuakse tüüptingimused, mis kaitsevad olemasolevat korduskasutustaristut? 36. Kuidas välditakse, et eri kohalikes omavalitsustes kujuneb välja erinev praktika ja korduskasutusorganisatsioonid peavad iga omavalitsusega eraldi vaidlema jäätmestaatuse, kogumispunktide, kulude ja andmete üle? 37. Kas ministeerium annab selge tõlgenduse, et korduskasutuseks mõeldud sotsiaalmajanduse üksuste kogumispunktid ei ole	34. Eelnõus on juba sätestatud, millisel juhul ei ole tekstiiltooted jäätmetena käsitatavad ja millisel juhul on. Samuti on sätestatud tootjavastutuse alla kuuluva tekstiiltoodete kogumisvõrgustiku üldnõuded, mida täpsustatakse eraldi rakendusaktiga. Tootjavastutuse alla mittekuuluva tekstiili liigiti kogumise korraldamine jääb KOVi ülesandeks. Samas oleme lubanud tootjavastutuse alla kuuluvaid tekstiiltooteid koguda koos nende tekstiiltoodetega, mis tootjavastutuse alla ei kuulu. Sellisel juhul peavad KOV ja tootjate ühendus omavahel kokku leppima kogumise korralduse ja tingimused. Eelnõu ja seletuskirja täiendatud. 35. KOVide hanketingimused loovad KOVid ise. 36. Eelnõus on juba sätestatud, millisel juhul ei ole tekstiiltooted jäätmetena käsitatavad ja millisel juhul on. Kui räägime tekstiiltoodete tootjavastutusest, siis tootjavastutuse alla kuuluva tekstiiltoodete kogumist korraldab tootjate ühendus, kes peab selleks sõlmima lepingu iga KOViga. Seega ei ole korduskasutusorganisatsioonil vaja iga KOViga eraldi jäätmestaatuse üle vaielda ega nendega tootjavastutuse kogumise lepingut sõlmida. Korduskasutusorganisatsioon ei ole siin see osapool, kes tootjavastutuse süsteemi korraldab. Tootjate ühenduse ja KOVi vahelise lepingu kaudu saab paika panna ka kogumise korralduse, kulude ja andmete vahetamise tingimused. 37. Korduskasutuseks mõeldud märgistus üksi ei määra eseme õiguslikku staatust. Erand põhineb otsesel üleandmisel ning otsesel ja asjatundlikul hindamisel. 38. JäätS § 25 lg 2 p 11 kohaselt lisatakse probleemtoodete nimistusse tekstiiltooted, tekstiiliga seotud tooted ja jalatsid. JäätS § 25 lg 3 p 11 kohaselt käsitatakse tekstiilitoodetena, tekstiiliga

	samastatavad tekstiilijäätmete kogumispunktidega? 38. Milline saab olemas KOVide roll jäätmetena kogutud tekstiilide sorteerimisel ja korduskasutuskõlbuliku tekstiili väljasorteerimisel ja korduskastuseks ettevalmistamisel?	seotud toodetena ja jalatsitena Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ IVc lisas loetletud tooteid. Nendele tekstiiltoodetele, mis ei ole hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ IVc lisas loetletuga, tootjavastutus ei kehti ning nende jäätmete liigiti kogumist ja käitlemist peab korraldama KOV. JäätS § 25^5 lg 7 võimaldab teatud juhtudel koguda tootjavastutusega hõlmatud ja tootjavastutusega hõlmamata muu tekstiilitooteid koos. Leiame, et juhul kui selline korraldus on põhjendatud, on kooskogumine mõistlik, kuna see muudab kogumissüsteemi tarbija jaoks selgemaks ja mugavamaks ning võimaldab kasutada olemasolevat kogumistaristut kulutõhusamalt nii KOVi kui ka tootjate ühenduse jaoks.
	Asjatundliku hindamise nõuded peavad olema proportsionaalsed ja rakendatavad (eelnõu punkt 15) Eelnõu näeb ette, et korduskasutuskõlblikuks hindamise teeb pädev isik, kes on läbinud asjakohase hindamiskoolituse ning kellel on teadmised toodete omadustest, ohutusnõuetest ja kasutusvõimalustest. Põhimõtteliselt toetame kvaliteetset hindamist ja selgeid juhiseid, kuid palume tagada, et nõuded oleksid proportsionaalsed ning ei muudaks toimivaid korduskasutuskaupluste tööprotsesse ja vabatahtlikke kaasamise süsteeme ülemäära bürokraatlikuks. Korduskasutusorganisatsioonide tegevustes osalevad lisaks töötajatele ka vabatahtlikud, praktikandid, tööharjutajad ja kogukonnaliikmed. Seetõttu peab hindamissüsteem olema realistlikult rakendatav. Palume täpsustada:	38. Pädev isik peab omama ülesande täitmiseks vajalikke teadmisi toodete omadustest, ohutusest ja korduskasutuskõlblikkusest jne. Pädevus ei peaks sõltuma üksnes töötaja ametinimetusest. 39. Isiku töövorm ei peaks olema otsustav. Oluline on, et hindamine toimuks pädevuse nõuetele vastavalt ja oleks organisatsioonis nõuetekohaselt korraldatud. 40. Hindamiskoolituse sisu töötab välja korduskasutusettevõtja oma tegevuses kasutatavate hindamispõhimõtete ja -praktika alusel. Tegemist ei ole uue kohustuse või täiesti uue hindamissüsteemi loomisega – korduskasutusettevõtjad hindavad juba praegu kogutud tekstiiltoodete seisukorda ning nende sobivust korduskasutuseks. Sätte eesmärk on tagada, et korduskasutuskõlblikkuse hindamist teevad selleks piisavate teadmiste ja oskustega isikud. Koolituse korraldamise ja rahastamise eest vastutab seega vastav korduskasutusettevõtja või sotsiaalmajanduse üksus oma tavapärase tegevuse raames.

	38. Kes võib olla pädev isik, kes hindab tekstiili korduskasutuskõlblikuks? 39. Kas pädev isik võib olla koolitatud töötaja, vabatahtlik, praktikant, tööharjutaja või ühiskondlikult kasuliku töö tegija? 40. Kes töötab välja hindamiskoolituse sisu ja kes koolitusi rahastab? 41. Kas hindamiskoolituse, juhendmaterjalide, kvaliteedisüsteemi ja kontrollprotsessi kulud kaetakse tootjavastutuse tasust? 42. Kui detailne peab hindamise dokumenteerimine olema — kas eseme, koti, partii, kogumispunkti või perioodi lõikes? 43. Kuidas välditakse olukorda, kus asjatundliku hindamise nõue tekitab korduskasutusorganisatsioonidele ebaproportsionaalse halduskoormuse?	41. Kui koolitus on otseselt vajalik tootjavastutuse süsteemis osaleva teenuse osutamiseks, võib selle põhjendatud kulu kuuluda § 25^3 kulude hulka. 42. Iga eset hinnatakse eraldi, lähtudes selle korduskasutuskõlblikkusest, nagu korduskasutusettevõtted seda ka praegu teevad. Selles osas nende senine tegevus ei muutu – korduskasutuskõlblikkust hinnatakse jätkuvalt eseme kaupa. 43. Vt vastus nr 42.
	Aruandlus peab olema proportsionaalne ja rahastatud (§ 25^6lg 3, § 26^1) Eelnõu näeb ette, et sotsiaalmajanduse üksused esitavad vähemalt kord aastas probleemtooteregistrisse andmeid. Aruandlus võib olla vajalik, kuid see peab olema lihtne, ühtne, digitaalne ja kuludega kaetud. Kui korduskasutusorganisatsioonid peavad esitama andmeid, mille abil tootjavastutusorganisatsioon saab täita oma sihtarve või näidata kogumisvõrgustiku toimivust, peab nende andmete kogumise ja esitamise kulu olema samuti tootjavastutuse süsteemist kaetud. Palume täpsustada:	44. Juhul, kui sotsiaalmajanduse üksused ei ole tootjavastutuse süsteemi osaks peavad nad probleemtooteregistrile esitama järgmised andmed: a), korduskasutuskõlblikuks hinnatud kogus massina, täpsustades eraldi eksporditud koguse massina; b), korduskasutuseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks minev kogus massina, täpsustades eraldi kiu kuina ringlussevõtu, täpsustades eraldi eksporditud koguse massina, ning c), muuks taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks minev kogus massina.

	44. Milliseid andmeid peavad sotsiaalmajanduse üksused probleemtooteregistrile esitama? 45. Kas aruandlus peab eristama kogutud, müüdud, annetatud, parandatud, korduskasutuseks ettevalmistatud, ringlussevõttu suunatud, kõrvaldatud ja eksporditud tekstiili? 46. Kas sotsiaalmajanduse üksuste korduskasutusse suunatud mahud arvestatakse tootjavastutusorganisatsiooni eesmärkide ja näitajate täitmise hulka? 47. Kui tootjavastutusorganisatsioon saab kasutada korduskasutusorganisatsioonide andmeid oma eesmärkide täitmiseks, siis kuidas tagatakse nende organisatsioonide kulude õiglane hüvitamine? 48. Kas aruandluskohustuse täitmise kulud kaetakse tootjavastutuse tasust? 49. Kas väiksematele sotsiaalmajanduse üksustele või ainult Eesti-siseselt korduskasutust korraldavatele organisatsioonidele nähakse ette lihtsustatud aruandlus?	Juhul, kui sotsiaalmajanduse üksus on tootjavastutuse süsteemi osa, siis eritatakse andmed tootjate ühendusele, kes esitab koondandmed probleemtooteregistrisse. 45. Vt vastus nr 44. 46. Jah, kui sotsiaalmajanduse üksuse ja tootjate ühenduse vahel on sõlmitud leping. 47. Kulude õiglane hüvitamine lepitakse kokku omavahelise lepinguga. 48. Kui nii on omavahelises lepingus sätestatud. 49. Hetkel lihtsustatud aruandlust ette nähtud ei ole. Tootjavastutuse süsteemi käivitamisel on oluline saada võimalikult hea ülevaade tekstiilivoogudest – kui palju tekstiili kogutakse, korduskasutusse suunatakse ja jäätmetena käideldakse. Seetõttu peame praeguses etapis vajalikuks ühtset aruandlust.
	Jäätmekäitlejate roll on reguleeritud selgemalt kui korduskasutuspartnerite roll (§ 25^4 lg 10, § § 25^5 lg 4) Eelnõus on jäätmekäitlejate valikumenetlus eraldi reguleeritud ning tootjate ühendus peab jäätmekäitlejatele ette nägema läbipaistva ja mittediskrimineeriva valikumenetluse. Samal ajal ei ole sama selgelt kirjeldatud, kuidas valitakse, kaasatakse ja rahastatakse sotsiaalmajanduse üksusi ja korduskasutusorganisatsioone.	50.Sotsiaalmajanduse üksustel on kogumisvõrgustikus eriline roll: nad toetavad korduskasutust, parandamist ning kohaliku ja kaasava majandustegevuse arengut. Seetõttu tuleb nende kaasamist käsitada kogumisvõrgustiku loomuliku ja vajaliku osana. Jäätmekäitleja puhul on olukord erinev, kuna tema ülesanne on osutada jäätmete käitlemise teenust ning selle teenuse osutaja valikul tuleb tagada läbipaistvus, mittediskrimineerimine ja konkurents. Seetõttu on põhjendatud, et sotsiaalmajanduse üksusel

	Kui jäätmekäitlejate teenuste ostmine on õigusaktis selgelt reguleeritud, kuid korduskasutusorganisatsioonide kaasamine jääb üldiseks, võib süsteem praktikas kalduda jäätmekäitluskeskseks. Palume täpsustada: 50. Miks on eelnõus jäätmekäitlejate valikumenetlus selgelt reguleeritud, kuid korduskasutusorganisatsioonide kaasamise ja kulude hüvitamise menetlus mitte? 51. Kas sotsiaalmajanduse üksustele ja korduskasutusettevõtjatele kavandatakse samaväärselt läbipaistev kaasamis- ja rahastamismenetlus? 52. Kuidas tagatakse, et tootjavastutusorganisatsioon ei sõlmi põhilisi süsteemilepinguid üksnes jäätmekäitlejatega ning ei jäta korduskasutusorganisatsioone kõrvalrolli? 53. Kas ministeerium kaalub eraldi korduskasutuspartnerite kaasamise miinimumnõudeid tootjavastutusorganisatsiooni tegevusloa või registreeringu tingimusena?	on õigus kogumisvõrgustikus osaleda, samal ajal kui jäätmekäitleja valitakse läbipaistva valikumenetluse kaudu. 51. Sotsiaalmajanduse üksuse kaasamine peab toimuma selgete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate tingimuste alusel, kuid tootjate ühendus ei või muuta kaasamist konkurentsipõhiseks valikumenetluseks, mille tulemusel jäetakse nõuetele vastav sotsiaalmajanduse üksus kogumisvõrgustikust kõrvale. 52. § 25^5 lg 4 ja 25^6 lg 1, millega on üle võetud jäätmete raamdirektiivi artikli 22c lõiked 10–11 näevad ette, et tootjate ühendus ei tohi keelduda kohaliku omavalitsuse, sotsiaalmajanduse üksuse ega muu korduskasutusettevõtja osalemisest kogumissüsteemis. Sotsiaalmajanduse üksustele antakse lisaks õigus säilitada ja käitada oma kogumispunkte ning neile tuleb kogumispunktide asukoha valikul anda võrdne või eelistatud kohtlemine. Samas näeb § 25^4 lg 9 p 6, millega on üle võetud jäätmete raamdirektiivi artikli 22c lõige 19 ette, et jäätmekäitlejate valimine peab toimuma läbipaistva ja mittediskrimineeriva valikumenetluse kaudu, lähtudes läbipaistvatest hankekriteeriumidest. See puudutab jäätmekäitlusteenuste hankimist, mitte sotsiaalmajanduse üksuse õigust kogumissüsteemis osaleda 53. Sotsiaalmajanduse üksuse kaasamine tootjate ühenduse süsteemi on reguleeritud juba 25^5 lg 4.
	Korduskasutusorganisatsioonide sisuline kaasamine otsustusprotsessi vajab eraldi mehhanismi (§ 23 lg 3, § 25^5 lg 5, § § 25^6) Eelnõu järgi on tootjate ühenduse liikmeteks üksnes tootjad või tootjate ühendused. Mõistame, et	54.Tootjate ühenduse ja sotsiaalmajanduse üksuse vahelise lepingu alusel. 55. Riigil ei ole praegu plaanis eraldi tekstiili tootjavastutuse nõukoja või koostööplatvormi loomist. Samas võivad sellise koostöövormi soovi korral luua ka nimetatud osapooled ise –

	tootjavastutuse kohustuse kandjad on tootjad, kuid kui korduskasutusorganisatsioonide kogumisvõrgustik, andmed ja tegevus on tootjavastutuse eesmärkide täitmiseks vajalikud, peab neil olema ka sisuline roll süsteemi kujundamisel. Palume täpsustada: 54. Millise mehhanismi kaudu kaasatakse korduskasutusorganisatsioonid tootjavastutusorganisatsiooni kogumisvõrgustiku, kulumudeli, andmemudeli ja kommunikatsiooni kujundamisse? 55. Kas luuakse tekstiili tootjavastutuse nõukoda või koostööplatvorm, kuhu kuuluvad tootjad/tootjavastutusorganisatsioon, sotsiaalmajanduse üksused/korduskasutus-organisatsioonid, kohalikud omavalitsused, jäätmekäitlejad ja ministeeriumid? 56. Kas korduskasutusorganisatsioonidel on õigus saada infot tootjavastutusorganisatsiooni kulumudeli, kogumisvõrgustiku, sihtarvude ja lepingupõhimõtete kohta? 57. Kuidas lahendatakse vaidlused tootjavastutusorganisatsiooni ja korduskasutus- organisatsiooni vahel kulude, andmete, kogumispunktide või kaubavoogude üle?	näiteks tootjad ja tootjate ühendus, korduskasutusorganisatsioonid, KOVid ja jäätmekäitlejad. Riik saab sellises koostöös vajadusel osaleda. Ka teiste laiendatud tootjavastutusega hõlmatud toodete puhul ei ole loodud eraldi nõukoda või koostööplatvormi, vaid asjaomaste osapoolte arutelud ja koostöö toimuvad vajaduspõhiselt, sealhulgas kohtumiste ja ümarlaudade kaudu. 56. Juhul, kui omavahelises lepingus on nii sätestatud. 57.Omavahelise lepingu alusel**.**

	Riikidevaheliste saadetiste nõuded ei tohi kahjustada seaduslikke korduskasutus- ja annetuspõhiseid voogusid (§ § 26^{22}) Eelnõu sätestab nõuded korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiiltoodete riikidevahelisele veole. Mõistame vajadust vältida jäätmete varjatud eksporti ja tagada saadetiste kvaliteet, kuid palume tagada, et nõuded ei muutuks ebaproportsionaalseks seaduslikele korduskasutus- ja annetuspõhistele voogudele. Palume täpsustada: 58. Kas riikidevaheliste saadetiste nõuded kohalduvad ka Eestisse toodavatele korduskasutuskõlblikele annetustekstiilidele? 59. Milline dokumentatsioon peab kaasas olema heategevuslikel ja annetuspõhistel saadetistel? 60. Kas iga koti või ühiku kohta tuleb koostada sortimis- ja hindamisdokumentatsioon? 61. Kuidas tagatakse, et kontrollinõuded ei tekita ebaproportsionaalset koormust seaduslikule korduskasutusele ja heategevuslikele saadetistele? 62. Kes kannab kontrolli, ladustamise või analüüsi kulud juhul, kui saadetis osutub nõuetele vastavaks?	58. Kui tegemist on sätte kohaldamisalasse kuuluva korduskasutuskõlbliku kasutatud tekstiiltoote riikidevahelise veoga, kohaldub § 26^{22}. Kui tegemist on jäätmega, kohalduvad jäätmesaadetiste reeglid. 59. Dokumentatsioon on toodud § 26^{22} . 60. Dokumentatsioon tuleb siduda iga veetava tekstiilipakiga. Iga paki kohta peab olema pakendile kinnitatud kirje, milles kirjeldatakse palli sisu vastavalt selle kõige detailsemale sorteerimistasemele. 61. Kontrollinõuded põhinevad riskipõhisel lähenemisel ning kohalduvad kõikidele saadetistele ja ettevõtjatele võrdselt, sõltumata sellest, kas tegemist on korduskasutuse, heategevusliku tegevuse või muu saadetisega. Nii tagatakse, et seaduslikule korduskasutusele ja heategevuslikele saadetistele ei teki ebaproportsionaalset kontrollikoormust. 62.Kui saadetis on nõuetele vastav, siis kulud kaetakse järelevalvet teostanud ameti poolt.
	Vajalik on mõjuanalüüs korduskasutusvaldkonnale Palume ministeeriumil hinnata eelnõu mõju olemasolevale korduskasutusvaldkonnale. Eelkõige on oluline hinnata, kas kavandatav süsteem suurendab	63. Seletuskiri täiendatud. 64. Eelnõu koostamisel ei ole eraldi analüüsitud selle võimalikku mõju olemasolevatele korduskasutuseks kogumise kanalitele, sealhulgas kogumiskonteineritele, kogumiskappidele,

	tegelikult korduskasutusse jõudva kasutatud tekstiilide hulka või jätab eelnõu piisavalt tõlgendusruumi, et korduskasutus tegelikkuses väheneb. Palume täpsustada: 63. Kas ministeerium on hinnanud eelnõu mõju olemasolevatele korduskasutusorganisatsioonidele, sh Uuskasutuskeskusele, Humanale ja Sõbralt Sõbrale? 64. Kas on analüüsitud, kuidas eelnõu mõjutab olemasolevaid korduskasutuseks kogumise konteinereid, kogumiskappe, kogumismaju, kauplustes vastuvõttu ja muid toimivaid kogumiskanaleid? 65. Kas on hinnatud, kas eelnõu suurendab korduskasutusse jõudva kvaliteetse kauba hulka või võib see hoopis suunata osa korduskasutuseks sobilikust kaubast jäätmekäitlusse? 66. Kas on hinnatud, milline haldus- ja loakoormus tekib sotsiaalmajanduse üksustele, kui korduskasutuseks kogutud tekstiil loetakse kogumisel jäätmeks? 67. Milliste mõõdikute alusel hinnatakse, et uus süsteem parandab korduskasutuse ja ringlussevõtu mahtusid, mitte ei suurenda pelgalt tekstiilijäätmete liigiti kogutud koguseid? 68. Millised on eelnõu eesmärkide mõõdikud ja kuidas neid hinnatakse?	kogumismajadele ja kauplustes toimuvale vastuvõtule. Sellise mõju täpne hindamine on keeruline eelkõige seetõttu, et uute nõuete rakendumisega kaasnevaid käitumuslikke muutusi nii tarbijate kui ka korduskasutusega tegelevate organisatsioonide tegevuses ei ole võimalik piisava kindlusega ette prognoosida. 65. Eelnõu koostamisel ei ole eraldi hinnatud selle võimalikku mõju korduskasutusse jõudva kvaliteetse kauba kogusele ega riski, et korduskasutuseks sobivat kaupa võidakse uute nõuete rakendumisel senisest enam suunata jäätmekäitlusse. Sellise mõju kvantitatiivne hindamine on keeruline eelkõige seetõttu, et uute nõuete rakendumisega kaasnevaid käitumuslikke muutusi asjaomaste osapoolte tegevuses ei ole võimalik piisava kindlusega ette prognoosida. 66. Juhul, kui avalike kogumiskonteinerite kaudu kogutav materjal liigitatakse jäätmeteks, peab nende vedajal olema jäätmete vedamiseks jäätmekäitleja registreering ning sortimistehasel keskkonnakaitseluba jäätmete käitlemiseks. Kogumiskonteiner ise ei vaja eraldi registreeringut ega luba. Jäätmete vedamisel tuleb alates 01.01.2027 esitada jäätmeveo saatekiri. Sortimistehas peab omakorda esitama jäätmearuande. 67. Uue süsteemi mõju hindamisel ei peaks vaatama üksnes liigiti kogutud tekstiilijäätmete koguse suurenemist. Oluline on eristada kogumise suurenemist sellest, kui palju tekstiili jõuab tegelikult korduskasutusse või materjalina ringlusse. Peamised mõõdikud võiksid olla: • Korduskasutusse suunatud tekstiili kogus;

		• Korduskasutuseks ettevalmistatud tekstiili kogus – kogus, mis läbib sortimise, puhastamise, parandamise vms ning muudetakse korduskasutatavaks; • Ringlussevõetud tekstiili kogus – kui palju liigiti kogutud tekstiilist jõuab tegelikult materjalina ringlussevõttu; • Segaolmejäätmetesse jääva tekstiili kogus – oluline tulemusnäitaja on tekstiilijäätmete vähenemine segaolmejäätmetes. See näitab, kas süsteem suudab tekstiili jäätmevoost kätte saada juba tekkekohal, nii et seda oleks üldse võimalik korduskasutusse, korduskasutuseks ettevalmistamisse või ringlussevõttu suunata. • Liigiti kogutud tekstiilijäätmete kogus – seda tuleb samuti jälgida, sest praegu on liigiti kogumise tase väga madal. Koguse suurenemine on vajalik eeldus. • Kogutud tekstiili tegelik saatus – kui suur osa läheb korduskasutusse, korduskasutuseks ettevalmistamisele, ringlussevõttu, muusse käitlusse või jääb jäätmena üle. See väldib olukorda, kus kogutud koguse kasv näib positiivne, kuigi tegelik korduskasutuseks ettevalmistamise, ringlussevõtu või korduskasutuse maht ei suurene. Kõige olulisem oleks seega vaadata näitajaid ühe tervikuna: kas liigiti kogutud tekstiilijäätmete kogus suureneb, samal ajal väheneb tekstiili sisaldus segaolmejäätmetes ning kasvavad ka korduskasutuse, korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu tegelikud kogused. Nii saab hinnata, kas uus süsteem parandab päriselt tekstiili ringmajandusse jõudmist. 68. Eelnõu eesmärkide täitmist on võimalik hinnata mitme omavahel seotud mõõdiku alusel, et eristada pelgalt tekstiilijäätmete liigiti kogumise suurenemist sellest, kas tekstiil jõuab tegelikult korduskasutusse või ringlussevõttu. See on

		oluline, sest Eestis on tekstiilijäätmete liigiti kogumine olnud madal ning samal ajal võib kogutud tekstiil jõuda ka põletusse või prügilasse. Peamised mõõdikud on: • liigiti kogutud tekstiilijäätmete kogus; • segaolmejäätmetes oleva tekstiili kogus ja osakaal, mille vähenemine näitab, kas tekstiil suunatakse segaolmejäätmete voost eraldi kogumisse; • korduskasutusse suunatud tekstiili kogus; • korduskasutuseks ettevalmistatud tekstiili kogus; • ringlussevõetud tekstiili kogus; • korduskasutuse, korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu osakaal liigiti kogutud tekstiilist, et hinnata kogutud tekstiili tegelikku käitlussaavutust. Oluline on jälgida nii absoluutseid koguseid kui ka osakaale, sest näiteks liigiti kogutud tekstiili koguse kasv ei tähenda veel, et korduskasutus või ringlussevõtt oleks suurenenud. Keskne loogika: liigiti kogumine suureneb, tekstiili osakaal segaolmejäätmetes väheneb ning samal ajal suurenevad tegelikud korduskasutuse, korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu kogused. Selline lähenemine näitab, kas süsteem loob tekstiilile reaalselt kõrgemat väärtust, mitte üksnes ei tõsta liigiti kogutud jäätmete hulka.
Eesti Linnade ja Valdade Liit	Liigiti kogumise taristu piisavuse hindamine KOV jäätmekavas Eelnõuga täiendatakse JäätS § 42 lõike 3 punkti 6 selliselt, et kohaliku omavalitsuse jäätmekavas peab olema hinnang sellele, kas jäätmete liigiti kogumise taristu on omavalitsuse territooriumil piisav. ➢ Ettepanek: Palume täpsustada, kas riik kavandab KOV-	**Arvestatud.** Seletuskiri täiendatud. Kohustust käsitletakse ka kohaliku omavalitsuse jäätmekava juhendis.

	idele ühtse metoodika või suuniste koostamist, mille alusel hinnata liigiti kogumise taristu "piisavust". Praegusel kujul jätab eelnõu selle mõiste suuresti KOV jäätmekava tasandil sisustatavaks, mis võib viia omavalitsuste lõikes väga erineva tõlgendus- ja rakenduspraktikani.	
	Toidujäätmete tekke vähendamise meetmed jäätmekavas Eelnõu järgi tuleb KOV jäätmekavasse hiljemalt 31. detsembriks 2030 lisada toidujäätmete tekke vähendamise meetmed. ➢ Ettepanek: Meetmete valik peab jääma kohaliku omavalitsuse otsustada. Võrreldava ja selge rakenduspraktika kujundamiseks palume siiski koostada KOV-idele soovituslik juhend või näidisloetelu meetmetest, mida võiks jäätmekavas käsitleda toidujäätmete tekke vähendamise meetmetena. Samuti palume täpsustada, kas KOV-ilt eeldatakse nende meetmete mõju seiret või piisab meetmete kavandamisest ja elluviimise kirjeldamisest.	**Arvestatud.** Seletuskiri täiendatud. Samuti selgitatakse kohustuse täitmist ka kohaliku omavalitsuse jäätmekava juhendis.
	Mõiste "muu tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetest tekkinud jäätmed" vajab täpsustamist JäätS§ 255 lõige 7 sätestab, et tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetest tekkinud jäätmed võib koguda koos muu tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetest tekkinud jäätmetega. ➢ Ettepanek: Ilma seletuskirjata ei ole üheselt arusaadav, mida mõeldakse väljendi "muu tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetest tekkinud jäätmed" all. Kas sellega peetakse silmas tootjavastutuse alla kuuluvaid erinevaid fraktsioone, tootjavastutusest välja jäävat tekstiili, või kasutatud tekstiili ja jäätmeks	**Osaliselt arvestatud.** § 25 lõige 3 punktis 11 on sätestatud tekstiiltoodete, tekstiiliga seotud toodete ja jalatsite termin. Muu tekstiiltoodete, tekstiiliga seotud toodete ja jalatsite all peetakse silmas tekstiiltooteid, mis ei kuulu § 25 lõike 3 punktis 11 sätestatud määratluse alla (§ 25^5 lg 8). Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud, mille kohaselt võib toimuda tekstiiltoodetest tekkinud jäätmete kooskogumine muu tekstiiltoodetest tekkinud jäätmetega.

	muutunud tekstiili kooskogumist? Palume eelnõus täpsustada nimetatud mõiste tähendust ning kooskogumise ulatust. Samuti palume täpsustada, kes ja millise metoodika alusel hindab, kas eraldi kogumine annab võrreldes kooskogumisega olulise eelise korduskasutuse või ringlussevõtu seisukohalt.	
	Kasutatud tekstiili, korduskasutuskõlbliku tekstiili ja jäätmeteks muutunud tekstiili eristamine ➢ Ettepanek: Palume täpsustada eelnõus kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiili eristust ning nendega seotud toiminguid. Vajab täpsustamist, millisel hetkel ja milliste tingimuste täitmisel lõpeb jäätmestaatus ning kuidas suhestub korduskasutuskõlblikuks hindamine JäätS § 2^1 jäätmestaatuse lakkamise kriteeriumidega.	**Mittearvestatud.** Kommentaaris tõstatatud küsimused on eelnõus juba reguleeritud. Jäätmestaatuse lakkamise üldised kriteeriumid on sätestatud JäätS §-s 2^1 ning neid ei ole vajalik eelnõus uuesti esitada.
	KOV-i vastutusalasse jäävad tekstiilijäätmed pärast tootjavastutuse rakendumist Eelnõu järgi ei hõlma KOV-i korraldatav liigiti kogumine edaspidi neid tekstiilijäätmeid, millele kohaldub tootjavastutus, kuid KOV-ile jääb kohustus korraldada nende tekstiilijäätmete kogumine, mis tootjavastutuse alla ei kuulu. ➢ Ettepanek: Palume täpsustada, millised tekstiilijäätmed jäävad pärast tootjavastutuse rakendumist jätkuvalt kohaliku omavalitsuse korraldatava liigiti kogumise kohustuse alla. Kuidas on kavandatud tootjavastutuse alt välja jäävate tekstiilijäätmete kogumise korraldamine praktikas ning kas kohalikel omavalitsustel tuleb nende jäätmete jaoks jätkuvalt tagada eraldi kogumistaristu? Palume selgitada, kas KOV-idele koostatakse praktiline	**Mittearvestatud.** JäätS § 25 lg 2 p 11 kohaselt lisatakse probleemtoodete nimistusse tekstiiltooted. JäätS § 25 lg 3 p 11 kohaselt käsitatakse tekstiiltoodetena Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ IVc lisas loetletud tooteid. Nendele tekstiiltoodetele, mis ei ole hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ IVc lisas loetletuga, tootjavastutus ei kehti ning nende jäätmete liigiti kogumist ja käitlemist peab korraldama KOV. JäätS § 25^5 lg 7 võimaldab teatud juhtudel koguda tekstiiltoodetest tekkinud jäätmeid koos muu tekstiiltoodetest tekkinud jäätmetega. Leiame, et juhul kui selline korraldus on põhjendatud, on kooskogumine mõistlik, kuna see muudab kogumissüsteemi tarbija jaoks selgemaks ja mugavamaks ning võimaldab kasutada

	juhend koos näidetega, millised esemed kuuluvad tootjavastutuse alla ja millised mitte.	olemasolevat kogumistaristut kulutõhusamalt nii KOVi kui ka tootjate ühenduse jaoks. Keskkonnaagentuuril on valminud 2026 aasta augustis "Tekstiilijäätmete osakaalude uuring". Analüüsi eesmärgiks on hinnata 2028-2032 a. tekstiiltoodetest tekkivate tekstiilijäätmete osakaalusid järgmiste kategooriate lõikes: 1) ajaloolised tekstiilijäätmed – tekstiiltooted, mis on lastud turule enne kuupäeva, millest alates tootjavastutus kehtima hakkab (enne 17.04.2028). 2) pärast tootjavastutuse rakendumist tekkivad tekstiilijäätmed – tekstiiltooted, mis on lastud turule pärast kuupäeva, millest alates tootjavastutus hakkab kehtima (pärast 17.04.2028). 3) tekstiilijäätmed, millele tootjavastutus ei kohaldu. Lisas 1 on ära toodud ka põhilised tekstiiltooted, millele tootjavastutus kehtima ei hakka.
	Kogumisvõrgustiku rajamine ja rahastamine (JäätS § 31 lg 1 ja § 25^5) Rakendusakti kavandi järgi peab tootja rajama tekstiilijäätmete kogumispunkti igasse Eesti jäätmejaama. ➢ Ettepanek: Palume lisada täpsustuse, et JäätS § 31 lõikes 1 sätestatav KOV-i kohustus tagada liigiti kogumiseks vajaliku taristu olemasolu ei laiene tootjavastutusega hõlmatud tekstiilitoodete kogumisvõrgustiku rajamisele ega rahastamisele. Palume täpsustada JäätS § 31 lg 1 ja § 25^5 vahelist seost, et kogumisvõrgustiku rajamise ja toimimise eest vastutaja oleks õiguslikult üheselt mõistetav. Lisaks palume täpsustada: kes katab jäätmejaama pinna kasutamisega seotud kulud; kes vastutab kogumispunkti	**Mittearvestatud.** JäätS § 25^5 kohaselt peavad tootjavastutusega hõlmatud tekstiiltoodete tootjad tagama nende toodetest tekkinud jäätmete kogumisvõrgustiku. JäätS § 25 lg 3 p 11 kohaselt käsitatakse tekstiiltoodetena Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ IVc lisas loetletud tooteid. JäätS § 25^5 kohaselt peab kogumisvõrgustik hõlmama muu hulgas kogumispunktidele tasuta kogumismahutite ja veokonteinerite pakkumist. JäätS § 31 lg 1 sätestab kohaliku omavalitsuse üksuse kohustuse tagada oma territooriumil jäätmete liigiti kogumiseks vajalik taristu. See kohustus ei tähenda, et KOV peab rajama või rahastama tootjavastutusega hõlmatud tekstiiltoodete

	teenindamise, koristamise ja valve eest; ning kes katab jäätmejaama operaatori lisatööga seotud kulud? Need küsimused vajavad selgitust, et vältida olukorda, kus tootjavastutuse süsteemi rakendamisega kaasnevad tegelikud kulud jäävad KOV-i kanda. Samuti peame vajalikuks, et tekstiili kogumisvõrgustik ei piirduks vaid jäätmejaamadega, vaid hõlmaks ka tihedamat ja elanikele mugavamat võrgustikku (nt müügikohtade juures).	kogumisvõrgustikku. Tootjavastutusega hõlmatud tekstiiltoodete kogumisvõrgustiku loomise ja selle toimimise eest vastutab JäätS § 25^5 alusel tootjate ühendus. Kui JäätS § 31 lg 1 tähenduses „taristu" all peetakse silmas muud kui kogumisvahendeid, leiame, et tootjavastutusega hõlmatud kasutatud ja jäätmeks muutunud tekstiilitooteid on põhjendatud koguda üleriigiliselt olemasoleva jäätmejaamade võrgustiku kaudu. Jäätmejaamade võrgustik on Eestis juba välja kujunenud ning täieneb pidevalt ja selline kogumisviis võimaldab teenindada nii tihe- kui ka hajaasustusega piirkondi. Samuti toimub tekstiilijäätmete kogumine praegu valdavalt jäätmejaamade kaudu. Seda kinnitas ka Keskkonnaagentuuri 2026. aasta mais valminud uuring. Tootjavastutusega hõlmatud tooteid kogutakse ka praegu valdavalt olemasoleva jäätmejaamade võrgustiku kaudu, näiteks elektroonikaromusid, rehve, pakendeid ning patareisid ja akusid. Üldjuhul ei ole KOVid nende jäätmete kogumise eest tootjate ühendustelt jäätmejaamades täiendavat tasu küsinud. Samas võib jäätmejaamas tootjavastutusega hõlmatud tekstiilitoodete kogumise korraldamisega kaasneda KOVile põhjendatud täiendavaid kulusid. Selliste kulude kandmine ja hüvitamise tingimused tuleb lahendada tootjate ühenduse ja asjaomase KOVi koostöös. Muu tekstiiltooted, mis ei ole tootjavastutusega hõlmatud, ei kuulu tootjavastutuse süsteemi ning nende liigiti kogumise ja käitlemise korraldamise eest vastutab KOV.

		JäätS § 25[5] lg 7 võimaldab teatud juhtudel koguda tekstiiltoodetest tekkinud jäätmeid koos muu tekstiiltoodetest tekkinud jäätmetega. Leiame, et juhul kui selline korraldus on põhjendatud, on kooskogumine mõistlik, kuna see muudab kogumissüsteemi tarbija jaoks selgemaks ja mugavamaks ning võimaldab kasutada olemasolevat kogumistaristut kulutõhusamalt nii KOVi kui ka tootjate ühenduse jaoks. Rakendusakti kavandiga nähakse ette tootjavastutusega hõlmatud tekstiiltoodete kogumispunktide rajamine hetkel vaid jäätmejaamadesse, mis tagab üleriigilise ja piirkondlikult ühtlaselt kättesaadava kogumisvõrgustiku.
	Saastunud või ringlussevõtuks sobimatu tekstiili kuluvastutus Rakendusakti kavandi järgi peab tootja tagama saastunud (nt hallitanud, märgunud) tekstiili eraldi kogumise, et see ei kahjustaks muid tooteid. ➢ Ettepanek: Palume täpsustada, kes kannab kulud, kui jäätmejaamas või avalikus kogumispunktis kogutud tekstiil sisaldab suures ulatuses märgunud, määrdunud või muul viisil sobimatut materjali. Kas ka sellise fraktsiooni kogumine, vedu ja käitlemine kuulub tootjavastutuse kulude hulka või võib see jääda KOV-i või jäätmejaama operaatori kanda?	**Mittearvestatud.** JäätS § 25[3] sätestab kulud, mida tootjad peavad kandma. Kui tootjate kogumissüsteemi tuuakse tootjavastutusega hõlmatud tekstiiltooteid, mis on märjad, määrdunud vms, tuleb tootjatel kanda ka nende toodete käitlemisega seotud kulud. KOV peab kandma kulud, mis on seotud selliste tekstiiltoodetega, millele tootjavastutus ei kohaldu, sealhulgas juhul, kui need tooted on märjad, määrdunud vms.
Kaubandus-Tööstuskoda	**Tegevuskohapõhine toidujäätmete ja annetatud toidu koguste arvestamine** Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22[7] lõike 3 kohaselt on teatud toidukäitlejad kohustatud pidama tegevuskoha põhjal arvestust kalendriaasta jooksul oma	**Osaliselt arvestatud.** Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Tegevuskohapõhine arvestuse pidamine on siiski asjakohane, kuna muul viisil ei olegi võimalik ettevõtjal saada tervikuna ülevaadet, kui palju tema tegevuses toidujäätmeid tekib. Kui näiteks ettevõtjal on mitu toidukauplust, ei anna vaid ühes tegevuskohas

	tegevuses tekkinud toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis. Direktiiv (EL) 2025/1892 ei nõua, et arvestust peab pidama iga tegevuskoha kohta eraldi. Eelnõus kavandatud tegevuskohapõhine arvestuskohustus läheb seega direktiivi miinimumnõudest kaugemale ja tekitab mitme tegevuskohaga toidukäitlejatele ebaproportsionaalse halduskoormuse. Kaupluste või toitlustusüksuste arvu kasvades tähendab tegevuskohapõhine arvestus arvestuse pidamist igas tegevuskohas eraldi, mis suurendab oluliselt personali töökoormust ja nõuab IT-süsteemide kohandamist. Juriidilise isiku tasandil koondatud arvestus annab tegevuskohapõhisest arvestusest küll väiksema detailsusastmega ülevaate, kuid leiame, et see oleks proportsionaalsem lahendus ettevõtjate jaoks. Lisaks ei ole seletuskirjas piisavalt selgelt täpsustatud, mida mõeldakse „toidukäitlemise etappide“ all. Toidukäitlemise etappide mõiste sisu on osaliselt seletuskirjas (lk 9) selgitatud toitlustusettevõtte näitel, mis eristab kolme etappi: toidu valmistamine köögis, toidu serveerimine ja klientide taldrikutele alles jäänud toit. Analoogset selgitust muude toidukäitlejate kohta seletuskiri ei sisalda, mistõttu jääb nende ettevõtjate puhul ebaselgeks, milliseid tegevusi, näiteks kauba ladustamine, riknenud kauba mahakanne, tootmisprotsessi vahesaadused, käsitatakse eraldi toidukäitlemise etapina, mille kohta arvestust tuleb pidada. Ettevõtjatel on oluline, et kohustused oleksid sõnastatud piisavalt täpselt, vältimaks segadust selle üle, milliste tegevuste puhul tuleb arvestust pidada, ja hilisemaid tõlgenduserinevusi järelevalve käigus.	ehk ühes kaupluses arvestuse pidamine ülevaadet ettevõtja tegevuses tekkivatest toidujäätmetest.

	Samuti selgitab seletuskiri (lk 9), et mõõtmise ja arvestuse pidamise viisi ja metoodika valib ettevõte ise ning tegemist võib olla otsese mõõtmisega, aga ka muude hinnanguliste meetoditega. Seevastu eelnõus ei ole sätestatud, et ettevõtjatel selline valikuvabadus eksisteeriks. Ettevõtjate jaoks on oluline, et neil on paindlikkus otsustada arvestuse pidamise metoodika üle ning et see oleks tagatud ka seaduse tasandil, mitte üksnes seletuskirjas. Kaubanduskoja hinnangul vajab täpsustamist ka § 22^7 lõike 3 punktides 2-4 kasutatud käibekünnise, milleks on „eelmise kalendriaasta käive“, arvutamine olukorras, kus ettevõtjate majandusaasta ei lange kokku kalendriaastaga. Kuna kohustuse rakendumine sõltub otseselt sellest, kas ettevõtjate käive ületab kehtestatud künnist, tähendab ebaselgus selle arvutamisel künnise piiril olevale ettevõtjatele ebakindlust selles, kas kohustus talle rakendub. Samuti võib järelevalveasutustel olla sellistes olukordades keerulisem järelevalvet teha. **<u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u>** • **Palume eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22^7 lõikes 3 sätestada, et toidukäitleja peab toidujäätmete arvestust pidama juriidilise isiku, mitte iga tegevuskoha kohta eraldi.** • **Lisaks palume seletuskirjas täpsustada, millistes konkreetsetes toidukäitlemise etappides on erinevatel toidukäitlejatel kohustus pidada arvestust toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle.** • **Palume eelnõus sätestada, et toidukäitleja saab ise valida mõõtmise ja arvestuse pidamise viisi ja**	

	metoodika ning, et arvestust võib pidada ka hinnanguliste meetoditega. • **Palume seletuskirjas selgitada, kuidas arvutatakse lõike 3 punktides 2-4 nimetatud käibekünnis ettevõtjate puhul, kelle majandusaasta ei lange kokku kalendriaastaga.**	
	Toidujäätmete ja kõrvalsaaduste liigitamise juhend Toidujäätmed on jäätmeseaduse § 5^2 kohaselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002 artiklis 2 määratletud toit, mis on muutunud jäätmeteks. Oleme saanud ettevõtjatel tagasisidet, et toidujäätmete piiritlemine on praktikas keeruline. Toidu tootmisel tekib vahe- ja kõrvalsaadusi ning tehnoloogilist kadu, mille liigitamine toidujäätmeteks, biojäätmeteks, kõrvalsaaduseks või söödaks suunatavaks materjaliks nõuab eksperditeadmisi. Eelnõu ega seletuskiri ei sisalda juhendeid toidujäätmete, kõrvalsaaduste, söödaks suunatava materjali ja tehnoloogilise kao eristamiseks. Ilma ühtse riikliku juhendita võib kujuneda liigitamise praktika ettevõtjate vahel erinevaks. Kuna arvestuskohustus rakendub eelnõu § 1 punktiga 34 lisatava jäätmeseaduse § 136^{31} kohaselt 2028. aasta 1. jaanuarist, leiame, et juhend liigitamise eristamiseks peaks koostöös ettevõtjatega valmima vähemalt kuus kuud enne rakendumise tähtaega, et ettevõtjatel oleks aega oma arvestussüsteeme kohandada. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Palume koostöös erasektoriga koostada ja avaldada riiklik metoodika- ja liigitusjuhend, sealhulgas toidujäätmete, kõrvalsaaduste, söödaks suunatava materjali ja tehnoloogilise kao eristamiseks, hiljemalt**	Võtame ettepanekut eelnõuga seotud juhendmaterjalide ettevalmistamisel võimalikult suures ulatuses arvesse.

	kuus kuud enne arvestuskohustuse rakendamist 2028. aasta 1. jaanuaril.	
	Toidukäitleja mõiste erandi ulatus alkoholiettevõtjate puhul Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22^7 lõike 4 kohaselt ei loeta toidukäitlejaks ettevõtjat, kelle tegevusala on üksnes alkoholiseaduse § 2 lõike 1 tähenduses alkoholi tootmine, alkoholi jae- või hulgimüük või jookide serveerimine. Praktikas ei piirdu suur osa alkoholi jae- ja hulgimüüjatest ning jookide serveerijatest üksnes alkoholiga, vaid pakuvad ka toitu ja alkoholivabasid jooke. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas selline ettevõtja loetakse erandi kohaldamisel toidukäitlejaks ja peab pidama arvestust toidujäätmete üle, või vabastab erand ta sellest kohustusest ka toidu ja alkoholivabade jookide osas. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Palume vähemalt seletuskirjas täpsustada, kas ja millistel tingimustel kohaldub eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22^7 lõikes 4 sätestatud erand ettevõtjale, kelle tegevus ei piirdu üksnes alkoholiga, vaid kes pakub lisaks toitu või alkoholivabasid jooke, kuid põhiline on ikkagi alkoholi tootmine, müük või serveerimine.**	**Arvestatud.** Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Erandi alla kuuluvad ettevõtjad, kelle põhitegevusala on soetud alkoholiga, olenemata teistest tegevusaladest.
	Järelevalveasutusele esitatavad andmed Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22^7 lõike 5 kohaselt peab toidukäitleja kohustusliku tegevuskohapõhisel arvestuse pidamisel saadud andmeid säilitama vähemalt kolm aastat alates toidukäitlemise	**Mittearvestatud.** Järelevalveasutusele esitatud ärisaladuse kaitsmise kohustus tuleneb juba kehtivast õigusest. Järelevalveasutus on avaliku teabe seaduse mõttes teabevaldaja. Kui ettevõtja annab talle järelevalve käigus andmeid, kohaldub nende andmete suhtes AvTS-i

	toimumise aasta lõpust ning peab tegema neis arvepidamistes sisalduva asjaomase teabe kättesaadavaks järelevalveasutusele tema taotluse korral. Säte ei sisalda viidet, et järelevalveasutusele esitatavaid andmeid käsitletakse ärisaladusena. Küll aga lisatakse eelnõu § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25^3 lõikega 8 analoogne kohustus tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusele, kes peab tagama oma valduses olevate andmete konfidentsiaalsuse ärisaladusena käsitatava teabe või sellise teabe korral, mis on otseselt seostatav tootja või tema volitatud esindajaga kogu andmetöötluse, säilitamise ja aruandluse protsessi jooksul. Tekib küsimus, miks ei ole ärisaladuse kaitse kohustust lisatud järelevalveasutusele, kellele tehakse kättesaadavaks toidukäitleja arvestuse pidamisel saadud andmed. Ärisaladuse kaitse vajadus on seda olulisem, kui arvestuse pidamine saab olema eelnõu kohaselt tegevuskohapõhine. See tähendab, et järelevalveasutusele kättesaadavaks tehtavad andmed sisaldavad detailset, poepõhist teavet ettevõtja tegevuse kohta, mille avalikuks saamine võib kahjustada ettevõtja konkurentsipositsiooni oluliselt rohkem kui juriidilise isiku tasandil koondatud arvestus. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Palume täiendada eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22^7 lõiget 5 selliselt, et järelevalveasutusele esitatud toidukäitleja arvestuse pidamisel saadud andmeid käsitletakse ärisaladusena.**	juurdepääsupiirangute süsteem. AvTS § 35 lõike 1 punkti 17 kohaselt on teabevaldaja kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks teabe, mille avalikustamine võib kahjustada ärisaladust. Seetõttu ei ole vaja sama kohustust jäätmeseaduses eraldi korrata. Ettepanekus viidatud JäätS § 25^3 lõikes 7 sätestatud tootjate ühenduse konfidentsiaalsuskohustus on eraldi sätestatud seetõttu, et tootjate ühenduse suhtes ei kohaldu eespool kirjeldatud AvTS-i regulatsioon. Ärisaladuse kaitsele kohaldub küll EKTÄKS, kuid EKTÄKS § 5 lõike 3 punktid 2 ja 3 ei kehtesta iseseisvalt üldist kohustust hoida isiku valdusse seaduslikult saadud ärisaladust konfidentsiaalsena. Nimetatud sätted reguleerivad olukorda, kus isik rikub talle juba pandud kohustust ärisaladust mitte avaldada või selle kasutamist piirata. Seega peab sellisel juhul mitteavaldamise või kasutamise piiramise kohustus tulenema muust õiguslikust alusest. Jäätmete raamdirektiivi artikli 22c lõige 17 nõuabki liikmesriigilt, et tootjavastutusorganisatsioonile kehtestataks konkreetne kohustus tagada tema valduses olevate andmete konfidentsiaalsus. Kohustus hõlmab nii ärisaladusena käsitatavat teavet kui ka üksiktootja või tema volitatud esindajaga otseselt seostatavat teavet. JäätS § 25^3 lõikega 7 kehtestatakse tootjate ühendusele see direktiivist tulenev konfidentsiaalsuskohustus. Selle eesmärk ja adressaadid erinevad toidujäätmete ja annetatud toidu üle arvestuse pidamise kohustusest. Seetõttu ei ole need sätted omavahel võrreldavad.

	Annetatud toidu koguste osakaalu avalikustamine veebilehel Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22^7 lõike 6 kohaselt peavad jaemüügiga tegelev ettevõte, kelle põhitegevusala on toidukaupade jaemüük ning kellel on vähemalt üks füüsiline toidukauplus müügipinnaga vähemalt 400 m^2, ja toidutööstusettevõte, kelle põhitegevusala on toiduainete tootmine ning eelmise kalendriaasta käive ületas 2 miljonit eurot, tagama oma veebilehel hiljemalt 31. jaanuariks andmete avalikustamise eelneval kalendriaastal annetatud toidu koguste osakaalu kohta maha kantud toidu massist, välja arvatud alkoholist. Annetatud toidu osakaalu avalikustamise kohustust direktiiv (EL) 2025/1892 ei sea. Kaubanduskoda peab oluliseks, et direktiiv võetakse üle miinimummahus ehk jäätmeseadus ei sisaldaks võrreldes direktiiviga karmimaid või täiendavaid kohustusi. Kui ettevõtjal on annetatud toidu osakaal madal ja ta soovib seda esile tuua, saab ta seda teha vabatahtlikult. Samuti on tarbijal võimalik huvi korral ettevõtjalt näitaja kohta otse küsida. Meie hinnangul ei peaks annetatud toidu osakaalu näitaja avalikustamine olema seadusega reguleeritud kohustus. Kohustuse põhjendatust vähendab ka see, et kui Eesti ettevõtja või tema emaettevõtja koostab kestlikkusaruande kas kohustuslikus korras või vabatahtlikult, jõuab annetatud toidu ja toidujäätmete info juba niigi kestlikkusaruandesse. Seetõttu leiame, et sama info esitamine ettevõtja enda veebilehel ei ole põhjendatud, kui see avalikustatakse juba ettevõtja või tema emaettevõtja kestlikkusaruandes.	**Arvestatud.** Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Maha kantud toit on eelnõus määratletud, samuti täpsustatud avalikustamise kohustuse täitmine. Avalikustamise kohustus piiratud jaekaubandusele.

	Samuti jääb ebaselgeks, mida konkreetselt mõeldakse maha kantud toidu all – kas tegemist on kitsama, laiema või samatähendusliku mõistega kui kehtiva jäätmeseaduses § 5^2 sätestatud toidujäätmete mõiste. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas mõiste hõlmab kogu toidukaupade mahakannet või ainult toidujäätmeteks liigituvat kogust, mistõttu võib juhtuda, et ettevõtjad ja järelevalve arvutavad lõikes 6 nõutavat osakaalu erinevatel alusel. Juhime tähelepanu ka sellele, et praktikas kajastavad ettevõtjad oma annetatud toidu ja maha kantud toidu arvestusi raamatupidamislikul alusel ehk rahalises väärtuses. Kuna lõikes 6 nõutava osakaalu arvutamiseks on vajalik massipõhine lähenemine, toob see ettevõtjatele kaasa täiendava koormuse luua eraldiseisev massipõhine arvestussüsteem, sest tavapäraselt on see info ettevõtte IT-süsteemis rahalises väärtuses. **<u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u>** • **Palume eelnõust välja jätta § 1 punktiga 4 lisatav jäätmeseaduse § 22^7 lõike 6, kuivõrd see läheb direktiivis (EL) 2025/1892 sätestatust kaugemale. Sellega seoses palume eelnõust välja jätta eelnõu § 1 punktiga 34 lisatava jäätmeseaduse § 136^{31} lõike 2, millega sätestatakse selle kohustuse rakendamise tähtaeg.** • **Kui lõige 6 eelnõus säilib, palume eelnõus või seletuskirjas selgelt määratleda mõiste „maha kantud toit“. Samuti palume lugeda annetatud toidu koguste osakaalu veebilehel avalikustamise kohustuse täidetuks, kui andmed avalikustatakse ettevõtja või tema emaettevõtja kestlikkusaruandes.**	

	Toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava valdkonnad Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22^7 lõike 7 kohaselt on teatud toidukäitlejad kohustatud pidama ja rakendama toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava. Lõike 8 kohaselt peab tegevuskava sisaldama vähemalt ülevaadet toidujäätmete tekkekogustest ning peamistest tekkekohtadest ja -põhjustest, eesmärke ja põhimõtteid toidujäätmete tekke vähendamiseks ja vältimiseks, kavandatavaid tegevusi nende eesmärkide ja põhimõtete saavutamiseks, tegevuste rakendamise eest vastutavat isikut või isikuid ning tegevuskava ajakohastamise korda. Säte jätab mulje, et loetletud viis punkti on tegevuskavas kohustuslikud miinimumelemendid, mis peavad sisalduma igal juhtumil. Samas seletuskiri (lk 11-12) selgitab, et täpsed valdkonnad ja teemad valib iga ettevõtja ise ning kui mõni teema pole asjakohane, ei pea seda kajastama. Seega on eelnõuga sätestatud kindel loetelu, mida tegevuskava peab vähemalt sisaldama, kuid seletuskiri jätab ettevõtjatele kaalutlusõiguse otsustada, mis on asjakohane. Ettevõtjatele ei ole seetõttu selge, kas tegevuskavas on kõik viis punkti tegelikult kohustuslikud, või võib mõne välja jätta, ja kui saab, siis mille alusel seda otsustada. Õigusselguse tagamiseks peavad eelnõu ja seletuskiri olema omavahel kooskõlas ja nägema ette samade teemade kajastamise tegevuskavas, et vältida hilisemaid tõlgenduserinevusi ja vaidlusi järelevalve käigus. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Palume viia eelnõu ja seletuskirja kooskõlasse, määratledes selgelt, millised loetletud valdkonnad on**	**Arvestatud.** Eelnõu ja seletuskiri muudetud.

	ettevõtjatele toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamisel kohustuslikud ja millistel tingimustel võib mõne valdkonna tegevuskavast välja jätta.	
	Nõutud kvalifikatsiooniga isik tootjate ühenduses Eelnõu § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25^4 lõike 3 kohaselt peab pädevuse tõendamiseks olema tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusel vähemalt üks pädev isik, kellel on keskkonna-, jäätmekäitlus- või materjalitehnoloogia, tootearenduse või muu tekstiilijäätmete käitlemisega seotud erialane teise astme kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon ja vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas. Säte seob hariduse ja töökogemuse nõuded sidesõnaga "ja", mis tähendab, et need on kumulatiivsed. Seletuskiri (lk 18) kirjeldab samu nõudeid seevastu alternatiivselt ehk isikul peab olema kas vastav erialane haridus või vähemalt kolmeaastane praktiline töökogemust. Seega on eelnõu ja seletuskirja vahel ebakõla, mis jätab tootjate ühendustele ebaselgeks, kumba nõuet pädeva isiku valikul reaalselt täita tuleb. Kaubanduskoja hinnangul on pädeva isiku kvalifikatsioonikriteeriumide sisuline hindamine mõistlik jätta tootjavastutusorganisatsiooni enda otsustada. Kui ministeerium peab pädevusnõude sätestamist seaduse tasandil siiski vajalikuks, tuleb eelnõu ja seletuskirja vaheline ebakõla eemaldada. Valdkonnas tegutseb inimesi, kellel on aastakümnete pikkune praktiline töökogemus, kuid kellel võib puududa nõutav erialane teise astme kõrgharidus. Seega oleks kumulatiivne nõue selliste isikute puhul pädeva isiku	**Arvestatud.** 25^4 lg 3 muudetud: (3) Pädevuse tõendamiseks peab tekstiiltoodete tootjate ühendusel olema vähemalt üks pädev isik, kellel on: 1) keskkonna-, jäätmekäitlus- või materjalitehnoloogia, tootearenduse või muu tekstiilijäätmete käitlemisega seotud erialane teise astme kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon või 2) vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas.

	valimisel põhjendamatult piirav, mistõttu on alternatiivne nõue meie hinnangul mõistlikum lahendus. **<u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u>** • **Palume eelnõust välja jätta § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25^4 lõige 3.** • **Kui ministeerium soovib siiski pädevused määratleda, palume sätestada hariduse ja töökogemuse nõuded alternatiivsena, mille kohaselt on pädeva isiku kvalifikatsiooniks piisav kas vastav erialane haridus või vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas.**	
	Tekstiilitoodete kasutusaja arvesse võtmine Eelnõu § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25^4 lõike 6 kohaselt peab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendus tootjale teenustasu arvutamisel arvesse võtma ka tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoote kasutusaega. Direktiiv (EL) 2025/1892 annab liikmesriikidele õiguse nõuda, et tootjavastutusorganisatsioonid kohandaksid tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul rahalisi tasusid lähtuvalt tootjate tavadest, võttes arvesse sellistest tavadest tulenevat toote kasutusiga, kuid ei sea seda kohustusena. Kuivõrd Kaubanduskoda leiab, et direktiiv tuleks üle võtta miinimummahus, ei toeta me kohustuse lisamist eelnõusse. Nõustume, et näiteks kiirmoodi tuleks kõrgemalt maksustada, kuid praegu puudub toote kasutusea usaldusväärseks mõõtmiseks laialdaselt tunnustatud liiduülene metoodika. Peame otstarbekamaks selle nõude juurde tagasi tulla pärast	**Arvestatud.** Eelnõu ja seletuskirja muudetud.

	toimiva süsteemi käivitumist ja tekstiilitoodete tootepasside kasutuselevõtmist. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Palume eelnõust välja jätta § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25^4 lõike 6, kuivõrd direktiiv ei kohusta seda liikmesriigil siseriiklikusse õigusesse üle võtta.**	
	Sortimisuuringu rahastamiskohustuse katmine Eelnõu § 1 punktiga 23 lisatava jäätmeseaduse § 59^3 lõike 1 kohaselt kaetakse sortimisuuringu kulud riigieelarvest või muudest vahenditest, sealhulgas osaliselt probleemtoote tootja või tootjate ühenduse poolt, kellel on sortimisuuringu rahastamise kohustus. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, mille alusel otsustatakse, kas rahastamiskohustus lasub probleemtoote tootjal või tootjate ühendusel. See tekitab ebaselgust, kuna tootja ja tootjate ühendus on erinevad juriidilised isikud ning peab olema ette teada, kas maksekohustus on ettevõtjal ehk tootjate ühenduse kliendil või tootjate ühendusel. Täpsustamist vajab ka „osaliselt“ rahastamise sisu. Eelnõu ega seletuskiri ei täpsusta, milline osa sortimisuuringu kuludest kaetakse riigieelarvest ja millise osa kannab tootja või tootjate ühendus. Ettevõtjatel on oluline seda proportsiooni teada, kuna sellest sõltub otseselt nende rahaline kohustus. Lisaks peab olema läbipaistev ja kontrollitav, mis konkreetsed kulud tootjate kanda pannakse. Tootjate kanda võib panna üksnes asjaomase probleemtoote kohta tehtava uuringu põhjendatud ja otseselt seostatava kulu, mitte sortimisuuringu kulusid tervikuna. Leiame, et enne	**Arvestatud osaliselt.** Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud. Paragrahvi 59^3 lõiget 1 on täpsustatud, sätestades, et sortimisuuringu kulude katmises osaleb probleemtoote tootja või tootjate ühendus, kellel on asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist tulenev sortimisuuringu rahastamise kohustus. Seega kohaldatakse §-s 59^3 sätestatud tasu arvutamise ja tasumise regulatsiooni üksnes nende probleemtoodete tootjate või tootjate ühenduste suhtes, kellel selline rahastamiskohustus asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatava õigusnormi alusel on. Sortimisuuringu rahastamise kohustuse õiguslik alus ei pea seejuures kõikide probleemtoodete puhul sisalduma jäätmeseaduses. Tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul tuleneb rahastamiskohustus jäätmeseaduse § 25^3 lõike 1 punktist 5, patareide ja akude puhul aga vahetult kohaldatavast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2023/1542. Seega võib sisult sama sortimisuuringu rahastamise kohustus tuleneda ühe probleemtoote puhul jäätmeseadusest ja teise probleemtoote puhul vahetult kohaldatavast Euroopa Liidu määrusest. Paragrahv 59^3 ei

	uuringu tellimist või tasu määramist peavad ettevõtjatele olema teada uuringu eesmärk, ulatus, metoodika, eelarve ja kulude jaotamise põhimõtted, et tasu kujunemine oleks nende jaoks jälgitav ja kontrollitav. Seletuskiri (lk 32) selgitab, et § 59^3 lõikes 1 sätestatud rahastamiskohustus ei teki iseseisvalt sellest sättest, vaid tuleneb tootekategooria erisättest, ning tekstiili puhul on selleks eelnõu § 1 punktiga 14 lisatav jäätmeseaduse § 25^3 lõike 1 punkt 5, mis viitab otse § 59^3 lõike 3 hinnavalemile. Seletuskirjas on selle kohustuse puhul ekslikult viidatud § 25^3 lõike 1 punktile 3, mis käsitleb jäätmete sortimist, korduskasutamiseks ettevalmistamist ja ringlussevõttu käitlustoiminguna, mitte riiklikku sortimisuuringut. Seega vajab seletuskiri parandamist. Seletuskiri (lk 45) toob teise näitena patarei- ja akutootjad, kellele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2023/1542 tulenevalt kohaldub analoogne kohustus hinnata kanda nende probleemtooterühmadega seotud sortimisuuringu kulud. Seletuskirjast ei selgu, kas rahastamiskohustus on ette nähtud üksnes nendele kahele probleemtoote kategooriale, kellele on olemas eraldi õiguslik alus, või kohaldub see ka teistele probleemtoote kategooriatele. Kuna § 59^3 ei loo konkreetsetele probleemtoodete tootjatele kohustust, tekib küsimus, kas teistel probleemtoodete tootjatel puudub sortimisuuringu rahastamiskohustus üldse, või on selle kohta eraldi alus mujal, mida seletuskiri ei ole selgitanud. Seega praegu ei selgu seletuskirjast piisavalt selgelt, millistel probleemtoodete tootjatel hakkab olema sortimisuuringu hüvitamise kohustus. **<u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u>**	loo neid rahastamiskohustusi, vaid sätestab nende olemasolu korral tasu arvutamise ja tasumise korra. Paragrahvi 59^3 lõikes 2 on täpsustatud, kas sortimisuuringu tasu maksjaks on probleemtoote tootja või tootjate ühendus. Kui tootja on seaduse kohaselt kohustatud täitma laiendatud tootjavastutuse kohustusi tootjate ühenduse kaudu, on sortimisuuringu tasu maksja tootjate ühendus. Sellisel juhul ei määrata sortimisuuringu tasu eraldi igale tootjate ühenduse kaudu kohustusi täitvale tootjale. See vähendab nii tootjate kui ka riigi halduskoormust, kuna tasu määramiseks ei ole vaja läbi viia eraldi menetlust ega anda eraldi korraldust igale tootjale. Tootja on tasu maksjaks juhul, kui talle tuleneb asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist sortimisuuringu rahastamise kohustus, kuid tal ei ole kohustust täita laiendatud tootjavastutuse kohustusi tootjate ühenduse kaudu. Paragrahvi 59^3 lõiget 1 on täiendatud, sätestades, et probleemtoote tootja või tootjate ühendus kannab üksnes selle osa sortimisuuringu kuludest, mis on seotud asjaomase probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega segaolmejäätmetes. Sellega on täpsustatud tootja või tootjate ühenduse kanda jäävate kulude ulatust. Seega ei kanta tootjale või tootjate ühendusele üle kogu riikliku sortimisuuringu maksumust ega teiste probleemtoodete või muude jäätmeliikide uurimisega seotud kulusid. Asjaolu, et eri probleemtoodete puhul võib sortimisuuringu rahastamise kohustus tuleneda erinevatest õigusaktidest, ei takista §-s 59^3 sätestatud ühtse tasu arvutamise ja tasumise korra kohaldamist. Regulatsioon hõlmab üksnes neid probleemtoote

	• **Palume seletuskirjas selgitada, mille alusel määratakse, kas sortimisuuringu rahastamiskohustus lasub probleemtoote tootjal või tootjate ühendusel.** • **Samuti palume vähemalt seletuskirjas täpsustada, millises proportsioonis jaotub sortimisuuringu kulu riigieelarve ja tootja või tootjate ühenduse vahel, ning tagada rahastamise läbipaistvus.** • **Palume parandada seletuskirjas ekslik viide eelnõu § 1 punktiga 23 lisatavale § 25[3] lõike 1 punktile 3, mis peaks olema viide punktile 5.** • **Palume seletuskirjas esitada ammendav loetelu probleemtoote kategooriatest, kellele eelnõu § 1 punktiga 23 lisatava jäätmeseaduse § 59[3] kohane sortimisuuringu rahastamiskohustus kohaldub, koos viitega igaühe õigusliku aluse erisättele.**	tootjaid või tootjate ühendusi, kellel on asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist tulenev kohustus katta sellise sortimisuuringu kulusid, millega tehakse kindlaks asjaomase probleemtoote jäätmete osakaal segaolmejäätmetes, ning üksnes selle osakaalu kindlaksmääramisega seotud kulude ulatuses. Seetõttu ei ole tasu arvutamise seisukohalt määrav, kas rahastamiskohustus tuleneb vahetult kohaldatavast Euroopa Liidu määrusest või riigisisesest õigusnormist. Paragrahvis 59[3] sätestatud kord lähtub mõlemal juhul samast põhimõttest: asjaomase probleemtoote tootjate või tootjate ühenduste vahel jaotatakse üksnes selle probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega seotud uuringukulud. Riigieelarve ja tootjate vahel ei ole võimalik seaduses ette määrata üht kindlat protsentuaalset jaotust. Tootjate kanda jääv osa ei kujune kindla protsendina kogu sortimisuuringu maksumusest, vaid sõltub sellest, millised uuringukulud on konkreetselt seotud asjaomase probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega ning millises ulatuses tuleneb nende kulude kandmise kohustus asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist. Ülejäänud sortimisuuringu kulud kaetakse riigieelarvest või muudest vahenditest. Paragrahvi 59[3] lõiget 3 on täpsustatud selliselt, et see kohaldub lõikes 2 nimetatud probleemtoote tootja või tootjate ühenduse makstava sortimisuuringu tasu arvutamisele. Samuti on täpsustatud lõikes 3 sätestatud hinnavalemit. Valemis tähistab K asjaomase probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega seotud sortimisuuringu kogumaksumust, mitte kogu riikliku sortimisuuringu maksumust. Kui sortimisuuring hõlmab mitut probleemtoodet või muid jäätmeliike, piiritletakse seega

		asjaomase probleemtoote tootjate või tootjate ühenduste kanda jääv kulu juba K kaudu. See kulu jaotatakse tasu maksjate vahel proportsionaalselt nende turuosaga, mida väljendab valemis T ja ΣT suhe. Tasu kujunemise läbipaistvust toetab ka § 59^2 lõige 5, milles on sätestatud sortimisuuringu hankedokumentides kindlaksmääratavad miinimumnõuded, sealhulgas uuringu piirkond, hõlmatavad jäätmeliigid, proovivõtu sagedus ja periood, kasutatav metoodika ning tulemuste ja kvaliteedikontrolli nõuded. Koos §-s 59^3 sätestatud kulude piiritlemise ja hinnavalemiga võimaldab see kontrollida, millised uuringukulud võetakse tasu arvutamisel arvesse ja kuidas tasu kujuneb. Seletuskirjas parandatakse märkuses osutatud ekslik viide § 25^3 lõike 1 punktile 3 ning asendatakse see viitega § 25^3 lõike 1 punktile 5. Seletuskirja täpsustatakse ka selles osas, milliste probleemtoodete puhul sortimisuuringu rahastamise kohustus praegu kohaldub ja millisest õigusnormist see tuleneb. Eelnõu jõustumise ajal puudutab see tekstiiltoodete tootjaid ning patarei- ja akutootjaid. Teiste probleemtoodete tootjatele § 59^3 iseenesest sortimisuuringu rahastamise kohustust ei tekita. Kui edaspidi nähakse asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavas õigusnormis ette samasisuline sortimisuuringu rahastamise kohustus, kohaldatakse selle täitmisel §-s 59^3 sätestatud tasu arvutamise ja tasumise korda.
	Vastutus toidujäätmete tekke vältimise nõuete rikkumise eest Eelnõu § 1 punktiga 23 muudetakse jäätmeseaduse § 120, millega muutub karistatavaks ka toidujäätmete tekke	**Mittearvestatud.**

	vältimise nõuete ehk §-de 22^7 ja 22^8 rikkumine. Rikkumise eest võib füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 200 trahviühikut ning juriidilist isikut rahatrahviga kuni 100 000 eurot. Seletuskiri (lk 36) selgitab, et tegemist ei ole sisulise muudatusega, kuna jäätmete tekke vältimise nõuete rikkumine sisaldus vastutussättes ka varem ning karistusmäärad ei muutu. Samas kohalduvad karistused eelnõu kohaselt oluliselt detailsematele kohustustele kui varasem üldkohustus, sealhulgas tegevuskohapõhisele arvestuse pidamisele, tegevuskava koostamisele ja rakendamisele ning andmete avalikustamisele. Nagu käesolevas arvamuses eespool (punktid 1 ja 6) toodud, on osa neist kohustustest eelnõus ebaselgelt sõnastatud. Näiteks ei ole selge, milliseid tegevusi käsitatakse toidukäitlemise eraldi etapina, ega see, millised tegevuskava viiest loetletud elemendist on ettevõtjale tegelikult kohustuslikud. Arvestades, et rikkumise eest võib juriidilisele isikule määrata kuni 100 000 euro suuruse rahatrahvi, on oluline, et selliste ebaselgete kohustuste sisu oleks üheselt mõistetav enne, kui nende rikkumine saab kaasa tuua karistuse. **<u>Kaubanduskoja ettepanek</u>:** **Palume enne muudetava jäätmeseaduse § 120 jõustumist täpsustada, millised konkreetsed tegevused kujutavad endast sätte rikkumist.**	Mitmed Eesti Kaubandus-Tööstuskoja arvamuses toodud mured seoses ebaselgustega on lahendatud (vt eelnevad punktid) ning kohustused ja nende sisu on täpsustatud. Järelevalve keskendub eelkõige seaduses sätestatud konkreetsete kohustuste täitmise kontrollimisele, sh arvestuse pidamisele, andmete säilitamisele, tegevuskava olemasolule ja muude seadusest tulenevate kohustuste täitmisele. Eelnõuga ei kehtestata kohustust saavutada konkreetset tulemust üksiku ettevõtja tasandil. Samuti tuleb arvestada, et väärteovastutus eeldab rikkumise tuvastamist vastavalt väärteomenetluse üldpõhimõtetele ning järelevalveasutus hindab iga juhtumi asjaolusid eraldi. Vastutussätte eesmärk ei ole ettevõtjate sanktsioneerimine, vaid seadusest tulenevate kohustuste täitmise tagamine. Praktikas on peamine eesmärk toetada ettevõtjate teadlikkust ja nõuete täitmist ning kasutada sunnivahendeid üksnes juhul, kui selleks on alus.
	Muudatustega kaasneva halduskoormuse kasv ja mõjuanalüüs Eelnõu toob ettevõtjatele kaasa terve rea uusi kohustusi, näiteks toidujäätmetega seotud andmete kogumise ja säilitamise, tegevuskavade koostamise, avalikustamisega	**Mittearvestatud.** Tekstiiltooted: Seletuskiri sisaldab mõjude kvantitatiivseks hindamiseks olemasolevat teavet ulatuses, mis on käesoleval hetkel võimalik. Mõjude kirjeldamisel on tuginetud Euroopa

	seotud koormus ja kulud ning tekstiilijäätmete laiendatud tootjavastutusega seotud kohustused ja kulud. Seletuskiri tunnistab, et halduskoormus kasvab, kuid jätab lahtiseks, kui suur see kasv tegelikult on ja kuidas eri kohustused kokku ettevõtjate igapäevatööd mõjutavad. Puudub selge ülevaade, kas väiksemale kauplusele või tootjale tähendab see paari täiendavat tundi kuus või hoopis vajadust palgata uus töötaja ja soetada uus tarkvara. Ilma sellise koondhinnanguta on ettevõtjatel raske aru saada, kas nõuded on nende tegeliku suuruse ja mõjuga tasakaalus. Mõjuanalüüs peaks sisaldama toidujäätmetega seotud kohustuste puhul eeldatavat ajakulu ja rahalist mahtu puudutatud ettevõtjatele, eristades ühekordset kohanemiskulu, näiteks uue arvestussüsteemi juurutamine, korduvast iga-aastasest halduskoormusest. Samuti tuleks mõjuanalüüsis arvestada kuluartiklit, mis tuleneb ettevõtjatele vajadusest luua toidu mahakannete kohta eraldi massipõhine arvestussüsteem, kuivõrd praegune arvestus toimub üldjuhul raamatupidamislikult rahalises väärtuses, mitte massis. Kuna kõik kohustused rakenduvad samadele ettevõtjatele korraga, peaks mõjuanalüüs hindama ka nende koosmõju ehk kui palju tuleb muuta olemasolevaid tööprotsesse ja IT-süsteeme ning milline on sellega kaasnev otsene ja kaudne kulu. Tekstiili laiendatud tootjavastutuse osas peaks mõjuanalüüs kajastama tootjatele kaasnevat halduskoormust ja selgitama, millistest kuluartiklitest tootja rahaline kohustus eeldatavalt koosneb, näiteks registreerimine probleemtooteregistris, aruandluskohustused, tasu tootjate ühendusele ja sortimisuuringu rahastamiskohustus, ning hindama, kui	Komisjoni mõjuhinnangule ning seal esitatud andmetele tekstiilitoodete tootjavastutuse süsteemi rakendamise kulude, tulude ja majanduslike mõjude kohta. Täiendava kvantitatiivse mõjuanalüüsi koostamine Eesti ettevõtjate, sektorite ja ettevõtte suurusklasside lõikes ei ole käesoleval ajal võimalik, kuna tootjavastutuse süsteemi rakendamise seisukohalt olulised lähteandmed puuduvad. Eestis ei ole veel loodud tekstiiltoodete tootjate ühendust ega kujunenud välja süsteemi tegelikke kulusid, kogumismahte, logistikakorraldust, kogumisvõrgustikku, sortimisvõimekust ega tasumudelit. Samuti ei ole võimalik usaldusväärselt prognoosida, millises ulatuses kanduvad tootjatele tekkivad kulud edasi toodete lõpphinda, kuna see sõltub ettevõtjate ärimudelitest, hinnakujundusest ja konkurentsiolukorrast. Seletuskirjas on siiski välja toodud Euroopa Komisjoni mõjuhinnangus esitatud kvantitatiivsed hinnangud, sealhulgas tootjavastutuse süsteemist tulenevad keskmised kulud toodetele ning hinnangulised majanduslikud ja keskkonnaalased mõjud. Tekstiiltoodete tootjavastutuse süsteemi kehtestamine tuleneb direktiivist (EL) 2025/1892 ning liikmesriikidel lasub kohustus tagada süsteemi rakendamine direktiivis sätestatud tähtajaks. Lisaks ei ole laiendatud tootjavastutuse süsteem Eesti õiguses uus regulatiivne lahendus. Probleemtoodete tootjavastutuse süsteem

	suured võivad need kulud olla. Seletuskiri kirjeldab põhjalikult tootjate ühenduse asutamise ja käivitamisega seotud tegevusi, sealhulgas IT-süsteemi loomist, personali värbamist, tariifisüsteemi ja ökomodulatsiooni metoodika väljatöötamist ning logistika korraldamist, kuid ei anna nende kohta ühtegi rahalist hinnangut. Palume täpsustada tootjate ühenduse asutamise ja tegevuse esimeste aastatega kaasnevaid hinnangulisi kulusid, sealhulgas eeldatavat tasu suurusjärku, mida tootja peaks ühendusega liitumisel arvestama. Sortimisuuringu rahastamiskohustuse puhul, mille suurus arvutatakse eelnõu § 1 punktiga 23 lisatava jäätmeseaduse § 59^3 lõikes 3 sätestatud hinnavalemi alusel turule lastud toodete koguselt, peaks mõjuanalüüs esitama eeldatava kulu tonni kohta, et tootjatel oleks võimalik oma tulevast rahalist kohustust juba varakult hinnata. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Palume täiendada mõjuanalüüsi nii, et see näitaks uute kohustuste tegelikku ajalist ja rahalist mõju ettevõtjatele.**	on Eestis kehtinud juba alates 2004. aastal jõustunud jäätmeseadusest ning seda on järjepidevalt täiendatud ja laiendatud erinevatele probleemtoodetele. Käesoleva eelnõuga ei looda uut tootjavastutuse mudelit, vaid laiendatakse olemasoleva tootjavastutuse süsteemi kohaldamist tekstiiltoodetele. Seletuskiri sisaldab ülevaadet tootjate ühenduse loomise, kogumissüsteemi väljaarendamise, logistika, käitlusvõimekuse, järelevalve ning muude rakendamisega seotud tegevuste kohta. Nimetatud tegevused kujutavad endast sisuliselt rakenduskava kirjeldust ulatuses, mis on eelnõu koostamise ajal võimalik. Tootjavastutuse süsteemi täpsem korraldus, sealhulgas kogumisvõrgustiku ülesehitus, teenusepakkujate kaasamine ning turu kohanemine, kujuneb välja tootjate ühenduse tegevuse käigus pärast regulatsiooni jõustumist. Ühtlasi tuleb arvestada, et tootjavastutuse süsteemi eesmärk ongi luua vajalikud majanduslikud stiimulid kogumis-, sortimis- ja ringlussevõtutaristu arendamiseks. Taristu ja turuvõimekuse areng on tootjavastutuse süsteemi rakendamise tulemus, mitte selle eeltingimus. Seletuskirjas on välja toodud tootjatele kaasnev kulu jäätmekoostise uuringu tegemiseks. Toidujäätmed: Seletuskiri on täiendatud mõjude osas. Toidujäätmetega seotud kohustuste puhul sõltub ettevõtjale

		kaasnev halduskoormus suurel määral tegevusalast, suurusest, olemasolevatest tööprotsessidest, infosüsteemidest ning sellest, millises ulatuses peetakse juba praegu arvestust toidujäätmete, mahakannete ja annetatud toidu üle ning kas on tegevuskava koostatud toidujäätmete tekke vältimiseks, samuti kas on olemas annetamiseks koostööleping(ud). Seetõttu ei ole võimalik anda üldistatavat hinnangut ettevõtja tasandil tekkivale ajakulule või rahalisele kulule. Eelnõu ei kohusta ettevõtjaid looma uusi infosüsteeme ega kasutama kindlat arvestusmetoodikat. Arvestuse pidamisel võib kasutada olemasolevaid andmeid ning nii mõõtmisel kui ka põhjendatud hinnangutel põhinevaid meetodeid. Samuti võib toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava olla osa olemasolevast kvaliteedi-, keskkonna-, arengu- või muust juhtimisdokumendist. Seetõttu sõltub võimalik kohanemiskulu eelkõige ettevõtja senisest praktikast.
	Jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise ning jäätmete tekke vähendamise sihtarvud Eelnõu § 1 punktiga 32 lisatava jäätmeseaduse § 136^3 lõike 7 kohaselt tuleb hiljemalt 31. detsembriks 2030 vähendada toidujäätmete teket vähemalt 10% toidu töötlemisel ja valmistamisel võrreldes aastatel 2021-2023 tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega; vähemalt 30% elaniku kohta toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes kokku võrreldes aastatel 2021-2023 tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega.	**Mittearvestatud.** Eraldi kinnitamine, et tegemist on riigi vastutusega sihtarvude saavutamise eest, ei ole vajalik, kuna regulatsiooni õiguslik konstruktsioon seda küsimust üldse ei tekita. Jäätmeseaduse § 136^3 reguleerib jäätmehoolduse riiklikke sihtarve. Eelnõuga lisatavad toidujäätmete tekke vähendamise sihtmäärad tulenevad jäätmedirektiivi artikli 9a lõikest 4 ning kujutavad endast liikmesriigi tasandil saavutatavaid eesmärke. Seetõttu ei ole tegemist isikutele vahetult pandud kohustusega. Sihtarvude täitmist

	Mõistame, et sihtarvud tulenevad direktiivist (EL) 2025/1892 ning Eestil on kohustus need siseriiklikusse õigusesse üle võtta. Seletuskiri (lk 39) selgitab, et sihtarvude täitmist ei delegeerita üksikute ettevõtete tasandile ja nende täitmise eest vastutab riik tervikuna, kujundades ja rakendades asjakohaseid poliitikameetmeid ning toetades toidukäitlejate ja teiste osaliste panust toidujäätmete tekke vähendamisse. Samas on säte sõnastatud eelnõus selliselt, et seda lugedes ei ole selge, kellele sihtarvud seatud on. Ettevõtja, kes loeb üksnes eelnõu teksti, võib jõuda järelduseni, et kohustus on suunatud otse temale, mitte riigile. Seega leiame, et ka eelnõu tasandil tuleks sätestada, et sihtarvud on riigi tasandi mõõdikud ega kohaldu otse ettevõtjatele. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Palume täpsustada eelnõu § 1 punktiga 32 lisatava jäätmeseaduse § 136³ lõiget 7 selliselt, et sellest nähtuks selgelt riigi vastutus sihtarvude saavutamise eest.**	hinnatakse riigi kui terviku tasandil ning nende saavutamine eeldab, et riik rakendab selleks vajalikke õiguslikke, majanduslikke ja korralduslikke meetmeid. Sama lähenemine sisaldub juba kehtivas regulatsioonis - § 136³ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud riiklikud taaskasutamise ja ringlussevõtu sihtarvud ilma konkreetset kohustatud isikut määratlemata. Seevastu juhul, kui seadusandja soovib panna kohustuse kindlale adressaadile, tehakse seda sõnaselgelt, nagu nähtub sama paragrahvi lõikest 5 („Kohaliku omavalitsuse üksus tagab ...“). Ka lõikes 7 ei määratleta adressaati põhjusel, et tegemist on riikliku sihtarvuga. Sihtarvu saavutamiseks vajalikud kohustused on eelnõus sätestatud eraldi normides ja suunatud nendele isikutele, kelle tegevus mõjutab eesmärgi saavutamist. Seega tulenevad ettevõtjate kohustused neid otseselt reguleerivatest sätetest, mitte § 136³ lõikes 7 sätestatud riiklikust sihtarvust.
	Asjaomaste ettevõtjate teavitustöö Eelnõuga kehtestatakse ettevõtjatele mitmeid uusi ja mahukaid kohustusi, sealhulgas tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootjatele laiendatud tootjavastutus ja liitumiskohustus tootjate ühendusega, ning toidukäitlejatele toidujäätmete ja annetatud toidu koguste arvestuse pidamine, tegevuskava koostamine ja andmete avalikustamine. Tekstiilivaldkonnas on tootja mõiste (eelnõu § 1 punktiga 5 lisatav jäätmeseaduse § 23 lõige 1^{15}) lai ja hõlmab nii valmistajaid, edasimüüjaid oma kaubamärgi all, importijaid kui ka kauglepingute alusel müüjaid, mistõttu ei pruugi ettevõtjatele	**Arvestame esitatud ettepanekuga jäätmeseaduse muudatustest teavitamisel ja infopäevade korraldamisel.**

	muudatuste jõustumisel selge olla, kas nad kvalifitseeruvad uue regulatsiooni tähenduses tootjaks. Leiame, et uute ja mahukate kohustuste rakendamise eelduseks on, et ettevõtjad mõistaksid, kas ja millised kohustused neile laienevad. Selguse puudumine, näiteks tootja mõiste kohaldamisel, võib kaasa tuua kohustuste hilinenud avastamise või ebaühtlase rakendamise. Seega on oluline juba ennetavalt tegeleda asjaomaste ettevõtjate teavitamisega, et muudatustega kohanemine oleks nende jaoks sujuv ja selge. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Palume Kliimaministeeriumil koostöös ettevõtjate esindusorganisatsioonidega enne kohustuste rakendumist teha teavitustööd ja korraldada infopäevi, mille käigus selgitatakse ettevõtjatele arusaadavalt eelnõust tulenevaid uusi kohustusi, sealhulgas seda, keda loetakse tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjaks. Kaubanduskoda on valmis sellele protsessile kaasa aitama.**	
Eesti Kaupmeeste Liit	**Jätta reguleerimata tootjate ühenduse töötaja pädevusnõuded täpse hariduse ja töökogemuse ette kirjutamisega.** Viide artiklile: „§ 25^4. Tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühenduse erinõuded. (3) Pädevuse tõendamiseks peab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusel olema vähemalt üks pädev isik, kellel on: 1) keskkonna-, jäätmekäitlus- või materjalitehnoloogia, tootearenduse või muu tekstiilijäätmete käitlemisega seotud erialane teise astme kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon ja	**Mittearvestatud.** Jäätmete raamdirektiivi artikkel 22c (3) sätestab: Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid kvalifikatsioonide kohta, mis tootjate ühendusel olema peab, et neile saaks teha ülesandeks täita tootjate nimel laiendatud tootjavastutuse kohustusi. Eelkõige nõuavad liikmesriigid, et tootjatete ühendused tõendaksid vajalikke eksperditeadmisi jäätmekäitluse ja kestlikkuse valdkonnas. Kuna jäätmete raamdirektiivis on selgelt välja toodud, millistes valdkondades peab tootjate ühendusel olema eksperditeadmisi, sätestame pädevusnõuded alternatiivsete, mitte kumulatiivsetena.

	2) vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas.“ Põhjendus: Teadvustame, et direktiiv näeb ette pädevate isikute kaasamise kohustuse tootjavastutusorganisatsiooni opereerimiseks. Täpsemad nõuded on jäetud riikide otsustada. Kaupmeeste liidu hinnangul on Kliimaministeeriumi valitud kriteeriumid eelnõus liiga piiravad. Kuna Eesti turg on väike, siis igal hetkel antud kriteeriumitele vastava isiku kaasatus tootjavastutusorganisatsioonis (TVO) ei pruugi olla realistlik. Näiteks töökohavahetuse korral. Samuti võib olla organisatsiooni käivitamisel suurem väärtus majandusalasel kõrgharidusel või pikal töökogemusel sektoris, ilma spetsiaalse valdkondliku kõrghariduseta-seda eriti vanemaealisi inimesi palgates, kelle töökogemus kompenseerib magistrikraadi puudumise valdkonnas. Nõuded näivad kallutatud nooremate inimeste kasuks kogemuse arvelt. Teeme ettepaneku, et pädevus jäetaks TVO enda otsustada kuna on TVO huvides, et selles toimetaksid pädevad isikud. Soovitame seaduse tasandil pädevusi mitte reguleerida kuna nende ajakohastamine ja muutmine oleks tulevikus väga keeruline ja vajaks Riigikogu sekkumist kitsasse tehnilisse küsimusse. Mõistlik on selliseid nõudeid riigi poolt mitte reguleerida, aga kui see on hädavajalik, siis teha seda pigem ministri määruse tasandil ning nõudeid leevendada, et need sobiksid rohkem ka vanemaealistele ning rõhutaksid vähem erialahariduse tähtsust.	Märkuses toodud seisukohta, et pädevuse tõendamise nõuded ei peaks olema põhjendamatult piiravad, on siiski arvestatud sätte täpsustamisel. Eelnõus on pädeva isiku hariduse ja töökogemuse nõuded sätestatud alternatiivsetena. Selleks on nõuete vahel olnud sõna „ja“ asendatud sõnaga „või“. Seega ei pea pädev isik vastama korraga nii eelnõus sätestatud haridusnõudele kui ka töökogemuse nõudele. Pädevust on võimalik tõendada kas asjakohase hariduse või nõutava valdkondliku töökogemusega. Selline lahendus võimaldab arvestada ka pikaajalise valdkondliku töökogemusega isikute pädevust sõltumata sellest, kas neil on sättes nimetatud erialane kõrgharidus, säilitades samal ajal jäätmete raamdirektiivist tuleneva nõude tagada tootjate ühenduses vajalikud eksperditeadmised.
	Jätta praeguses faasis eelnõust välja § 25[4] lõige 6.	**Arvestatud.**

	Viide artiklile: „§ 25[4]. Tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühenduse erinõuded (6) Lisaks käesoleva seaduse § 23 lõikes 41 sätestatud nõuetele peab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendus tootjale teenustasu arvutamisel arvesse võtma ka tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoote kasutusaega.“ Tegemist on siseriikliku täiendusega, mis ei sisaldu direktiivi nõuetes. Kuigi maailmavaateliselt nõustume, et kiirmoodi tuleks kõrgemalt maksustada selle suurema keskkonnakoormuse tõttu, on seda praeguses turu arengu faasis liiga keeruline teha. Toote kasutusaja mõõtmiseks peaks olema ülemaailmne või vähemalt üle EL kehtiv ametlik metoodika, mis on laialt levinud ja ennast tõestanud. Täna sellist metoodikat ei ole ja Eestis loodaval TVO-l puudub kompetents seda ise välja töötada. Seetõttu teeme ettepaneku praeguses turu arengu faasis antud nõue ära jätta ning tulla selle juurde tagasi kui süsteem on toimima saadud ning üle EL on jalad alla saanud tekstiilitoodete tootepassid. Juhime tähelepanu ka sellele, et kiirmoe kontekstis on osakaaluna toote hinda TVO kehtestatav käitlustasu juba niigi suhteliselt kõrgem. Kestvad tooted on üldjuhul kallimad ning käitlustasu on protsentuaalselt nende toodete lõpphinnale väiksema mõjuga. Lisaks kehtivad muud ökomodulatsiooni nõuded. Leiame, et Kliimaministeeriumi eesmärgi muuta kiirmood seega suhteliselt kallimaks, täidavad praktikas teised eelnõu punktid.	Eelnõu ja seletuskiri muudetud.

Eesti Ringmajanduset tevõtete Liit	JäätS §-i 23 täiendatakse lõikega 1^{16}, millega nähakse ette, et tekstiili-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjana ei käsitata muu hulgas (i) isikuid, kes varustavad turgu kasutatud ja korduskasutuskõlblikuks hinnatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetega, s.t ei too turule uusi tooteid, vaid pikendavad olemasolevate toodete eluiga; ja (ii) personaliseeritud tooteid tootvaid iseenda tööandjana tegutsevaid rätsepaid. ERMELi seisukoht: Viidatud normi aluseks on direktiivi 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid (edaspidi jäätmete raamdirektiiv), artikli 3 punkti 4b teine lõik, arvestades direktiiviga (EL) 2025/1892 (edaspidi direktiiv 2025/1892) jäätmete raamdirektiivi tehtud muudatusi. Seega tuleb JäätS § 23 lõike 1^{16} eesmärgi mõistmisel lähtuda direktiivi 2025/1892 põhjendusest nr 22, mille kohaselt liidus tuleks tootja laiendatud vastutuse kohaldamisalasse kuuluvate tootjate hulgast välja jätta personaliseeritud tooteid tootvad iseenda tööandjana tegutsevad rätsepad, arvestades nende vähetähtsat rolli tekstiiliturul, ning need tootjad, kes teevad esimest korda turul kättesaadavaks korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid või sellistest kasutatud või jäätmeteks muutunud toodetest või nende osadest saadud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, et toetada nende toodete korduskasutamist ja pikendatud kasutusiga, mis hõlmab parandamist, taastamist, täiustamist, ümbertöötlemist ja väärindamist	**Mittearvestatud.** JäätS eelnõu § 23 lõike 1^{16} sõnastus lähtub jäätmete raamdirektiivi 2025/1892 artikli 3 punkti 4b teisest lõigust ning võtab selles sätestatud erandi sisuliselt üle. Nimetatud sätte kohaselt ei hõlma tekstiiltoodete tootja termin muu hulgas tootjaid, importijaid ja turustajaid ega muid füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes tarnivad turul korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiiltooteid või sellistest kasutatud või jäätmeteks muutunud toodetest või nende osadest saadud vastavaid tooteid. Seega on jäätmete raamdirektiivis erandi kohaldamisalasse sõnaselgelt hõlmatud ka importijad ja turustajad. Jäätmete raamdirektiiv ei sea kõnealuse erandi kohaldamise tingimuseks seda, et korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud toode peab olema pärit samast liikmesriigist, kus see turule tarnitakse. Samuti ei näe jäätmete raamdirektiiv ette erandit kaubanduslikul eesmärgil teisest liikmesriigist imporditud korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud toodetele. Vastupidi, jäätmete raamdirektiiv reguleerib eraldi selliste kasutatud toodete piiriülest liikumist ning näeb ette nõuded, mille abil tõendada, et tegemist on korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud toodetega, mitte jäätmetega. Samuti ei saa jäätmete raamdirektiivi põhjendusest 22 järeldada, et kasutatud toodete turule tarnijate erand põhineks nende vähetähtsal rollil tekstiiliturul. Põhjenduses 22 on vähetähtis roll toodud põhjendusena personaliseeritud tooteid tootvate iseenda tööandjana tegutsevate rätsepate väljajätmisele. Korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud toodete puhul on erandi eesmärgiks toetada nende toodete korduskasutamist ja

	algtoote teatavate funktsioonide muutmise kaudu. Teisisõnu – rätsepad ning tootjad, kes teevad esmakordselt turul kättesaadavaks korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted, jäetakse tootja laiendatud vastutusest välja põhjusel, et nende roll tekstiiliturul on vähetähtis. Eestis on tavapärane, et korduskasutuskõlblikud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted tuuakse Eestisse Euroopa Liidu teistest riikidest, st Eestis olemasolev tekstiil ei muutu korduskasutuskõlblikuks, vaid suurendatakse Eesti turul olevate toodete mahtu, sest need tuuakse näiteks Rootsist ja Saksamaalt. Seega ei ole tegemist tekstiiliturul vähetähtsat rolli olevate rätsepate ja isikutega, kes teevad esmakordselt turul kättesaadavaks korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted, vaid riidekauplejatega. Sellised isikud tuleb sundkorras liita tootja laiendatud vastutusega ning need isikud peavad kandma tootja laiendatud vastuse kulud. Vastupidisel juhul peab tootjate ühendus või täpsemalt tootjad kandma riidekauplejate turule lastud tekstiilitoodete laiendatud tootjavastutuse kulud. JäätS eelnõu § 23 lõige 1^{16} moodustab erandi sama paragrahvi lõikest 1^{15}, mis sätestab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja mõiste. JäätS § 23 lõike 1^{16} praeguse sõnastuse kohaselt ei loeta tootjaks isikut, kes tarnib turule jäätmete raamdirektiivi lisas IVc loetletud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mis on korduskasutuskõlblikuks hinnatud,	pikendatud kasutusiga, sealhulgas parandamist, taastamist, täiustamist ja ümbertöötlemist. Seetõttu ei ole põhjendatud muuta JäätS § 23 lõiget 1^{16} selliselt, et selles sätestatud erand ei kohalduks isikutele, kes toovad kaubanduslikul eesmärgil teisest liikmesriigist Eestisse korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiiltooteid. Selline muudatus piiraks jäätmete raamdirektiivi artikli 3 punkti 4b teises lõigus sätestatud erandit ning jätaks selle kohaldamisalast välja isikud, keda jäätmete raamdirektiiv sõnaselgelt erandiga hõlmab. Küll aga tuleb erandi kohaldamisel tagada, et tegemist oleks jäätmete raamdirektiivis nimetatud tingimustele vastavate toodetega, s.o kasutatud toodetega, mis on korduskasutuskõlblikuks hinnatud. Jäätmete raamdirektiivi põhjenduse 23 kohaselt on kasutatud tekstiiltoode korduskasutuskõlblikuks hinnatud juhul, kui see on pärast kogumist, sortimist, korduskasutuseks ettevalmistamist või kogumispunktis toimunud otsest ja asjatundlikku hindamist hinnatud korduskasutuskõlblikuks. Selliste toodete piiriülesel saatmisel tuleb järgida jäätmete raamdirektiivi artiklis 22d sätestatud nõudeid, sealhulgas nõudeid sortimise või asjatundliku hindamise tõendamisele. Eeltoodust tulenevalt on eelnõu § 23 lõige 1^{16} jäätmete raamdirektiiviga kooskõlas.

	või jäätmete raamdirektiivi lisas IVc loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mis on sellistest kasutatud või jäätmeteks muutunud toodetest või nende osadest saadud, on automaatselt tootja laiendatud vastutusest vabastatud, sõltumata sellest, kas isiku poolt turule tarnitud tooted moodustavad turul olevatest toodetest vähetähtsa osa või kas neid tuuakse Eestisse kaubanduslikul eesmärgil. Selline sõnastus ei vasta direktiivi 2025/1892 põhjendusele nr 22. Teeme ettepaneku täpsustada JäätS eelnõu § 23 lõiku 1^{16} nii, et selles lõikes nimetatud erand ei laiene isikutele, kes toovad Eestisse kaubanduslikult eesmärgil teisest liikmesriigist korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid.	
	JäätS § 23 lõiku 3 muudetakse ja selles nähakse ette, et tootjate ühenduse liikmeteks on üksnes tootjad või tootjate ühendused. ERMELi seisukoht: Eesti Elektroonikaromu OÜ edastas 18.05.2026 Kliimaministeeriumile märgukirja, milles: (i) näitas, et jäätmekäitleja tootjate ühendusest välja jätmine on vastuolus Euroopa Liidu õiguse esimusega; ja (ii) tekstiilijäätmete ringlussevõtuks tuleb jäätmekäitlejad kaasata tootjate ühendusse. JäätS eelnõu seletuskirjas puudub põhjendus, miks jäätmekäitlejaid ei ole võimalik tootjate ühenduse liikmetena kaasata, ehkki Euroopa Liidu õigus seda ei välista. Samal ajal arvestab JäätS eelnõu märgukirja mõtet, et jäätmekäitleja kompetents on vajalik. Tekstiilijäätmete ringlussevõtuks on vajalikud konkreetsed meetmed, sh pikaajalised jäätmekäitluslepingus, jäätmekäitlejate kaasamine	**Mittearvestatud.** Eesti Elektroonikaromu OÜ 18.05.2026 märgukirjale on Kliimaministeerium andnud põhjendatud vastuse. Kordame, et jäätmekäitlejate tootjate ühendusse kuulumise piirangu eesmärk on vältida tootjate ühenduse ja jäätmekäitlejate vahelist huvide konflikti ning tagada, et tootjate ühenduse otsuseid teevad tootjad, kelle nimel ühendus laiendatud tootjavastutuse kohustusi täidab. Direktiivi (EL) 2018/851 põhjenduspunktis 22 on sõnaselgelt nimetatud vajadust vähendada huvide konflikti tekkimise võimalust tootjate nimel laiendatud tootjavastutust kohaldavate organisatsioonide ja nendega lepingulistes suhetes olevate jäätmekäitlejate vahel. Sama eesmärki on käsitlenud Euroopa Kohus kohtuasjas C-254/23. Kohtuotsuse punktis 181 leidis kohus, et nõue, mille kohaselt peavad tootjate ühenduses osalust omavad isikud olema tootjad, on otseselt kooskõlas keskkonna- ja rahvatervise kaitse

	tootjate ühendustesse ning nendele tootjate ühendustes liikmelisuse või osaluse võimaldamine. Sel põhjusel on ebaõige JäätS eelnõu seletuskirja lk 14 põhjendused, et muudatus tagab parema vastavuse ELi jäätme- ja tootjavastutuse reeglitega ning et muudatus ei muuda tootjate ühenduste õiguslikku olemust, vaid täpsustab nende ülesandeid. Teeme ettepaneku viida JäätS eelnõu § 23 lõik 3 jäätmete raamdirektiivi artikli 22a lõike 7 punktiga c).	eesmärgiga ning selle eesmärgi saavutamiseks sobiv. Kohus rõhutas seejuures, et selline korraldus võimaldab panna tootjad vastutama toote olelusringi jäätmeetapi haldamise eest mitte üksnes rahaliselt, vaid ka korralduslikult. Sama lahendi punktides 182–183 käsitles kohus tootjate ühenduste, nendes osaluste omajate ja juhtorganite ning jäätmekäitlusteenuste osutajate vaheliste vertikaalsete sidemete piiramist. Kohus seostas selle direktiivi (EL) 2018/851 põhjenduspunktis 22 nimetatud eesmärgiga piirata huvide konflikti ohtu tootjate ühenduste ja nende poolt antud ülesandeid täitvate jäätmekäitlejate vahel. Kohus selgitas, et sellised piirangud võimaldavad vähendada riski, et tootjate ühendus sõlmib jäätmekäitlusteenuste osutamiseks lepinguid ebaoluliste kaalutluste alusel pakkujatega, kes ei vasta ette nähtud majanduslikele või keskkonnaalastele nõuetele, ning pidas sellist piirangut sobivaks keskkonna- ja rahvatervise kaitse eesmärkide saavutamiseks. Lisaks märkis kohus punktis 188, et liikmesriigi seadusandja võib arvestada ohuga, et kui tootjate ühenduse juhtimist saavad mõjutada ettevõtjad, kes ei ole asjaomasel turul tegutsevad tootjad, võivad nad teha juhtimisotsuseid, mis kahjustavad ühenduse eesmärke. Seega toetavad kohtuotsuses toodud põhjendused § 23 lõikes 3 valitud lahendust: tootjate ühenduse kaudu täidavad tootjad oma laiendatud tootjavastutust mitte üksnes rahaliselt, vaid ka korralduslikult, samal ajal kui jäätmekäitlejate ja tootjate ühenduse vaheliste vertikaalsete sidemete piiramine vähendab huvide konflikti ning jäätmekäitlusteenuse osutaja valiku mõjutamise riski.

		Ka ERMELi viidatud jäätmete raamdirektiivi artikli 22a lõike 7 punkt c ei anna alust teistsuguseks järelduseks. Artikli 22a lõikes 7 on tootjate nimel laiendatud tootjavastutuse kohustusi täitvad organisatsioonid ja jäätmekäitlejad nimetatud tootja laiendatud vastutuse süsteemi rakendamisse kaasatud eri osalejatena. Jäätmekäitlejate süsteemi kaasamise kohustus ei tähenda nende liikmelisust või osalust tootjate ühenduses. Eelnõu seletuskirja on täiendatud § 23 lõike 3 muudatuse põhjenduste osas, selgitades tootjate ühenduse liikmeskonna piiramise eesmärki ning lisades asjakohased Euroopa Kohtu otsuses C-254/23 esitatud seisukohad.
	JäätS-i täiendatakse §-ga 25^3, mille kohta näeb JäätS eelnõu seletuskiri ette, et selleks, et tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitootjate laiendatud tootjavastutuse kohustusi ei kohaldataks tagasiulatuvalt ja et need vastaksid õiguskindluse põhimõttele, peaksid kõnealused tootjad rahastama kulusid, mis on seotud liikmesriikide territooriumil pärast muutmisdirektiivi jõustumist tarnitud, kogutud, kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumise, korduskasutamiseks sortimise, korduskasutamiseks ja ringlussevõtuks ettevalmistamise ning ringlussevõtu ja muu töötlemisega, hõlmates ka tarbijatele müümata tooteid. ERMELi seisukoht: Esiteks, JäätS eelnõu seletuskirja põhjendused ei ole kooskõlas eelnõukohase JäätS §-ga 25^3. Viidatud normis ei räägita midagi sellest, et tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitootjate laiendatud tootjavastutuse kohustused	Tootjate rahastamiskohustus seotakse eelkõige liigiti kogutud tekstiilijäätmetega ning segaolmejäätmete hulka jõudnud tekstiilijäätmete käitlemise kulude katmist tootjatelt ei nõuta. Selle lähenemise põhjendus on, et segaolmejäätmete hulka jõudnud ajalooliste tekstiiltoodete eraldamine ja sorteerimine ei pruugi olla majanduslikult otstarbekas. Seega, kuigi direktiiv 2025/1892 annab Eestile võimaluse laiendada tootjavastutust ka segaolmejäätmetes sisalduvatele tekstiiltoodetele, on Eestis valitud lahendus, mille kohaselt hõlmab tootjavastutus liigiti kogutud tekstiilijäätmeid, kuid mitte segaolmejäätmete hulka jõudnud ajalooliseid tekstiiltooteid. Sarnast lähenemist on kasutatud ka Leedus ja Norras.

	hakkavad kehtima edasiulatuvalt ega hõlma ajaloolisi jäätmeid. JäätS eelnõu ei sisalda rakendussätteid, mistõttu JäätS eelnõu jõustub üldises korras, mõjutades JäätS eelnõu jõustumise hetkel olemasolevaid õigussuhteid (vt Riigikohtu 17.10.2005 otsus asjas nr 3-1-1-86-05, p 5). Järelikult, sõltumata eelnõu seletuskirjas näidatust ning rakendussätete puudumisel, peavad tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitootjad tagama JäätS eelnõu jõustumisel laiendatud tootjavastutuse raames ka ajalooliste jäätmete käitlemise ja sellega seotud kulude kandmise. Teiseks, JäätS eelnõu seletuskirja põhjendustest ei selgu, kuidas tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsite jäätmete kogumisel hakatakse eristama ja koguma enne ja pärast direktiivi 2025/1892 jäätmeteks muutunud tooteid, st millised jäätmed on hõlmatud laiendatud tootjavastutusega ja millised mitte (nt kas jäätmete kogumiseks pannakse välja kaks kogumismahutit)? Kolmandaks puudub mõistlik põhjus ning seda ei nähtu ka JäätS eelnõu seletuskirjast, miks peaksid tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitootjate laiendatud tootjavastutuse kohustuse hakkama kehtima edasiulatuvalt. Eestis on seni probleemtoodete laiendatud tootjavastutust rakendatud nii, et olemasolevad tootjad ja tootjate ühendused täidavad ka probleemtoodetest tekkinud ajalooliste jäätmete käitlemise kulud (vt nt JäätS § 26 lg 1^4 ja § 26^2).	
	JäätS § 25^4 lõigetega 2 ja 3 nähakse ette, et tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendus võib täita tootja nimel tootja laiendatud vastutuse kohustust	**Osaliselt arvestatud.**

	üksnes juhul, kui ta tõendab ülesannete täitmiseks vajalikku pädevust jäätmekäitluse ja kestlikkuse valdkonnas. Sealjuures peab pädevuse tõendamiseks tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusel olema vähemalt üks pädev isik, kellel on keskkonna-, jäätmekäitlus- või materjalitehnoloogia, tootearenduse või muu tekstiilijäätmete käitlemisega seotud erialane teise astme kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon ja vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas. ERMELi seisukoht: Esiteks näeb ERMEL olemuslikku vastuolu selles, et jäätmekäitlejaid ei lubata tootjate ühenduse liikmeks, aga samal ajal nõutakse tootjate ühenduselt jäätmekäitluse valdkonna kompetentsi. Teiseks on vastuolu viidatud lõigetes eelnõus ja seletuskirjas: eelnõu näeb § 25^4 lg 3 p-d 1 ja 2 ette kumulatiivsetena, ent seletuskiri alternatiivsetena. ERMEL peab problemaatiliseks, kui isikul on näiteks keskkonnaalane haridus, ent puudub praktiline töökogemus puudub. Olulisemaks tuleb pidada valdkondlikku praktikat.	Vastuolu ei ole selles, et jäätmekäitleja ei või kuuluda tootjate ühendusse, kuid tootjate ühendusel peab olema jäätmekäitlusalane pädevus. Tootjate ühendus täidab tootjate nimel laiendatud tootjavastutuse kohustusi ning peab nende kohustuste nõuetekohaseks täitmiseks omama ka jäätmekäitlusalaseid eksperditeadmisi. Jäätmekäitleja on seevastu laiendatud tootjavastutuse süsteemis eraldiseisev osaleja, kes võib osutada tootjate ühendusele jäätmekäitlusteenuseid. Direktiivi (EL) 2018/851 põhjenduspunktides 21 ja 22 eristatakse tootjate nimel laiendatud tootjavastutuse kohustusi täitvaid organisatsioone ja jäätmekäitlejaid ning tuuakse eraldi eesmärgina välja vajadus vähendada nende vahel huvide konflikti tekkimise võimalust. Euroopa Kohus on kohtuasjas C-254/23 samuti käsitlenud tootjate ühenduste ja jäätmekäitlusteenuse osutajate rollide eristamist. Kohus on muu hulgas selgitanud, et nendevaheliste vertikaalsete sidemete piiramine aitab vähendada riski, et tootjate ühenduse otsuseid, sealhulgas jäätmekäitlusteenuse osutaja valikut, mõjutavad ebaolulised kaalutlused. Seega teenivad jäätmekäitleja tootjate ühendusse kuulumise piirang ja tootjate ühenduse jäätmekäitlusalase pädevuse nõue erinevaid eesmärke. Jäätmekäitlusalaste eksperditeadmiste olemasolu tootjate ühenduses ei eelda, et jäätmekäitlusteenuse osutaja oleks tootjate ühenduse liige või osaleks selle juhtimises. Pädevuse nõue tagab, et tootjate ühendusel endal on tootjate nimel talle pandud kohustuste täitmiseks vajalikud teadmised,

		liikmeskonna piirang aga aitab vältida tootjate ühenduse ja jäätmekäitlusteenuse osutaja vahelist huvide konflikti. Eelnõu ja seletuskirja vastuolu § 25⁴ lõike 3 punktides 1 ja 2 sätestatud hariduse ja töökogemuse nõuete osas on kõrvaldatud. Nõuded on muudetud alternatiivseteks, asendades nende vahel sõna „ja“ sõnaga „või“. Seega saab pädevust tõendada kas asjakohase erialase hariduse või vähemalt kolmeaastase töökogemusega jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas. Ei ole põhjendatud nõuda praktilist töökogemust igal juhul ega seada seda erialasest haridusest olulisemaks. Jäätmete raamdirektiivi artikli 22c lõige 3 nõuab, et tootjate ühendus tõendaks vajalike eksperditeadmiste olemasolu jäätmekäitluse ja kestlikkuse valdkonnas, kuid ei näe ette, et need eksperditeadmised peavad olema omandatud just praktilise töökogemuse kaudu. Eelnõus võimaldatakse seetõttu nõutavat pädevust tõendada nii erialase hariduse kui ka valdkondliku töökogemusega. Kuna jäätmete raamdirektiivis on selgelt välja toodud, millistes valdkondades peab tootjate ühendusel olema eksperditeadmisi, sätestame pädevusnõuded alternatiivsete, mitte kumulatiivsetena.
	JäätS § 25^4 lg 5 p 2 näeb ette, et tootjate ühendus peab tagama, et rahalised tasud, mida tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjad neile maksavad, peavad arvestama tootjate ühenduse tulusid jäätmeteks muutnud asjaomase probleemtoote korduskasutusest, korduskasutamiseks ettevalmistamisest või selle ringlusse võtmisest saadud teisese toorme väärtusest.	Mõeldud on tootjate ühenduse võimalikke kulusid nagu normis ka kirjas on.

	ERMELi seisukoht: JäätS § 25^4 lg 5 p 2 puhul on ebaselge, kas tootjate ühendus hakkab ise selliseid tulusid saama või saavad neid käitluspartnerid. Juhul, kui tootjate ühendus neid tulusid ei saa, siis on küsimus, kuidas tootjate ühendus neid tulusid kontrollib ja arvestab.	
	JäätS § 25^4 lg 5 p 3 näeb ette, et tootjate ühendus peab tagama, et tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjaid koheldakse võrdselt, olenemata nende päritolust või suurusest, ning ei tekitata ebaproportsionaalselt suurt koormust tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjatele, sealhulgas väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, kes toodavad asjaomaseid probleemtooteid väikses koguses. Sellega haakub JäätS § 25^4 lg 6, mille järgi peab tootjate ühendus teenustasu arvutamisel arvestama tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete kasutusaega. ERMELi seisukoht: JäätS § 25^4 lg 5 p 3 puhul tekib vastuolu sama sätte punktiga 1: nimelt tuleb kõiki võrdselt kohelda, aga arvesse tuleb võtta probleemtoote väikest kogust. Sellega haakub JäätS § 25^4 lg 6, mille järgi peab tootjate ühendus teenustasu arvutamisel arvestama tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete kasutusaega. Kasutusiga ei vähenda tootjate ühenduse kulusid, vaid lükkab need edasi. Kasutusiga tähendab, et riided kestavad kauem, kuid ümbertöötlemise kulud on ikka samasugused. Diferentseerimisalus saaks olla kriteerium, kas ja kuidas on võimalik toodet ümber töödelda.	Kasutusaja arvestamine teenustasu arvestamisel on eelnõust välja jäetud.
	JäätS § 25^4 lg 7 näeb ette, et tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjalt, kellel on vähem kui kümme	Selgitame, et tekstiiltoodete tootjad, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja aastabilanss ei ületa kahte miljonit

	töötajat ning kelle aastakäive ja bilanss ei ületa kaht miljonit eurot, nõuab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendus, et need tootjad esitaksid igal aastal ainult esimest korda turul kättesaadavaks tehtud toodete koguse, sealhulgas massina. <u>ERMELi seisukoht</u>: Esiteks tuleb arvestada, et ilmselt ei ületa enamiku Eesti e-poodide käive kaht miljonit eurot ning nendel on vähem kui kümme töötajat. Seetõttu vabaneb suur osa Eesti e-poodidest tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootjatest info esitamise kohustusest. Jääb arusaamatuks, miks Eesti riik nõustus direktiivi 2025/1892 artikli 22c lõike 20 teise lõike väljatöötamisel piirmääradega (2 miljonit ja vähem kui 10 töötajat), millele ei vasta suur osa Eesti ettevõtjaid? Teiseks, JäätS eelnõu ja seletuskiri ei selgita, kuidas hakkab tootjate ühendus olukorras, kus erinevad tootjad esitavad tootjate ühendusele erineva mahuga andmeid, esitama PROTO-le andmeid tootjate poolt turule lastud toodete kohta?	eurot, ei ole vabastatud tootjavastutuse kohustustest ega andmete esitamisest. Eelnimetatud ettevõtetel on lihtsam aruandluskohustus. Tootjate ühendus esitab andmeid samasuguse loogika alusel nagu praegu esitab tootjate ühendus andmeid probleemtooteregistrisse. Iga tootja eest esitatakse turule lastud andmed ning edasise käitluse eest esitatakse koondandmed.
	JäätS § 25^5 lg 4 näeb ette võimaluse vabatahtlikult käitatavateks kogumispunktideks. ERMELi seisukoht: Jääb ebaselgeks, kes ja mis tingimustel saab vabatahtlikult kogumispunkti käitada. On märkimisväärne, et eelnõu kehtestab tekstiilitootjate ühenduse suhtes pädevusnõuded, kuid vabatahtliku kogumispunkti osas jäetakse avamata isegi see, milline isik seda võib käitada. Vabatahtliku kogumispunkti käitamise kulud peavad olema kontrollitavad, et vältida olukorda, kus majanduslikult nutikad isikud loovad vabatahtlikult käitatavad kogumispunktid ainult selleks,	JäätS § 25^5 sätestab millistele nõuetele peab vastama tekstiiltoodete kogumisvõrgustik, mille tekstiiltoodete tootjate ühendus peab looma. Tegemist ei ole vabatahtlikult loodavate kogumispunktidega. § 25^4 lõige 4 sätestab kellega koostöös võib tootjate ühendus kogumisvõrgustiku luua.

	et nõuda tootjate ühenduselt kulude hüvitamist. Teeme ettepaneku täiendada eelnõud nii, et sätestatakse nõuded vabatahtlikku kogumispunkti pidava isiku suhtes ning kehtestatakse vabatahtliku kogumispunkti kulude põhjendatuse ja kontrollitavuse nõuded.	
	JäätS § 25^{6} lg 3 näeb ette, et sotsiaalmajanduse üksused esitavad vähemalt kord aastas probleemtooteregistrisse andmeid käesoleva seaduse § 26^{1} lõike 2 alusel kehtestatud nõuete ja korra kohaselt. ERMELi seisukoht: Jääb ebaselgeks, kes ja kuidas raporteerimiskohustust täidavad, näiteks, kas Humana peab PROTO-sse andmeid esitama.	Juhul, kui sotsiaalmajanduse üksused ei ole tootjavastutuse süsteemi osaks peavad nad probleemtooteregistrile esitama ise andmed. Kui sotsiaalmajanduse üksus on tootjavastutuse süsteemi osaks esitab tootjate ühendus koondandmed. Probleemtooteregistrisse andmete esitamine on reguleeritud probleemtooteregistri põhimäärusega ning see tuleb kooskõlastusringile ja arvamuse avaldamiseks 2027. aastal.
	JäätS § 26 lg 1^{8} näeb ette, et kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mis kogutakse liigiti, käsitatakse kogumisel jäätmetena, välja arvatud juhul, kui neid tooteid annavad lõppkasutajad otse üle ja mille korduskasutusettevõtja või sotsiaalmajanduse üksus on kogumispunktis otseselt asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks hinnanud. ERMELi seisukoht: Jääb ebaselgeks, kes saab asjatundlikku hindamist läbi viia, ja kas asjatundlik hindamine mingil kujul fikseeritakse. Praegu on eelnõus ümber kirjutatud jäätmete raamdirektiivi artikli 22d lõige 3, kuid selle praktiline rakendamine on ebaselge.	Me ei pea põhjendatuks kehtestada regulatsioonis konkreetse koolituse, sertifikaadi või kutsetunnistuse nõuet. Sättes on juba määratletud pädeva isiku sisulised nõuded ning hindamise sisu ja kriteeriumid. Vajaduse korral saab hindaja pädevust tõendada läbitud koolituse, juhendite ja varasema töökogemusega.
	JäätS § 136^{30} lg 2 järgi käesoleva seaduse § 23 lõikes 1^{15} nimetatud tootjatel, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja aastabilanss ei ületa kaht miljonit eurot, rakendatakse laiendatud tootjavastutuse kohustusi alates 2029. a 17. aprillist.	Sättega võetakse üle jäätmete raamdirektiivi artikkel 41 (c). Väiksematele ettevõtjatele, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja bilansimaht ei ületa kahte miljonit eurot, nähakse ette lisaüleminekuaeg ning nende puhul hakkavad laiendatud tootjavastutuse nõuded kehtima alates 17. aprillist

	ERMELi seisukoht: JäätS § 136[30] lg 2 järgi käesoleva seaduse § 23 lõikes 1[15] nimetatud tootjatel, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja aastabilanss ei ületa kaht miljonit eurot, rakendatakse laiendatud tootjavastutuse kohustusi alates 2029. a 17. aprillist. ERMELi hinnangul puudub selliseks vaheteoks alus. Ehkki JäätS eelnõu loeb kuni kaks miljonit eurot müügitulu teeniva ettevõtte väikeettevõtteks, siis jäetakse tähelepanuta, et kaks miljonit eurot müügitulu tähendab samal ajal suurt kogust tekstiili.	2029. Sellega tagatakse proportsionaalsus, arvestades väiksemate tootjate piiratud haldussuutlikkust ja majanduslikku koormust. Eelnõu ei räägi mitte müügitulust vaid aastakäibest ja aastabilansist.
Alkoholitootjate ja Maaletoojate Liit	Kõigepealt on igati positiivne, et eelnõus on alkoholi eripära juba arvesse võetud ning üksnes alkoholiseaduse § 2 lõike 1 tähenduses alkoholi tootmise, alkoholi jae- või hulgimüügi või jookide serveerimisega tegelevad ettevõtjad on kavandatud kohustuste kohaldamisalast välja jätta. Alkoholi eraldi käsitlemine võimaldab vältida alkoholi spetsiifikast tulenevat tarbetut halduskoormust nii riigile kui ka ettevõtjatele, ilma et sellega kaasneks eelnõu eesmärgi seisukohalt võrreldav kasu. Alkoholil, eriti kangel alkoholil, ei ole reeglina kiiret riknemisohtu, mis tingiks annetamise vajaduse toidujäätmete vältimise eesmärgil. Vajadusel on jäätmetekke vältimiseks võimalik rakendada muid asjakohaseid meetmeid. Alkoholitootjate ja Maaletoojate Liit on vajadusel valmis kaasa mõtlema ja arutama, kuidas alkoholi erandit eelnõus võimalikult selgelt ja eesmärgipäraselt sõnastada. Siinkohal ka paar esmast tähelepanekut. Alkoholi käibe ja tegevusmahu arvestamine kohustuste kohaldumise lävendites	**Osaliselt arvestatud.** Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Erand on tehtud ettevõtjatele, kelle põhitegevusala on seotud alkoholiga, olenemata teistest tegevusaladest.

	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on oma seisukohas juhtinud tähelepanu vajadusele täpsustada, kuidas kohaldub eelnõu suurematele alkoholimüüjatele, kelle tegevus ei piirdu üksnes alkoholiga, arvestades, et praktikas võivad alkoholi jaemüüjad, hulgimüüjad või jookide serveerijad pakkuda ka toitu või alkoholivabasid jooke. Üheks võimalikuks lahenduseks võiks olla täpsustus, et eelnõus sätestatud kohustuste kohaldumise lävendites — näiteks 2 miljonit eurot käivet tootmisel ja 5 miljonit eurot käivet hulgimüügil — ei võeta arvesse alkoholiseaduse § 2 lõike 1 tähenduses alkoholi tootmise, jae- ega hulgimüügi ning jookide serveerimisega seotud käivet ega muud tegevusmahtu. Selline lahendus ei välistaks eelnõu kohaldumist ettevõtja mittealkohoolsele tegevusele, kui see tegevus iseseisvalt vastab eelnõus sätestatud kriteeriumidele. Küll aga aitaks see vältida olukorda, kus ettevõtja satub toidujäätmete arvestuse, tegevuskava või annetamisega seotud kohustuste alla üksnes alkoholi tootmise või müügi mahu tõttu. Teisisõnu võiks kohaldumise hindamisel küsida esmalt seda, kas ettevõtja mittealkohoolne tegevus ületab eelnõus sätestatud lävendid ka ilma alkoholi käivet ja tegevusmahtu arvestamata. Kui mittealkohoolne tegevus iseseisvalt lävendeid ei ületa, ei peaks kohustused rakenduma üksnes alkoholi mahu tõttu. Aga loomulikult on siin variante veel, mis võib-olla administratiivselt lihtsamad. Näiteks kaaluda baaride puhul kasutatud loogikale sarnast täpsustust, et alkoholi kõrval vähesel määral muude jookide pakkumine või	

	müük ei välista iseenesest alkoholi erandi kohaldumist, kui selline tegevus ei ole iseseisvalt märkimisväärne.	
	Käibe mõiste täpsustamine Lisaks võib täiendavalt kaaluda kas õigusselguse huvides vajaks täpsustamist, mida eelnõus käibe all silmas peetakse. Muu hulgas võiks olla selge, kas lävendite hindamisel lähtutakse asjaomase tegevuse müügitulust või ettevõtja või kontserni kogu käibest, kuidas käsitletakse aktsiisi ja käibemaksu ning kas hulgimüügi puhul arvestatakse üksnes Eesti turule suunatud müüki. Eeldus oleks, et silmas peetakse konkreetse kohustatud ettevõtja asjaomase tegevuse müügitulu ilma käibemaksu, aktsiisita ja hulgimüügi puhul Eesti turule suunatud müük.	Selgitame: Lävendite hindamisel lähtutakse ettevõtja põhitegevusalast ning eelmise majandusaasta majandusaasta aruandes kajastatavast müügitulust. Eelnõus ei kasutata eraldi tegevusala-, kontserni- ega riigipõhist käibenäitajat.
Eesti Toiduainetööstuse Liit	Toidujäätmete tekke vähendamise 10% eesmärk. Eelnõu punkt 32) kohustab toidutööstusi hiljemalt 31. detsembriks 2030 vähendama toidu töötlemisel ja valmistamisel tekkivaid toidujäätmeid vähemalt 10% võrreldes aastatel 2021–2023 tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega. Juhime Teie tähelepanu sellele, et nii direktiivis 2025/1892, kui ka eelnõu seletuskirjas on sõnaselgelt märgitud, et tegemist on riikliku eesmärgiga. Direktiiv sätestab, et riigil tuleb eesmärgi täitmiseks välja töötada vastavad programmid, kujundada hoiakuid, teavitada, muuta käitumist, võidelda toidujäätmeid põhjustavate turutavadega, soodustada annetamist, toetada koolitusi, edendada innovatsiooni ning tehnoloogilisi lahendusi. Kõik need ülesanded on ainult riigi poolt täidetavad. Toiduettevõtete põhitegevus on konkurentsivõimeline	**Mittearvestatud.** Eelnõus ei ole ettevõtjatele rakenduvat 10% toidujäätmete vähendamise eesmärki ning iga toidutööstuse ettevõtja ei pea individuaalselt saavutama 10% toidujäätmete vähenemise eesmärki. Tegemist on riikliku sihtarvuga ning selle sätestamine on vajalik direktiivi ülevõtmiseks Eesti õigusesse.

	toidutootmine. Ettevõtted ei saa oma ressursse kulutada riiklikele ülesannetele ega võtta üle riigi kohustusi. Toiduliidu liikmete tagasisides toodi välja, et Eestis on mitmeid tootmisettevõtteid, kus toidukadu ei tekigi ja selle vähendamine pole tehniliselt võimalik. Kokkuvõttes pole võimalik riiklikku kohustust tõlgendada nii, nagu peaks iga toidutööstuse ettevõte individuaalselt saavutama 10% toidukao vähendamise. Eriti olukorras, kus mõisted on ebaselged, lähteandmeid ebausaldatavad ja arvestusmetoodika puudub. Eelneva põhjal ei ole riikliku toidukao vähendamise 10% eesmärgi delegeerimine ettevõtetele põhjendatud. <u>Ettepanek:</u> palume eelnõust eemaldada ettevõtetele rakenduv toidukadude 10% vähendamise eesmärk.	
	Toidujäätmete tekke vähendamise tegevuskava koostamine. Eelnõu punkti 4) kohaselt ettevõtetel koostada toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava, mis peab sisaldama järgmisi tegevusi: töötajate ja tarbijate teadlikkuse suurendamine, töötajate koolitamine, tehnoloogia arendamine ning võimaluse korral annetamine. Lisaks tuleb toidutootja veebilehel avalikustada andmed eelneval kalendriaastal annetatud toidu koguste osakaalu kohta maha kantud toidu massist. Ettevõtete tagasisides toodi korduvalt välja, et toiduettevõtted tegelevad igapäevaselt kadude, sealhulgas ka tooraine ning valmistoodangu kao vähendamisega. Kadude järjepidev vähendamine on	**Mittearvestatud.** Nõustume, et paljud toidukäitlejad rakendavad juba täna toidujäätmete vähendamise meetmeid ning see on nende majandushuvides. Eelnõu eesmärk ei ole kehtestada uusi meetmeid, vaid tagada juba kasutusel olevate lahenduste süsteemne kavandamine, rakendamine ja tulemuste hindamine. Tegevuskava koos arvestuse pidamise kohustusega loob aluse eesmärkide seadmiseks, meetmete rakendamiseks ning tulemuste hindamiseks. Samuti võib tegevuskava olla osa olemasolevast kvaliteedi-, keskkonna-, arengu- või muust juhtimisdokumendist, mistõttu ei pea ettevõtja koostama eraldi uut dokumenti.

	konkurentsitihedal toiduturul püsimise oluline eeltingimus. Eelnõus loetletud toidujäätmete vähendamise meetmed ei ole ettevõtetele uued ja kordavad üle ammu käivitatud tegevusi. SEI ja EMÜ hiljuti koostatud toidukadude uuringu lõpparuandes on välja toodud, et kõik küsitletud toidutööstused juba tegelesid nii töötajate koolituse, informeerimise kui tehnoloogia arendmisega. Uuringu lk 31 on kirjas, et toidujäätmete tekke, eelkõige toidukao osa vältimine, on otseselt seotud kulude vähendamisega ja seetõttu olid kõik uuringus osalenud ettevõtted võtnud kasutusele meetmeid toidujäätmete tekkimise vältimiseks ja vähendamiseks. Uuringus rõhutati, et *„kõik tootmisettevõtted peavad oluliseks tekkivate jäätmete vältimist ja vähendamist. Toidujäätmete tekke, eelkõige toidukao osa vältimine, on otseselt seotud kulude vähendamisega ja seetõttu olid kõik uuringus osalenud ettevõtted võtnud kasutusele meetmeid toidujäätmete tekkimise vältimiseks ja vähendamiseks.“* Paljud ettevõtted teevad toidujagamise organisatsioonidega juba vabatahtlikku koostööd. Ettevõtetele, kelle toidujäätmete kogus jääb kehtestatud vähese tähtsusega piirmäärast allapoole, põhjustab tegevuskava nõue ebavajalikku halduskoormust ja bürokraatia kasvu. Neile ettevõtetele tuleks luua oluliselt lihtsustatud arvestuse võimalus või võimaldada tegevuskava erandit. Kokkuvõttes ei lisandu toidujäätmete vähendamise tegevuskava koostamisega juba rakendunud kadude	Selgitame seletuskirjas täiendavalt, et tegevuskava eesmärk on eelkõige olemasolevate tegevuste koondamine ja süstemaatiline juhtimine. Samuti täpsustame eelnõu sõnastust, et oleks selgem, millised tegevuskavas käsitletavad meetmed on rakendatavad vastavalt ettevõtte tegevuse eripärale (st kõik ei ole kohustuslikud osad).

	vähendamise tegevustele praktiliselt midagi. Tegevuskava koostamine ja ajakohastamine paisutab vaid halduskoormust ja -kulusid. <u>Ettepanek:</u> palume eelnõust jätta välja nõude toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamiseks.	
	Toidujäätmete tekke arvestus. JätS muutmise eelnõu punkt 4) kohustab toidutööstusettevõtteid, kelle põhitegevusala on toiduainete tootmine ning eelmise kalendriaasta käive ületas 2 miljonit eurot, pidama tegevuskoha põhjal arvestust kalendriaasta jooksul oma tegevuses tekkinud toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis. Juhime veelkord Teie tähelepanu sellele, et JätS eelnõus, ega ka üheski muus valdkondlikus õigusaktis pole defineeritud „toidujäätmete“ ega „maha kantud toidu“ mõisteid. Samuti pole toidujäätmete arvestuseks välja töötatud ühtset metoodikat. Eelnõus viidatud direktiivi 2008/98/EÜ toidujäätmete koguse ühtse mõõtmise ühise metoodika ja kvaliteedi miinimumnõuded (ELT L 248, 27.9.2019, lk 77) ning Euroopa Komisjoni otsus 2019/1597 on äärmiselt üldsõnalised. Need õigusaktid pole toidujäätmete tekke arvestuseks kasutatavad. Ebaselge metoodikaga toidukadude arvestuse kohustus ei täida oma eesmärki ja tingib asjatut halduskoormuse ning kulude suurenemist. Toidu tootmise käigus tekib palju vahe- ja kõrvalsaadusi, mille liigitamine on keeruline ja mitmeti tõlgendatav.	**Mittearvestatud.** Toidujäätmete mõiste on olemas kehtivas jäätmeseaduses ning tuleneb Euroopa Liidu õigusest, seega puudub vajadus seda käesolevas eelnõus uuesti defineerida. Samuti toimub riiklik eesmärkide seire Euroopa Komisjoni kehtestatud metoodika alusel. Eelnõusse lisatakse maha kantud toidu mõiste. Eelnõu ei näe ette ettevõtjatele kohustust kasutada üht konkreetset ettevõttesisest mõõtmismeetodit. Arvestuse pidamise eesmärk on eelkõige võimaldada ettevõtjal tuvastada toidujäätmete tekkekohad ja -põhjused ning hinnata aja jooksul toimunud muutusi. Üksnes müügitulu suurus ei pruugi küll olla piisav toidujäätmete tekkepotentsiaali hindamiseks, kuid tegemist on halduskoormuse vähendamiseks valitud proportsionaalse lävendiga, mitte hinnanguga üksiku ettevõtja toidujäätmete tekkekogusele. Käibelävendi eesmärk on suunata kohustused suurematele ettevõtjatele, kelle tegevusel on suurim potentsiaalne mõju toidujäätmete tekkekogustele, ning vältida ebaproportsionaalset koormust väiksematele ettevõtjatele. Eelnõust jäetakse välja toidutööstusettevõtjate kohustus avalikustada annetatud toidu osakaal maha kantud toidust.

	Toidukao vähendamisel tuleks arvestada ainult välditavat toidukadu, ning eraldada sellest vältimatud tootmisjäägid, toiduohutusnõuetele mittevastav toodang, kõrvalsaadused, mida saab kasutada inimtoiduks või loomasöödaks, mida kasutatakse biogaasi tootmiseks või väärindatakse mõnel muul viisil. Käibepiir 2 miljonit eurot ei anna asjakohast hinnangut toidukao koguse kohta. Kõrge käibega, kuid väga väikese jäätmetekkega ettevõttele võivad täismahus nõuded olla ebaproportsionaalsed. Üksnes müügitulu suurus ei ole piisav näitaja ettevõtte toidujäätmete tekkepotentsiaali hindamiseks. Ettepanek: palume puuduva metoodika ja ebaselgete toidukao definitsioonide ning sellest tingitud halduskoormuse suurenemise vältimiseks jätta eelnõust välja ettevõtete toidujäätmete arvestuse nõude.	
Eesti Toiduainetööstuse Liit II kooskõlastusringi arvamus	**1) Õiguslik ebaselgus – eelnõus puuduvad põhimõistete definitsioonid.** JätS eelnõu sätestab toidutööstustele toidujäätmete üle arvestuse pidamise ja vähendamise tegevuskava koostamise kohustuse. Kuid eelnõu ega ükski seonduv õigusakt ei selgitata, millised tooted või jäätmed kuuluvad konkreetselt *„toidujäätmete“* määratluse alla. Kliimaministeerium kasutab JätS-i tutvustavas kommunikatsioonis lisaks veel selliseid mõisteid, mida eelnõus pole, näiteks *„toidukadu“, „teisesed kõrvalvood“, „välditavad toidujäätmed“ ja „vältimatud toidujäätmed“.* Kehtiv jäätmenimistu ega ükski toodete klassifikaator ei sisalda eespool loetletud mõisteid.	**Mittearvestatud.** Eelnõu ei sisalda mõisteid „toidukadu“, „teisesed kõrvalvood“, „välditavad toidujäätmed“ ja „vältimatud toidujäätmed“, seetõttu neid ka eelnõus ei defineerita. Eelnõukohane JäätS kasutab mõistet toidujäätmed ning need on jäätmeseaduses defineeritud. Eelnõus sisalduvaid kohustusi tutvustades kasutatakse mõistet „toidujäätmed“, see hõlmab kogu jäätmeteks muutunud toitu, eristamata, kas tegemist on välditavate või vältimatute toidujäätmetega.

	Toiduliit on seisukohal, JätS-i eelnõu õigusselgust tuleb oluliselt parandada. Potentsiaalselt 100 tuhande eurose trahvimääraga kohustuste sisu ja liigitamise aluseid tuleks ettevõtjatele oluliselt paremini selgitatada. Ettevõtetel peaks olema võimalus täita kohustused nii, nagu need on seaduses kirjas, mitte sõltuma järelevalveametnike meelevaldsetest tõlgendustest. **Ettepanek: segaduste ja arusaamatuste vältimiseks palume eelnõud täiendada põhimõistete, nagu „toidujäätmed“, „toidukadu“, „teisesed kõrvalvood“, „välditavad toidujäätmed“ ja „vältimatud toidujäätmed“ definitsioonidega.** **Väärtõlgenduste vältimiseks palume avalikus kommunikatsioonis kasutada ainult eelnõus olevaid ja selgelt defineeritud mõisteid.**	
	2) **Eelnõus puudub toidujäätmete tekke arvestuse metoodika.** Viidatud Euroopa Komisjoni delegeeritud otsuse 2019/1597 lisades III ja IV olev metoodika, samuti direktiivi 2008/98/EÜ toidujäätmete koguse ühtse mõõtmise ühise metoodika ja kvaliteedi miinimumnõuded (ELT L 248, 27.9.2019, lk 77) on äärmiselt üldsõnalised ega pole praktikas rakendatavad. **Ettepanek: palume toidujäätmete tekke arvestuse kohustust mitte rakendada enne, kui direktiivis 2025/1892 viidatud EL ülene ühtlustatud toidujäätmete arvestuse metoodika on välja töötatud.**	**Osaliselt arvestatud.** Eelnõu juba näeb ette üleminekuaja arvestuse pidamise kohustuse rakendamisele (rakendub 1. jaanuarist 2028). Eesmärk on vastav juhend valmis saada 2027. aastal üleminekuajaga enne arvestuse pidamise kohustuse rakendamist.

	Ettevõtjaile tuleks pärast metoodika avaldamist jätta vähemalt 12 kuuline ajaperiood tutvumiseks ja rakendamiseks.	
	3) Toidujäätmete tekke arvestus peaks sisaldama ainult selliseid jäätmeid ja kõrvalsaadusi, mida ladestatakse prügilasse või kasutatakse jäätmepõletustehases energia tootmiseks. Põhiosa tööstuslikest toidujäätmetest ei ole inimtoiduks kõlblikud (näiteks kõrvitsa koored,presskoogid, looma- ja kanakondid jms), kuid neid kõrvalsaadusi on võimalik biomajanduses erineval viisil väärindada. Väärindamine annab materjalidele pikema olelusringi, mis omakorda vähendab nii jäätmeteket kui ka vajadust fossiilsete ressursside järele. **Ettepanek: palume toidukao arvestusest eemaldada sellised tootmises tekkivad jäätmed ja kõrvalsaadused, mida edasise töötluse käigus väärindatakse uuteks toodeteks (uus toiduaine, jook, biogaas, bioväetis, kompost, mõni muu tööstussümbioosi klastri sisend) või mis leiavad kasutust loomasöödana ja edendavad ringmajandust.**	**Mittearvestatud.** Oluline on eristada kõrvalsaaduseid ja jäätmeid (kehtivad jäätmeseaduse mõisted). Kui tootmisprotsessis tekkiv jääk ei muutu jäätmeteks ning seda kasutatakse edasi teise toote valmistamiseks või näiteks loomasöödana, ei kajastatagi seda toidujäätmete arvestuses. Toidujäätmete tekke vältimiseks on eelistatud lahendus leida tootmisprotsessis tekkivale ülejäägile kasutus enne selle jäätmeteks muutumist. Kui ülejääk on aga muutunud jäätmeteks, kuulub see toidujäätmete hulka sõltumata sellest, millise jäätmekäitlustoiminguga seda hiljem käideldakse. Seetõttu ei saa toidujäätmete arvestusest välja jätta näiteks jäätmeteks muutunud toitu üksnes põhjusel, et see suunatakse biogaasi ja kääritusjäägi või komposti tootmiseks või muul viisil taaskasutusse. Seletuskirjas on selgitatud, et toidujäätmete hulka kuulub kogu jäätmeteks muutunud toit, sealhulgas selle mittesöödavad osad. Toidujäätmete arvestuse eesmärk ei ole kajastada ainult kõrvaldamisele või energia tootmiseks suunatud toidujäätmeid, vaid kogu tekkinud toidujäätmete kogust. Tekkinud jäätmete ringlussevõtt on oluline, kuid ei muuda asjaolu, et toidujäätmed on juba tekkinud. Esmane eesmärk on vähendada toidujäätmete teket tervikuna.
	4) Mitmed ettevõtjad tõid välja selle, et nende tootmisprotsess on kujundatud niivõrd tõhusaks, et see on muutunud praktiliselt kaovabaks.	**Mittearvestatud.** Toidujäätmete tekkekogusega seotud lävendi kehtestamine eeldaks esmalt ühtlasi laialdast toidujäätmete üle arvestuse pidamise või

	Sisuliselt nulljäätmetekkega ettevõtete puhul ei aita aruandluse pidamine ja tegevuskava koostamine toidujäätmeid vähendada. Küll aga suurendavad taolised nõuded ebavajalikku halduskoormust, bürokraatiat ning kulutaset. Eelnevast lähtudes Juhime Teie tähelepanu sellele, et **müügikäibe põhine lävend ei ole asjakohane.** Toidutoodete kilohind, näiteks šokolaad vs joogipiim, võib olla eri tootekategooriates erinev mitukümmend korda. Seetõttu pole müügitulul seost toidujäätmete kogusega. Lävendi kehtestamisel tuleks arvestada jäätmeteket, mitte ettevõtte müügitulu. **Ettepanek: palume toidutöötlejaile kehtestada arvestuse pidamise ja tegevuskava koostamise lävendiks 5 miljoni eurone aastakäive (sarnaselt jaekaubanduse ettevõtetele) ja vähemalt 100 tonni toidujäätmete tekkekogus kalendriaastas.**	aruandluskohustuse kehtestamist selleks, et lävendi saavutamist või mitte saavutamist oleks võimalik kontrollida. Selleks peaks ettevõtjatel juba piisavalt täpne arvestuse pidamise süsteem olemas olema, et hinnata, kas arvestuse pidamise ja tegevuskava kohustus talle kohaldub. See tähendaks praktikas arvestuse pidamise vajadust ka nendele ettevõtjatele, kelle jäätmeteke jääb lõpuks kehtestatud lävendist allapoole, ning suurendaks seetõttu ettevõtjate halduskoormust ja järelevalveasutuse töökoormust. Müügitulul põhineva lävendi eesmärk ei ole kajastada ettevõttes tekkivate toidujäätmete kogust, vaid määratleda objektiivse ja võimalikult lihtsalt kontrollitava näitaja alusel ettevõtjate ring, kellele täiendavad kohustused kohalduvad. Müügitulu on kontrollitav olemasolevate andmete alusel ega eelda ettevõtjalt üksnes kohaldamisalasse kuulumise kindlakstegemiseks täiendavat toidujäätmete mõõtmist või arvestust. Asjaolu, et ettevõtja tootmisprotsessis tekib vähe toidujäätmeid, saab arvesse võtta kohustuste sisulisel täitmisel, kuna tegevuskava ja rakendatavad meetmed peavad lähtuma ettevõtja tegelikust olukorrast ja tegevuse eripärast.
MTÜ Eesti Toidupank (Eesti-Hollandi Heategevusfond SA)	Eesti Toidupank toetab eelnõu eesmärki vähendada toidujäätmete teket ning suurendada söömiskõlbliku toidu suunamist inimtoiduks. Peame positiivseks, et eelnõu loob suurematele toidutarneahela osapooltele kohustuse pidada arvestust, koostada tegevuskava ning osaliselt ka avalikustada annetamisega seotud andmeid. Selleks, et jäätmeseadusega saavutada soovitud mõju teeme järgmised ettepanekud. 1. Laiendada koostöö- ja annetamiskohustuse põhimõtet ka teatud toitlustustegevustele Eelnõu kohaselt peavad	**Mittearvestatud.** Eelnõu ei takista toitlustusega tegelevaid ettevõtjaid, sealhulgas cateringi teenuse pakkujaid, tegemast koostööd toidu ümberjaotamise organisatsioonidega ega annetamast tarbimiseks kõlblikku toitu kehtivate nõuete kohaselt. Samuti on toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamise kohustus ja arvestuse pidamise kohustus juba kavandatud suurematele toitlustusettevõtjatele ning need tegevused suunavad eeldatavalt ka

	teatud suurusega jaemüüjad ja toidutööstusettevõtted tegema lepingu sõlmimise ettepaneku toidu ümberjagamise organisatsioonile. Toidupanga hinnangul tuleks kaaluda sarnase põhimõtte laiendamist ka suurematele toitlustusettevõtetele või vähemalt nendele toitlustustegevustele, mille puhul tekib märkimisväärne toidu päästmise potentsiaal. Mõistame, et kogu toitlustussektor ei ole homogeenne ning paljudes ettevõtetes moodustavad jäätmetest olulise osa taldrikujäägid ja muud inimtoiduks mittesobivad jäägid. Samas tekib märkimisväärne kogus päästmiseks sobivat toitu just cateringi teenuste puhul, kus valmistatud, kuid välja andmata toit võib jääda realiseerimata. Toidupanga praktiline kogemus näitab, et sadade või tuhandete osalejatega üritustel puudub sageli eelnevalt kokkulepitud lahendus söömiskõlbliku ülejääva toidu päästmiseks. Sellistel juhtudel võib märkimisväärne kogus kvaliteetset toitu jääda kasutamata üksnes seetõttu, et annetamise korraldus ei ole läbi mõeldud ega vajalikud koostöösuhted eelnevalt loodud. Koostöölepingu olemasolu või vähemalt lepingu sõlmimise kohustus aitaks selliseid olukordi ennetada. Lisaks on Toidupangale teadaolevalt Põllumajandus- ja Toiduamet üle vaatamas juhendit „Toiduohutus annetamisel“. Arutlusel on võimalus lubada teatud tingimustel, eelkõige toiduohutusnõuete täitmise ja temperatuurirežiimi järgimise korral, annetada ka serveeritud, näiteks buffet-laudadelt üle jäänud toitu. Selline lähenemine on kasutusel näiteks Soomes. Juhul kui vastav muudatus rakendub, suureneb cateringi- ja üritustoitlustuse sektoris toidu päästmise potentsiaal veelgi. Seetõttu teeme ettepaneku kaaluda järgmist meedet: Toitlustusettevõtjal,	senisest enam annetama. Cateringi teenuse pakkumisel ja suurürituste toitlustamise puhul sõltub toidu ülejäägi tekkimine olulisel määral konkreetse ürituse iseloomust, mahust, logistilistest võimalustest ning toiduohutuse nõuetest.

	kes valmistab toitu väljaspool oma püsivat teeninduskohta toimuvatele üritustele või teenindab ühekordseid suurüritusi, peab olema sõlmitud koostööleping toidu päästmiseks sobiva organisatsiooniga. Kuna toitlustusettevõtted peavad eelnõu kohaselt niigi pidama arvestust ja koostama tegevuskava toidujäätmete vähendamiseks, oleks selline meede proportsionaalne.	
	2. Avaliku sektori toitlustushangete täiendavad nõuded Teeme ettepaneku sätestada, et avaliku sektori toitlustusteenuste hangetes peab hankepartneril olema koostatud tegevuskava toiduraiskamise vähendamiseks ja söömiskõlbliku ülejääva toidu kasutamiseks. Tegevuskavas kirjeldatakse vähemalt: • meetmeid toiduraiskamise ennetamiseks; • söömiskõlbliku ülejääva toidu käitlemise ja annetamise korda; • koostööpartnerit või koostööpartnereid (registreeritud toiduabi organisatsioonid); • vastutavaid isikuid ja tegevusi, mis tagavad toidu ohutu ning sujuva üleandmise. Kui söömiskõlbliku ülejääva toidu kogused on väikesed ning annetamine ei ole otstarbekas, tuleks võimaluse korral eelistada toidu kaasaandmist üritusel osalejatele või teisi lahendusi, mis võimaldavad toidu kasutamist inimtoiduna. Lisaks teeme ettepaneku sätestada, et hankepartneril peab olema kehtiv koostööleping või muu eelnevalt sõlmitud koostöökokkulepe registreeritud toiduabi organisatsiooniga. Selle nõude eesmärk ei ole kohustada annetama igal juhul, vaid tagada, et võimaliku ülejäägi tekkimisel on toidu päästmise korraldus eelnevalt läbi mõeldud ja kokku lepitud. Toidu annetamine toimub üksnes juhul, kui: • tekib söömiskõlblik ülejääk; • annetamine on praktiliselt	**Mittearvestatud.** Kliimaministeeriumil on kavas eraldiseisvalt teha muudatused keskkonnaministri 29.06.2021 määruses nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ kehtestades toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumid. Määruse eelnõu koostamist alustatakse 2026. aasta sügisel. Toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihanke kriteeriumite välja töötamise eesmärgiks on aidata kaasa: o toidusüsteemiga seotud negatiivse kliima- ja keskkonnamõju vähenemisele; o puu- ja köögiviljade ning kaunviljade tarbimise suurendamisele; o regionaalsete toodete tootmise ja tarbimise kasvule; o väiksema kliima ja- keskkonnajalajäljega toidu tootmise edendamisele; o toidu raiskamise vähendamisele. Seetõttu käsitletakse ka antud ettepanekut määruse eelnõu koostamise raames. Määruse eelnõu koostamine toetab ka jäätmete raamdirektiivi kohustuste ülevõtmist.

	võimalik; • täidetud on kõik toiduohutuse nõuded. Samuti teeme ettepaneku, et hankepartner esitaks pärast lepingu täitmist või ürituse lõppu tellijale aruande, milles tuuakse välja: • maha kantud söömiskõlbliku toidu kogus; • päästetud toidu kogus; • päästetatud toidu osakaal maha kantud söömiskõlblikust toidust. Selline aruandlus suurendab läbipaistvust, võimaldab hinnata meetmete tulemuslikkust ning aitab tulevikus täpsemalt planeerida vajalikke toidukoguseid.	
	3. Hulgikaubanduse andmete avalikustamine Palume kaaluda, kas annetatud toidu osakaalu avalikustamise kohustus võiks laieneda ka suurematele hulgikaubandusettevõtetele. Seletuskirjas on põhjendatud, et hulgimüüjate nähtavus avalikkusele on väiksem ning mõju seetõttu kaudsem. Samas on hulgikaubanduse sektoris sageli märkimisväärne annetamispotentsiaal, eelkõige olukordades, kus toodete säilivusaeg ei vasta enam jaekaubanduse nõuetele, kuid tooted on jätkuvalt inimtoiduks kõlblikud. Toidupanga kogemus näitab, et märkimisväärne osa päästetud toidust pärineb just sellistest olukordadest. Seetõttu võiks kaaluda vähemalt suuremate hulgiettevõtete kaasamist avalikustamise kohustuse alla.	**Mittearvestatud.** Eelnõus on annetatud toidu osakaalu avalikustamise kohustus pärast kooskõlastusringi piiratud jaekaubandusele, kus annetamine on üks olulisemaid ja paremini mõõdetavaid toidujäätmete vältimise meetmeid. Hulgikaubanduse tegevusmudelid ja roll tarneahelas on oluliselt mitmekesisemad, mistõttu ei pruugi avalikustatud näitaja olla ettevõtjate vahel võrreldav ega anda sama informatiivset ülevaadet. Hulgikaubandusele kehtestatakse kohustus pidada arvestust toidujäätmete ja annetatud toidu üle ning teha toidu ümberjaotamise organisatsioonile koostöölepingu sõlmimise ettepanek. Selle põhjal on võimalik hinnata tulevikus, kas avalikustamiskohustuse laiendamine oleks põhjendatud ja proportsionaalne.
	4. Annetatud toidu ja toidujäätmete osakaalu avalikustamine Toetame meedet, mis kohustab ettevõtteid avalikustama annetatud toidu osakaalu kogu mahakantud toidust. Toidupanga hinnangul on see jätkuvalt kõige informatiivsem näitaja, kuna peegeldab otseselt, kui suur osa tarbimiskõlblikust toiduülejäägist jõuab inimesteni. Praegu ei ole see teave avalik, mistõttu	**Arvestatud.** Jäätmetekke osakaal ja annetatud toidu osakaal toidu mahakandest on kaks eraldiseisvat näitajat ning annetatud toidu osakaalu avalikustamise säte säilib eelnõus.

	tekivad sageli olukorrad, kus ettevõte kujundab endast kuvandit kui suurest annetajast, kuid tegelikkuses jõuavad Toidupanka vaid väga väikesed kogused toitu või annetused piirduvad ainult ühe toidugrupiga, näiteks leiva- ja saiatoodetega. Avalik aruandlus aitaks suurendada läbipaistvust ning võimaldaks hinnata ettevõtete tegelikku panust toiduraiskamise vähendamisse ja toiduannetustesse. Mõistame ettepanekut avalikustada lisaks annetamise osakaalule ka toidujäätmete osakaal mahakantud toidust. Leiame siiski, et see näitaja üksi ei võimalda hinnata, kui palju söömiskõlblikku toitu tegelikult raisku läks. Toidujäätmete hulka võivad kuuluda nii inimtoiduks sobinud tooted kui ka mittesöödavad osad, näiteks koored, luud, varred või muud tootmisjäägid. Seetõttu võib sama näitaja taga olla väga erinev tegelik olukord. Kui kaaluda täiendavate näitajate avalikustamist, võiks toidujäätmete osakaalu käsitleda annetamise näitaja täienduse, mitte alternatiivina. Kokkuvõte Toidupank toetab eelnõu üldist eesmärki vähendada toidujäätmete teket ja suurendada söömiskõlbliku toidu annetamist. Leiame, et eelnõu mõju võiks veelgi suurendada: 1. laiendades annetamisalase koostöö kohustuse põhimõtet suure annetamispotentsiaaliga toitlustustegevustele; 2. kehtestades avaliku sektori toitlustushangetes nõuded toidukao ennetamise tegevuskavale, koostööle toiduabi organisatsioonidega ja tulemuste aruandlusele; 3. analüüsides täiendavalt hulgikaubanduse kaasamist annetamise andmete avalikustamisse; 4. käsitledes toidujäätmete osakaalu näitajat võimaliku lisainfona, mitte peamise tulemusnäitajana.	

Greensession OÜ ja Ökopere OÜ	Greensession OÜ ja Ökopere OÜ toetavad jäätmeseaduse muutmise eelnõu eesmärki vähendada toidujäätmete teket ning suurendada söömiskõlbliku toidu kasutamist inimtoiduna. Peame oluliseks, et eelnõu keskendub toidujäätmete tekke vältimisele, ettevõtjate teadlikkuse ja vastutuse suurendamisele ning toidu annetamise soodustamisele. Eelnõu täiendamiseks ja selle rakendamise selguse suurendamiseks teeme järgmised ettepanekud ning palume täpsustada alljärgnevaid küsimusi. 1. Jaekaubandusettevõtetele seatud 400 m² müügipinna piir Palume selgitada, millistel andmetel, analüüsil või metoodikal põhineb jaekaubandusettevõtetele seatud 400 m² müügipinna piir. Seletuskirjas on märgitud, et toidujäätmete kogus kasvab üldjuhul koos müügipinna, sortimendi ja käibega, kuid ei selgu, miks on kohustuse rakendamise piiriks valitud just 400 m². EL-i jäätmete raamdirektiivi muudatus konkreetset müügipinna piiri ette ei näe, vaid jätab liikmesriikidele võimaluse määratleda ettevõtjad, kellel on toidujäätmete vältimisel ja tekkimisel oluline roll. Teistes riikides on kasutusel nii 400 m²-st väiksemaid kui ka suuremaid piirmäärasid ning nende määramisel lähtutakse üldjuhul riigi enda analüüsist ja turu eripäradest. Seetõttu palume täpsustada, millest lähtudes on Eesti puhul valitud just 400 m² piir ning kas selle sobivust Eesti jaekaubanduse struktuuri ja tegelike toidujäätmete koguste suhtes on eraldi analüüsitud.	Selgitame: 400 m² müügipinna lävendi valikul on arvestatud nii teiste riikide praktikaid kui ka Eesti turu eripära. Tegemist on lävendiga, mida kasutatakse ka muudes jäätmevaldkonna kohustustes Eestis. Eesmärk on suunata kohustused eelkõige nendele ettevõtjatele, kelle tegevusmaht ja mõju toidujäätmete tekkele on suurem, vältides samal ajal ebaproportsionaalse halduskoormuse tekitamist väiksematele jaekettidele ja kauplustele. Eelnõu ettevalmistamise käigus toimunud aruteludel kaupade jaekaubanduse sektori esindajatega toodi samuti välja, et alla 400 m² müügipinnaga kauplused on valdavalt väiksemad kauplused ning suurem osa toidukaupade jaemüügist toimub suuremates kauplustes. Seetõttu võimaldab 400 m² lävend hõlmata suure osa sektori tegevusest ja võimalikust toidujäätmete tekkest, jättes samas väiksemad ettevõtjad, kellel suuremaid poode üldse pole, täiendavast halduskoormusest välja. Täiendame seletuskirja selgitustega, miks on valitud just 400 m² lävend ning millistest kaalutlustest selle määramisel lähtuti.
	2. Koostöölepingu sõlmimise ettepaneku tegemise kohustuse ulatus jaekaubanduses Palume täpsustada, kuidas tuleb § 22^8 lõike 1 punktis 1 sätestatud kohustust rakendada juhul, kui jaekaubandusettevõttel on üks vähemalt 400 m² müügipinnaga toidukauplus, kuid lisaks	Selgitame: säte kohaldub ettevõtjale tervikuna, mitte üksikule kauplusele. Kui ettevõtjal on vähemalt üks füüsiline toidukauplus müügipinnaga vähemalt 400 m², lasub koostöölepingu sõlmimise ettepaneku tegemise kohustus ettevõtjal kui juriidilisel isikul.

	ka väiksema müügipinnaga kauplusi. Kas koostöölepingu sõlmimise ettepaneku tegemise kohustus puudutab sellisel juhul üksnes vähemalt 400 m² müügipinnaga kauplust või kõiki sama ettevõtte toidukauplusi sõltumata nende müügipinna suurusest? Seletuskirjas on arvestuse pidamise kohustuse puhul märgitud, et see hõlmab kõiki sellise ettevõtte kauplusi, kuid annetamisega seotud koostöökohustuse ulatus ei ole sama selgelt välja toodud.	Praktikas sõlmitakse toidu ümberjaotamise organisatsioonidega koostöölepingud üldjuhul ettevõtja, mitte iga üksiku kaupluse kohta eraldi. Lepingus lepitakse kokku, millistest kauplustest annetamine toimub, arvestades muu hulgas logistilisi võimalusi, toidu koguseid ja kohalike ümberjaotamise organisatsioonide võimekust. Seetõttu võib annetamine toimuda ka väiksematest kui 400 m² müügipinnaga kauplustest, kui see on praktiliselt võimalik ja poolte vahel kokku lepitud. Täpsustame seletuskirja.
	3. Vastutava isiku määramine ja vastutuse ulatus Palume täpsustada § 22^7 lõike 8 punktis 4 sätestatud vastutava isiku rolli. Kas vastutav isik vastutab üksnes tegevuskavas kavandatud meetmete rakendamise eest või ka toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle arvestuse pidamise eest?	Selgitame: Eelnõu ei reguleeri eraldi toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle arvestuse pidamise eest vastutava isiku määramist ega vastutuse jaotust ettevõttes. Arvestuse pidamise korraldus ja vastavate ülesannete jaotus jääb ettevõtja otsustada. Vajaduse korral võib sama isik täita nii tegevuskava rakendamise koordineerimise kui ka arvestuse pidamisega seotud ülesandeid, kuid eelnõu sellest kohustust ei tulene.
	4. Cateringi- ja suurürituste ülejääva toidu annetamise korraldus Teeme ettepaneku laiendada toidu annetamise koostöökohustust cateringi- ja suurürituste toitlustusele, kus võib korraga tekkida märkimisväärne kogus söömiskõlblikku ülejäävat toitu. Eelkõige peame silmas valmistatud, kuid serveerimata jäänud toitu, mida on võimalik juba kehtivate nõuete kohaselt annetada. Cateringi puhul valmistatakse toit konkreetse tellija tellimusel. Seetõttu võiks juba teenuse tellimisel kokku leppida, kuidas toimitakse ülejääva söömiskõlbliku toiduga ja millistel tingimustel see annetatakse. Toitlustusettevõtjal võiks olla eelnevalt loodud koostöövõimalus toidu ümberjaotamise organisatsiooniga ning konkreetse ürituse ülejääva toidu	**Mittearvestatud.** Eelnõu ei takista toitlustusega tegelevaid ettevõtjaid, sealhulgas cateringi teenuse pakkujaid, tegemast koostööd toidu ümberjaotamise organisatsioonidega ega annetamast tarbimiseks kõlblikku toitu kehtivate nõuete kohaselt. Samuti on toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamise kohustus ja arvestuse pidamise kohustus juba kavandatud suurematele toitlustusettevõtjatele ning need tegevused suunavad eeldatavalt ka senisest enam annetama. Cateringi teenuse pakkumisel ja suurürituste toitlustamise puhul sõltub toidu ülejäägi tekkimine olulisel määral konkreetse ürituse iseloomust, mahust, logistilistest võimalustest ning toiduohutuse nõuetest.

	annetamine toimuks koostöös tellijaga. Annetamise korraldamise kohustus ei peaks rakenduma väga väikestele kogustele. Teeme ettepaneku kaaluda mõistlikku koguselist piiri või muid selgeid kriteeriume, millest alates tuleb ülejääva söömiskõlbliku toidu annetamise võimalus ette näha. Lisaks tuleks kaaluda ka juba serveeritud, kuid tarbimata jäänud toidu annetamise võimaluste reguleerimist. Põllumajandus- ja Toiduamet vaatab praegu serveeritud toidu annetamise võimalusi üle ning teatud tingimustel on sellise toidu annetamine lubatud ka teistes riikides, näiteks Soomes. Kui ka serveeritud toidu annetamine oleks nõuetekohastel tingimustel lubatud, suureneks cateringi- ja suurürituste puhul annetamiseks sobiva toidu kogus märkimisväärselt. Seetõttu võiks regulatsiooni kujundamisel selle võimalusega juba arvestada.	
	5. Toidujäätmete vältimine avaliku sektori hangetes Teeme ettepaneku sätestada, et kõigis avaliku sektori toitlustusteenuste hangetes oleksid hanketingimustes kohustuslikult käsitletud toidujäätmete tekke vältimine ning söömiskõlbliku ülejääva toidu edasine kasutamine. Avalik sektor peab olema toidujäätmete vähendamisel eeskujuks ja eestvedajaks, nagu seda on tehtud ka teistes riikides (nt osaliselt Soomes, Ühendkuningriigis ja Prantsusmaal). Hanketingimustes peaks olema kirjeldatud, milliseid meetmeid rakendatakse toidu ülejäägi ennetamiseks ning kuidas toimitakse söömiskõlbliku toiduga, mis siiski üle jääb. Eelnevalt peaks olema läbi mõeldud ja kokku lepitud ülejääva toidu jagamise või annetamise korraldus, osapoolte vastutus ning vastutav kontaktisik. Eesmärk on, et toidujäätmete vältimine ja ülejääva söömiskõlbliku toidu kasutamine	**Mittearvestatud.** Kliimaministeeriumil on kavas eraldiseisvalt teha muudatused keskkonnaministri 29.06.2021 määruses nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ kehtestades toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumid. Määruse eelnõu koostamist alustatakse 2026. aasta sügisel. Toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihanke kriteeriumite välja töötamise eesmärgiks on aidata kaasa: o toidusüsteemiga seotud negatiivse kliima- ja keskkonnamõju vähenemisele; o puu- ja köögiviljade ning kaunviljade tarbimise suurendamisele; o regionaalsete toodete tootmise ja tarbimise kasvule;

	oleks avaliku sektori toitlustushangete tavapärane osa, mitte lahendus, mida hakatakse otsima alles pärast ülejäägi tekkimist.	o väiksema kliima ja- keskkonnajalajäljega toidu tootmise edendamisele; o toidu raiskamise vähendamisele. Seetõttu käsitletakse ka antud ettepanekut määruse eelnõu koostamise raames. Määruse eelnõu koostamine toetab ka jäätmete raamdirektiivi kohustuste ülevõtmist.
	6. Haridus-, tervishoiu- ja teiste avaliku sektori asutuste toitlustushanked Teeme ettepaneku, et haridusasutuste, haiglate, hoolekandeasutuste ning teiste avaliku sektori asutuste toitlustushangetes oleks selgelt käsitletud toidujäätmete tekke vältimine ning söömiskõlbliku ülejääva toidu edasine kasutamine. Avalik sektor peab oma toitlustushangetega olema selles valdkonnas eeskujuks ja eestvedajaks. Kui erasektorile seatakse ootusi toiduraiskamise vähendamiseks, peab avalik sektor samu põhimõtteid järjepidevalt rakendama ka oma hangetes ning näitama praktikas, kuidas toidujäätmete teket ennetada ja ülejäävat söömiskõlblikku toitu väärtustada. Hanketingimustes võiks olla kirjeldatud, kuidas ülejääva söömiskõlbliku toiduga toimitakse ja kes selle eest vastutab. Lahenduseks võib olla annetamine, toidu suunamine toidujagamiskappidesse või võimaluse korral jagamine töötajatele, õpilastele või teistele koostööpartneritele, järgides toiduohutuse nõudeid.	**Mittearvestatud.** Kliimaministeeriumil on kavas eraldiseisvalt teha muudatused keskkonnaministri 29.06.2021 määruses nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ kehtestades toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumid. Määruse eelnõu koostamist alustatakse 2026. aasta sügisel. Toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihanke kriteeriumite välja töötamise eesmärgiks on aidata kaasa: o toidusüsteemiga seotud negatiivse kliima- ja keskkonnamõju vähenemisele; o puu- ja köögiviljade ning kaunviljade tarbimise suurendamisele; o regionaalsete toodete tootmise ja tarbimise kasvule; o väiksema kliima ja- keskkonnajalajäljega toidu tootmise edendamisele; o toidu raiskamise vähendamisele. Seetõttu käsitletakse ka antud ettepanekut määruse eelnõu koostamise raames. Määruse eelnõu koostamine toetab ka jäätmete raamdirektiivi kohustuste ülevõtmist.